شاپرک

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (سهامی خاص)

گزارش اقتصادی شاپرک

آبان ۱۳۹۷ • شماره ۴۱

شاپرک

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (سهامی خاص)

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها ۶

فهرست جداول ۸

پیشگفتار ۱۱

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه ۱۲

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی ۱۶

۱,۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی ۱۷

۱,۱,۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۱۸

۱,۱,۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۲۰

۱,۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان ۲۱

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی ۲۲

۱,۲,۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP ۲۳

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در آبان ماه۱۳۹۷ ..... ۲۶

۲,۱. آمار عملکردی شاپرک ۲۶

۲,۱,۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک ۲۷

۲,۱,۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی ۲۸

۲,۱,۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش ۲۹

۲,۱,۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها ۳۱

۲,۱,۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت ۳۵

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای ۳۹

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی ۳۹

۲,۲,۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور ۴۰

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان ۴۱

۲,۲,۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی ۴۶

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور ۴۷

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها ۴۹

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه ۴۹

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها ۵۳

۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش ۵۴

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی ۶۰

۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱

۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱

۳,۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۴

۳,۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخداده در شبکه ۶۵

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱

۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵

۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال- هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱

۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال- هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۴

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی ۹۰

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور ۹۰

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۴

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۸

۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۳

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۷

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۱۱

۵,۱. سهم بازار پذیرندگی ۱۱۱

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۱۲

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۴

۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۷

۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۹

۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی ۱۲۲

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۲۳

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۴

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۵

۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۷

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۹
۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۳۲
۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۹
۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۹
۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها ۱۴۲
۵,۴,۳. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۶
۶. جمع‌بندی ۱۴۹
۷. واژه‌نامه ۱۵۹

فهرست شکل‌ها

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت شهریور ماه ۱۳۹۷ ۱۸
شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۲۰
شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک ۲۲
شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP ۲۴
شکل ۲-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها – آبان ۱۳۹۷ ۳۱
شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش – مهرو آبان ۱۳۹۷ ۳۴
شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش – آبان ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ ۳۵
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک – آبان ۱۳۹۷ ۳۶
شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - آبان ۱۳۹۷ ۳۶
شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات – مهر و آبان ۱۳۹۷ ۳۷
شکل ۲-۷ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات –آبان ۱۳۹۶ و آبان ۱۳۹۷ ۳۸
شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان – آبان نسبت به مهر ۱۳۹۷ ۴۲
شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان – آبان ۱۳۹۷ ۴۳
شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال – آبان ۱۳۹۷ ۴۵
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور – آبان ۱۳۹۷ ۴۷
شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان – آبان ۱۳۹۷ ۴۸
شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) – آبان ۱۳۹۷ ۵۰
شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) – آبان ۱۳۹۷ ۵۱
شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) – آبان ۱۳۹۷ ۵۲
شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی ۵۴
شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات – آبان ۱۳۹۷ ۵۶
شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه – آبان ۱۳۹۷ ۵۸
شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق – آبان ۱۳۹۷ ۶۲
شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها – آبان ۱۳۹۷ ۶۳
شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها – آبان ۱۳۹۷ ۶۹

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها – آبان ۱۳۹۷ ..... ۷۰
شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش – آبان ۱۳۹۷ ..... ۷۳
شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش – آبان ۱۳۹۷ ..... ۷۵
شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس – آبان ۱۳۹۷ ..... ۷۷
شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس– آبان ۱۳۹۷ ..... ۷۹
شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها –مهر و آبان ۹۷ ..... ۸۱
شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌ها– آبان ۱۳۹۷ ..... ۹۳
شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها– آبان ۱۳۹۷ ..... ۹۷
شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان –آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۰۶
شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تا کنون ۱۰۸
شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت –آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۱۲
شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۱۳
شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۲۵
شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۳۵
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۳۶
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۳۷
شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۳۸

فهرست جداول

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر۹۷ ..... ۱۷
جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۳۹۷ ..... ۱۹
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP..... ۲۳
جدول ۲-۱ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک..... ۲۷
جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶..... ۲۷
جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۸
جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک ۲۹
جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی – مهرو آبان۱۳۹۷ ..... ۳۰
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار– مهرو آبان۱۳۹۷ ..... ۳۰
جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی – آبان۱۳۹۷ ..... ۳۲
جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی – آبان۱۳۹۷ ..... ۳۲
جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش – آبان۱۳۹۷ ..... ۳۳
جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال – آبان۱۳۹۷ .. ۴۰
جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور – آبان۱۳۹۷ ۴۰
جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی – مهر و آبان۱۳۹۷ ..... ۴۱
جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارت‌خوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال – مهر و آبان۱۳۹۷ ... ۴۴
جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی..... ۵۳
جدول ۲-۱۵ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش ۵۵
جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۶
جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها – آبان۹۷ ..... ۶۱
جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها – مهر و آبان ۱۳۹۷..... ۶۲
جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخداده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - آبان۱۳۹۷ ..... ۶۳
جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا – مهر و آبان ۱۳۹۷ ..... ۶۴
جدول ۳-۵ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی..... ۶۵
جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخداده در شبکه پرداخت شاپرک – مهر و آبان۱۳۹۷..... ۶۶
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش–مهر و آبان ۹۷..... ۷۲
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش –مهر و آبان ۹۷..... ۷۴

جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس–مهر و آبان ۹۷ ..... ۷۶
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس–مهر و آبان ۹۷..... ۷۸
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP –مهر و آبان ۹۷ ..... ۸۰
جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال–هیرشمن ۸۲
جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش– آبان ۱۳۹۷ ..... ۸۳
جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مهر و آبان ۹۷..... ۸۴
جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس– آبان ۹۷..... ۸۵
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مهر و آبان ۹۷ ..... ۸۶
جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی–مهر و آبان ۹۷..... ۸۸
جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار–مهر و آبان ۹۷ ..... ۸۹
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکتPSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان– آبان ۱۳۹۷ ..... ۹۱
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکتPSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان– آبان ۱۳۹۷..... ۹۴
جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت– آبان ۱۳۹۷..... ۹۹
جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت –مهر و آبان ۹۷..... ۱۰۰
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۰۲
جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت –مهر و آبان ۹۷ ..... ۱۰۳
جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۰۴
جدول ۴-۲۰ سهم تعدادکارتخوان‌های کم تراکنش و فاقدتراکنش هرشرکت ازکل کارتخوان های فعال سیستمی آن– آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۰۹
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش – آبان ۱۳۹۷..... ۱۱۴
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۱۷
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۲۰
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده– مهر و آبان ۹۷..... ۱۲۲
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار – آبان ۹۷..... ۱۲۳
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۲۶
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۲۷
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال– هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۳۰
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده– مهر و آبان ۹۷..... ۱۳۲
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده – آبان ۱۳۹۷..... ۱۳۲
جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید – آبان ۱۳۹۷..... ۱۴۰

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۴۳
جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ – آبان ۱۳۹۷ ..... ۱۴۶

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۴۱ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.

۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.

۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.

۴. بخش«بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.

۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در آبان ماه۱۳۹۷ شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی	
نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۴/۶۴ درصد
نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۶۶ درصد
سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۲۱/۳۷ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در آبان ماه ۹۷

آمار عملکردی	
تعداد تراکنش های شاپرک	۱,۷۹۴,۵۵۴,۳۴۷عدد
ارزش تراکنش های شاپرک	۲,۲۱۳,۶۷۴,۳۴۹ میلیون ریال
رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها	
رشد اسمی ماهانه آبان ۹۷ نسبت به شهریور ۹۷	۱۵/۴۲- درصد
رشد حقیقی ماهانه آبان ۹۷ نسبت به شهریور ۹۷	۱۸/۲۸- درصد
رشد اسمی آبان۹۷ نسبت به آبان۹۶	۵۹/۱۲ درصد
رشد حقیقی آبان ۹۷ نسبت به آبان ۹۶	۱۳/۷۵ درصد
سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها	
ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۲۸ درصد
ابزار پذیرش موبایلی	۶/۲۰ درصد
کارتخوان فروشگاهی	۸۸/۵۱ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک	
خرید کالا و خدمات	۹۵/۲۵ درصد
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۴/۷۵ درصد
سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک	
خرید کالا و خدمات	۸۲/۰۳ درصد
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۲/۷۳ درصد
مانده گیری	۵/۲۴ درصد
ضریب نفوذ منطقه ای	
سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸سال کشور	
کل ابزارها	۱،۵۲۰/۲۱
کارتخوان فروشگاهی	۱،۱۷۲/۶۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۸۸/۸۷
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۵۸/۷۴
سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور	
کل ابزارها	۳۰/۰۸
کارتخوان فروشگاهی	۲۶/۶۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱/۸۷
ابزار پذیرش اینترنتی	۱/۵۹
نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی	
بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۸۸,۰۱۳عدد استان تهران
بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱۱،۰۹۰ عدد استان تهران
بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	۰/۱۶۸ عدد استان یزد
بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	۴۱/۹۸ عدد استان هرمزگان
نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها	
نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۷۸۹/۵۵

۳ کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق	
درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۰/۳۷ درصد
درصد تراکنش های موفق سوییچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۷ درصد
سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها	
خطای پذیرندگی	۱/۱۷ درصد
خطای شاپرکی	۰/۳۰ درصد
خطای صادرکنندگی	۱۶/۹۲ درصد
خطای کاربردی	۸۰/۶۸ درصد
خطای کسب و کار	۰/۹۲ درصد
دسترس پذیری حس شده خدمات	
دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۱۴ درصد
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۷ درصد
تراکنش های ناتمام	
درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۰۱۸ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۱۷/۷۳- درصد

۴ شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در آبان ماه ۹۷

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		
بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۸۱۳
کمترین میزان شاخص	مبنا کارت آریا	۰/۵۱۷
نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها		
بالاترین میزان شاخص	کارت اعتباری ایران کیش	۰/۵۲۲ درصد
کمترین میزان شاخص	تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۱۳ درصد
سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال		
بالاترین سهم	کارت اعتباری ایران کیش	۳۷/۸۷ درصد
کمترین سهم	به پرداخت ملت	۱۵/۶۶ درصد

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار		
بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۲۴/۷۲ درصد به پرداخت ملت	۲۴/۶۷ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۲۱/۴۰ درصد به پرداخت ملت	۲۴/۹۴ درصد بانک ملت
بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش		
ابزار پذیرش اینترنتی	۳۲/۶۹ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۳۳/۰۷ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۳۵/۸۵ درصد آسان پرداخت پرشین	۳۲/۹۳ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۴/۱۵ درصد به پرداخت ملت	۲۳/۹۵ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش		
ابزار پذیرش اینترنتی	۳۰/۴۹ درصد آسان پرداخت پرشین	۲۰/۶۴ درصد بانک پارسیان
ابزار پذیرش موبایلی	۳۲/۷۱ درصد پرداخت نوین آرین	۴۱/۹۱درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۳/۵۴ درصد به پرداخت ملت	۲۴/۳۵ درصد بانک ملت
شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)		
ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۰۳۹	۱,۳۹۴
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۹۰۷	۳,۱۴۵
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۳۸	۱,۰۲۳

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار		
کارت هدیه و بن کارت	بانک پارسیان	۲۱/۸۸ درصد
کارت اعتباری	بانک ملت	۵۳/۹۱ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۲/۵۲ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱٫۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی[۱]، درصدی از نقدینگی[۲] که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی در ماه مهر ۹۷ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا.، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا شهریور ماه ۱۳۹۷) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ۹۷

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
شهریور ۹۶	۱۳،۸۹۹،۵۰۰،۰۰۰	۱،۵۳۸،۴۲۷،۶۸۳	۱۱/۰۷٪
مهر ۹۶	۱۴،۰۳۰،۵۰۰،۰۰۰	۱،۴۳۲،۴۵۲،۵۴۰	۱۰/۲۱٪
آبان ۹۶	۱۴،۲۴۴،۷۰۰،۰۰۰	۱,۳۹۱،۱۶۱،۴۲۷	۹/۷۷٪
آذر ۹۶	۱۴،۴۵۰،۱۰۰،۰۰۰	۱،۵۰۵،۱۰۴،۷۲۶	۱۰/۴۲٪
دی ۹۶	۱۴،۶۳۱،۲۰۰،۰۰۰	۱،۵۳۶،۹۹۱،۴۸۳	۱۰/۵۰٪
بهمن ۹۶	۱۴،۸۹۶،۴۰۰،۰۰۰	۱،۶۱۰،۶۲۶،۱۹۸	۱۰/۸۱٪
اسفند ۹۶	۱۵،۲۹۹،۸۰۰،۰۰۰	۱،۹۱۲،۵۰۰،۰۳۳	۱۲/۵۰٪
فروردین ۹۷	۱۵،۳۷۲،۶۰۰،۰۰۰	۱،۱۷۸،۲۱۶،۰۸۱	۷/۶۶٪
مرداد ۹۷	۱۵,۵۱۳،۵۰۰،۰۰۰	۱،۷۸۶،۰۶۸،۴۲۵	۱۱/۵۱٪
خرداد ۹۷	۱۵،۸۲۷،۵۰۰،۰۰۰	۱،۸۸۰،۱۲۱،۰۲۶	۱۱/۸۸٪
تیر ۹۷	۱۶،۰۲۲،۵۰۰،۰۰۰	۲،۰۳۲،۶۶۰،۳۴۰	۱۲/۶۹٪
مرداد ۹۷	۱۵،۲۹۹،۸۰۰،۰۰۰	۲،۳۶۵،۰۲۲،۷۵۷	۱۵/۴۶٪
شهریور ۹۷	۱۶،۷۲۳،۷۰۰،۰۰۰	۲،۴۴۸،۰۱۶،۳۲۱	۱۴/۶۴٪

[۱] رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

[۲] رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲ . آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در شهریور۱۳۹۷ ارزش تراکنش‌های شاپرک ٪۱۴/۶۴ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مرداد۹۷ ، رشد ٪۰/۸۲- درصدی داشته است.

در ماه شهریور، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۳/۵۱ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۹/۳۱ درصدی نقدینگی نسبت به مرداد ماه، کاهش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه مرداد را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در ماه‌های مهر ۱۳۹۷ منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت شهریور ماه سال ۱۳۹۷ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

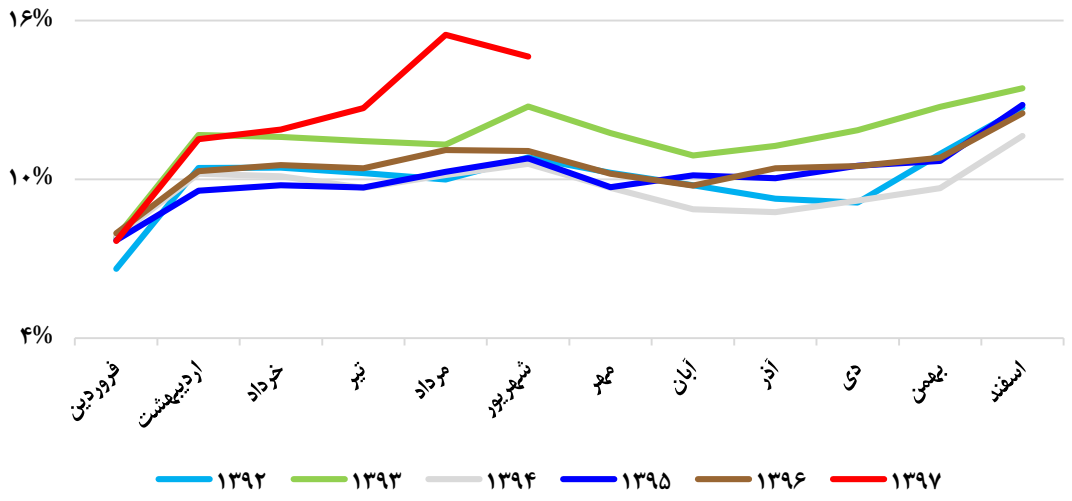

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت شهریور ماه ۱۳۹۷

۱.۱.۱ نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۳۹۷

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
شهریور ۹۶	۱۳،۸۹۹،۵۰۰،۰۰۰	۳۴۴،۷۰۰،۰۰۰	۲/۴۸٪
مهر ۹۶	۱۴،۰۳۰،۵۰۰،۰۰۰	۳۴۳،۶۰۰،۰۰۰	۲/۴۵٪
آبان ۹۶	۱۴،۲۴۴،۷۰۰،۰۰۰	۳۵۰،۶۰۰،۰۰۰	۲/۴۶٪
آذر ۹۶	۱۴،۴۵۰،۱۰۰،۰۰۰	۳۴۸،۶۰۰،۰۰۰	۲/۴۱٪
دی ۹۶	۱۴،۶۳۱،۲۰۰،۰۰۰	۳۵۸،۱۰۰،۰۰۰	۲/۴۵٪
بهمن ۹۶	۱۴،۸۹۶،۴۰۰،۰۰۰	۳۶۵،۳۰۰،۰۰۰	۲/۴۵٪
اسفند ۹۶	۱۵،۲۹۹،۸۰۰،۰۰۰	۴۴۲،۷۰۰،۰۰۰	۲/۸۹٪
فروردین ۹۷	۱۵،۳۷۲،۶۰۰،۰۰۰	۴۰۱،۷۰۰،۰۰۰	۲/۶۱٪
اردیبهشت ۹۷	۱۵،۵۱۳،۵۰۰،۰۰۰	۳۹۳،۲۰۰،۰۰۰	۲/۵۳٪
خرداد ۹۷	۱۵،۸۲۷،۵۰۰،۰۰۰	۴۰۶،۰۰۰،۰۰۰	۲/۵۷٪
تیر ۹۷	۱۶،۰۲۲،۵۰۰،۰۰۰	۴۱۵،۶۰۰،۰۰۰	۲/۵۹٪
مرداد ۹۷	۱۵،۲۹۹،۸۰۰،۰۰۰	۴۳۷،۰۰۰،۰۰۰	۲/۸۶٪
شهریور ۹۷	۱۶،۷۲۳،۷۰۰،۰۰۰	۴۴۵،۰۰۰،۰۰۰	۲/۶۶٪

در شهریور ماه ۱۳۹۷، ۲/۶۶ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه مرداد ماه کاهش ۰/۲۰ درصدی را تجربه نموده است. در شهریور ماه ۱۳۹۷ میزان نقدینگی با افزایش ۹/۳۱ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۸۳ درصدی همراه بوده است.

۲,۱,۱. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

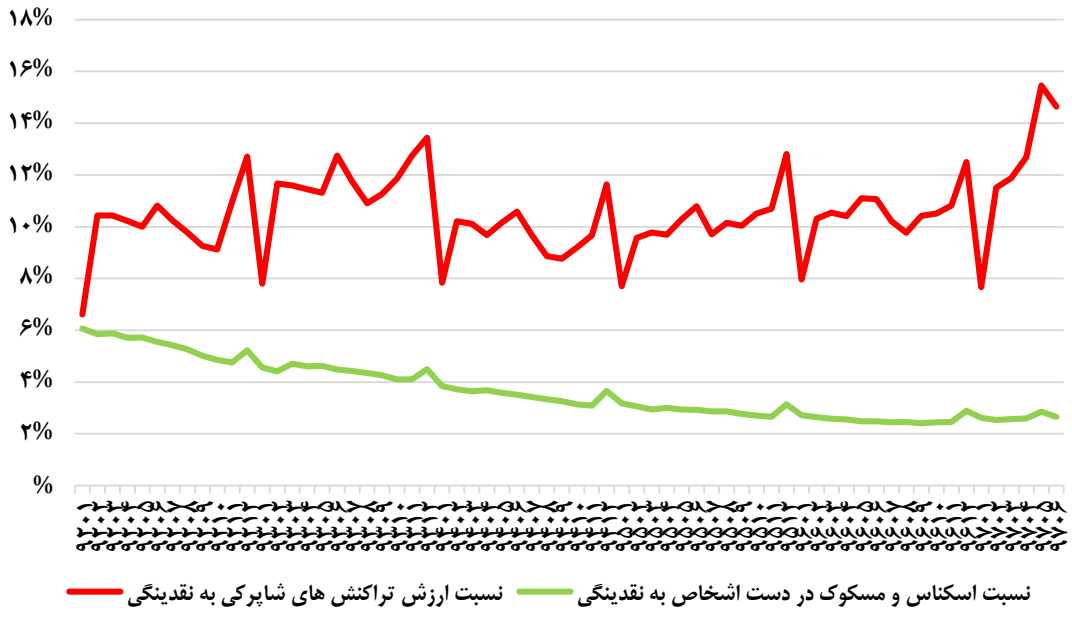

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا شهریور ماه سال ۱۳۹۷) دارای برایند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۴/۶۴ درصد در شهریور ماه ۱۳۹۷ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۶۶ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۴۱ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی،

نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در شهریور ماه ۱۳۹۷ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۲ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی[۳] در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این درصورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱,۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری[۴] و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

---

[۳] منظور کاهش سهم پول پرقدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

[۴] بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی[۵] به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت بهار ۱۳۹۷ به صورت فصلی ترسیم شده است.[۶]

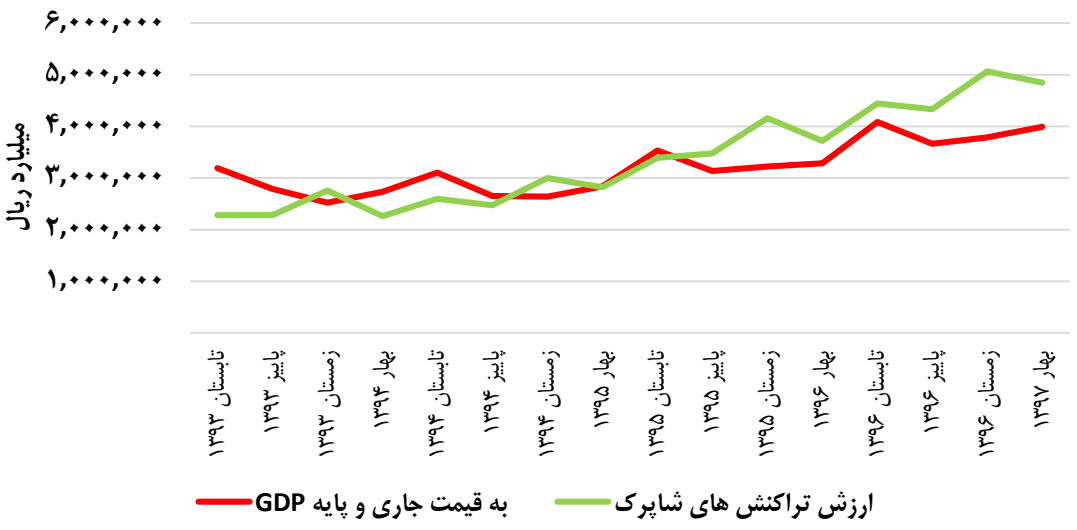

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفا ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

---

[۵] رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

[۶] آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه بهار سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه های زمانی بیشتر است.

۱,۲,۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP ، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان[۷] در جدول ۱–۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳،۱۹۱،۰۰۰،۰۰۰	۲،۲۷۹،۲۹۸،۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲،۷۹۰،۰۰۰،۰۰۰	۲،۲۷۷،۴۹۴،۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲،۵۱۹،۰۰۰،۰۰۰	۲،۷۵۸،۸۳۳،۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲،۷۳۱،۰۰۰،۰۰۰	۲،۲۶۱،۸۳۰،۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳،۱۰۷،۰۰۰،۰۰۰	۲،۵۹۳،۰۷۸،۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲،۶۵۲،۰۰۰،۰۰۰	۲،۴۷۳،۰۹۴،۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲،۶۳۹،۰۰۰،۰۰۰	۲،۹۹۹،۸۵۱،۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲،۸۳۸،۰۰۰،۰۰۰	۲،۸۱۶،۳۶۲،۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳،۴۹۲،۰۰۰،۰۰۰	۳،۳۹۰،۱۸۲،۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳،۱۰۴،۰۰۰،۰۰۰	۳،۴۷۳،۵۷۳،۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳،۲۱۹،۰۰۰،۰۰۰	۴،۱۵۹،۰۵۱،۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳،۲۷۵،۰۰۰،۰۰۰	۳،۷۲۰،۸۱۱،۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴،۰۶۱،۰۰۰،۰۰۰	۴،۴۴۳،۷۱۶،۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳،۶۳۷،۰۰۰،۰۰۰	۴،۳۲۸،۷۱۸،۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳،۷۸۳،۰۰۰،۰۰۰	۵،۰۶۰،۱۱۷،۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪

[۷] در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
بهار ۱۳۹۷	۳،۹۸۸،۰۰۰،۰۰۰	۴،۸۴۴،۴۰۵،۵۳۱/۸۶	۱۲۱/۴۷٪

**در محاسبات GDP صرفا ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.*

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

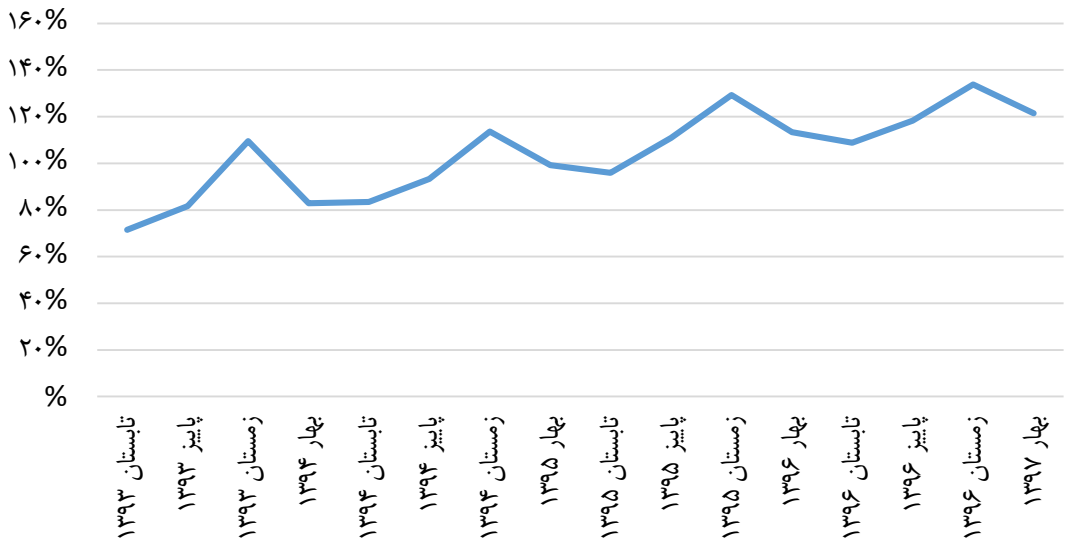

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک
در آبان ماه ۹۷

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در آبان ماه۱۳۹۷

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲,۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲،۱،۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در آبان ماه۱۳۹۷ بالغ بر ۱،۷۹۵ میلیون تراکنش با ارزش ۲،۲۱۴ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به مهر ماه رشد ۲/۸۹- درصدی در تعداد و ۱۵/۴۲- درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۲-۱ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مهر و آبان ماه ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	مهر۱۳۹۷	آبان۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۸۴۷،۸۷۰،۱۱۰	۱،۷۹۴،۵۵۴،۳۴۷	-۲/۸۹٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲،۶۱۷،۲۵۰،۸۰۸	۲،۲۱۳،۶۷۴،۳۴۹	-۱۵/۴۲٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک آبان۱۳۹۶ ، آبان۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶

نوع	آبان۱۳۹۶	۱۳۹۷ آبان	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۳۹۵،۲۸۱،۲۱۰	۱،۷۹۴،۵۵۴،۳۴۷	۲۸/۶۲٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۳۹۱،۱۶۱،۴۲۷	۲،۲۱۳،۶۷۴،۳۴۹	۵۹/۱۲٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های آبان۱۳۹۷ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۶ از نظر تعدادی ۲۸/۶۲٪ و از نظر ریالی ۵۹/۱۲٪ رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲،۱،۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی[۸]را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی[۹] و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مهر۱۳۹۷	آبان۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲،۶۱۷،۲۵۰،۸۰۸/۱۵	۲،۲۱۳،۶۷۴،۳۴۸/۶۴	-۱۵/۴۲٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۷،۶۳۶،۴۶۰/۹۷	۱۴،۴۱۱،۹۴۲/۳۷	-۱۸/۲۸٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۴۸/۴۰/۹۰	۱۵۳/۶۰	۳/۵۰٪

**نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)*

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه رشد ۱۵/۴۲- درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در آبان۱۳۹۷ رشد ۱۸/۲۸- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

---

[۸] ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

[۹] ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آبان ۱۳۹۶	آبان ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱،۳۹۱،۱۶۱،۴۲۶/۶۲	۲،۲۱۳،۶۷۴،۳۴۸/۶۴	۵۹/۱۲٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۲،۶۶۹،۹۵۸/۳۵	۱۴،۴۱۱،۹۴۲/۳۷	۱۳/۷۵٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۰۹/۸۰	۱۵۳/۶۰	۳۹/۸۹٪

** تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)*

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۵۹/۱۲ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۳/۷۵ درصد می‌باشد.

همانطور که قبلا نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲،۱،۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و " ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد.در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی[۱۰]" استفاده شده است.

[۱۰] ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آبان۱۳۹۷ در قیاس با مهر ماه در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی – مهرو آبان۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	مهر ۱۳۹۷	آبان ۱۳۹۷	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۳،۶۰۱	۹۴۶،۹۶۱	۰/۳۶٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۱۱۶،۳۵۲	۱،۱۲۶،۶۸۰	۰/۹۳٪
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۱۹،۷۵۹	۶،۹۹۵،۱۰۵	۱/۰۹٪
مجموع ابزارها	۸،۹۷۹،۷۱۲	۹،۰۶۸،۷۴۶	۰/۹۹٪

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به مهر ماه رشد ۰/۹۹ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این مقدار افزایش، افزایش ۱/۰۹ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه رشد ۰/۳۶ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۹۳ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار– مهرو آبان۱۳۹۷

ابزار پذیرش	مهر ۱۳۹۷		آبان ۱۳۹۷	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۳،۶۰۱	۱۰/۵۱٪	۹۴۶،۹۶۱	۱۰/۴۴٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۱۱۶،۳۵۲	۱۲/۴۳٪	۱،۱۲۶،۶۸۰	۱۲/۴۲٪
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۱۹،۷۵۹	۷۷/۰۶٪	۶،۹۹۵،۱۰۵	۷۷/۱۳٪
مجموع ابزارها	۸،۹۷۹،۷۱۲	۱۰۰/۰۰٪	۹،۰۶۸،۷۴۶	۱۰۰/۰۰٪

۲,۱,۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سهم ۸۸/۵۱ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

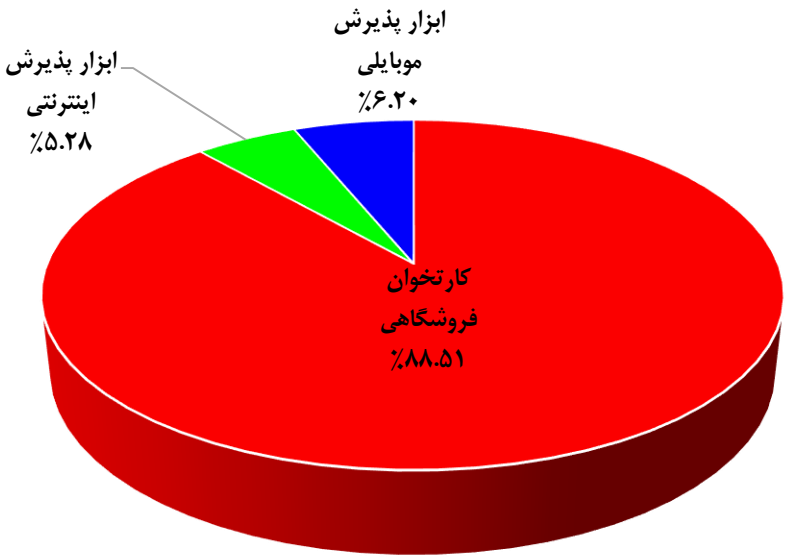

شکل ۲-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها – آبان۱۳۹۷

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی – آبان۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۶،۹۶۱	۹۴،۸۲۷،۰۲۱	۱۰۰/۱۴
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۱۲۶،۶۸۰	۱۱۱،۳۲۷،۲۳۶	۹۹
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۹۵،۱۰۵	۱،۵۸۸،۴۰۰،۰۹۰	۲۲۷
مجموع ابزارها	۹،۰۶۸،۷۴۶	۱،۷۹۴،۵۵۴،۳۴۷	۱۹۸

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در آبان۱۳۹۷ ، ۱۹۸ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۵/۸۸ واحدی (۲/۸۹٪- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در آبان ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۰/۶۵ درصدی از ۱۰۰/۷۹ تراکنش در مهر ماه ۱۳۹۷ به ۱۰۰/۱۴ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۹۹ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۱/۹۹ واحدی همراه بوده است . متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۷/۸۵ واحد کاهش نسبت به مهر۱۳۹۷ به ۲۲۷ عدد در آبان ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی – آبان۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۶،۹۶۱	۱۶۹،۳۷۱،۶۷۷	۱۷۸/۸۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۱۲۶،۶۸۰	۷،۳۹۷،۸۸۵	۶/۵۷
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۹۵،۱۰۵	۲،۰۳۶،۹۰۴،۷۸۶	۲۹۱/۱۹
مجموع ابزارها	۹،۰۶۸،۷۴۶	۲،۲۱۳،۶۷۴،۳۴۹	۲۴۴/۱۰

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در آبان۱۳۹۷ ماه با کاهش ۸۰/۹۱ میلیون ریالی به ۱۷۸/۸۶ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۰۶ میلیون ریالی نسبت به مهر ماه به ۶/۵۷ میلیون ریال به ازای هر ابزار در آبان ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ نزدیک به ۲۹۱/۱۹ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت مهر ماه ۵۰/۵۷ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاهی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش – آبان۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار(میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴،۸۲۷،۰۲۱	۱۶۹،۳۷۱،۶۷۷	۱/۷۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۱،۳۲۷،۲۳۶	۷،۳۹۷،۸۸۵	۰/۰۷
کارتخوان فروشگاهی	۱،۵۸۸،۴۰۰،۰۹۰	۲،۰۳۶،۹۰۴،۷۸۶	۱/۲۸
مجموع ابزارها	۱،۷۹۴،۵۵۴،۳۴۷	۲،۲۱۳،۶۷۴،۳۴۹	۱/۲۳

اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های مهر و آبان۱۳۹۷ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

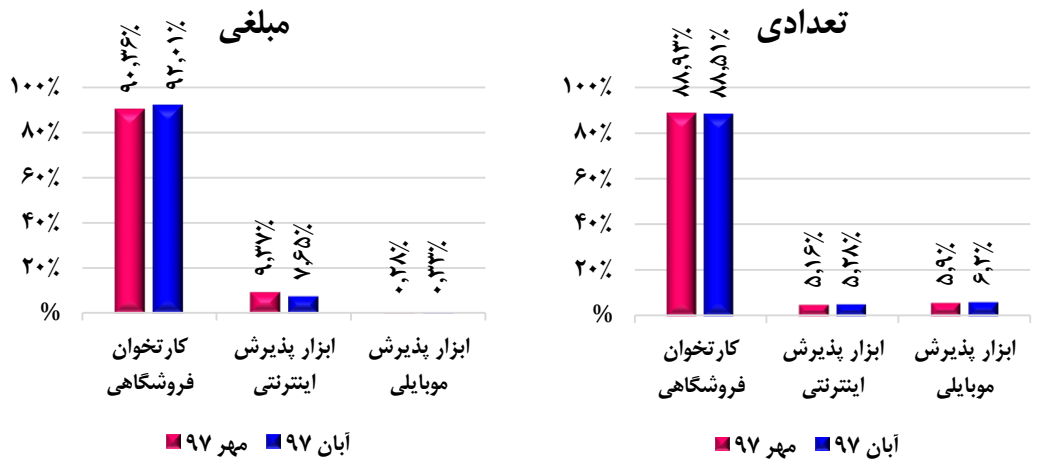

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش – مهرو آبان۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی در آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه به ترتیب کاهش ۰/۴۲ و افزایش ۱/۶۶ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر به ترتیب افزایش ۰/۱۲ و کاهش ۱/۷۱ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز افزایش ۰/۳۰ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۰۶ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۳ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای آبان۱۳۹۷ و مقایسه آن با آبان۱۳۹۶ را نشان می‌دهند.

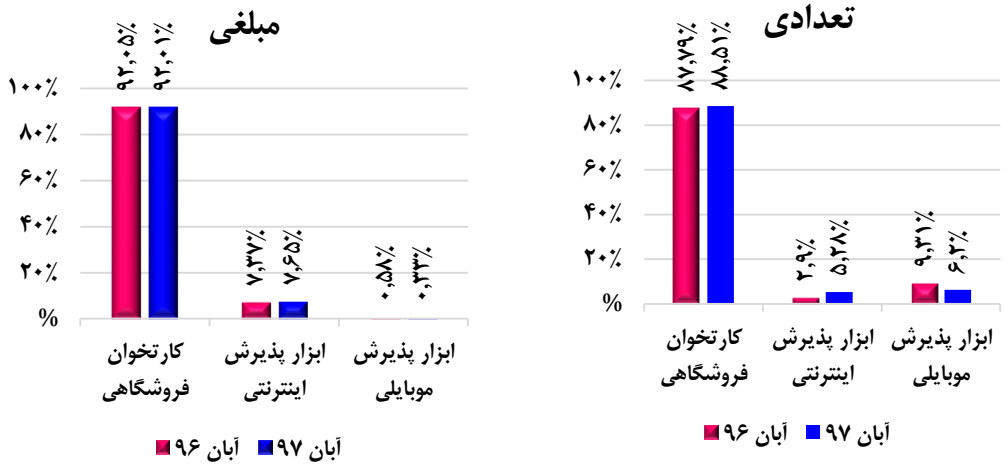

شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش – آبان۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۳ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی در آبان ماه۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه به ترتیب با کاهش ۰/۴۲ و افزایش ۱/۶۶ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۱۲ درصدی و کاهش ۱/۷۱ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۳۰ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با افزایش ۰/۰۶ درصدی همراه بوده است.

۲,۱,۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و"مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۴ و شکل ۲-۵ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۴ مبین آن است که در آبان۱۳۹۷ ، ۰/۰۰% درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۶ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۰۸-

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۲۴ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

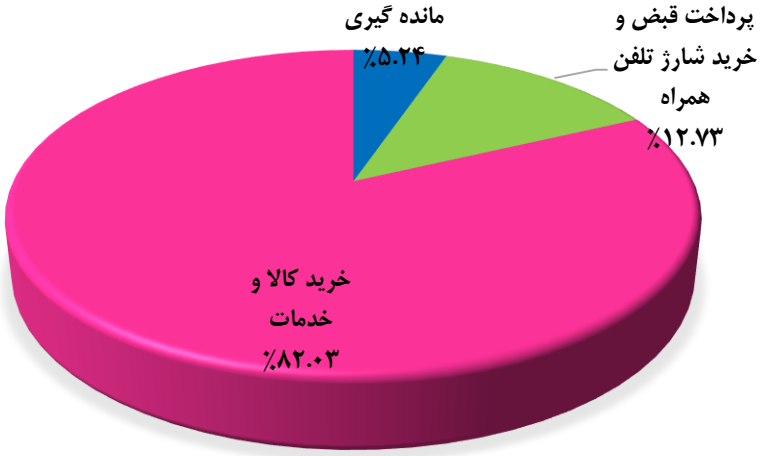

شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک – آبان۱۳۹۷

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۵/۲۵ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه آبان ۱۳۹۷ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

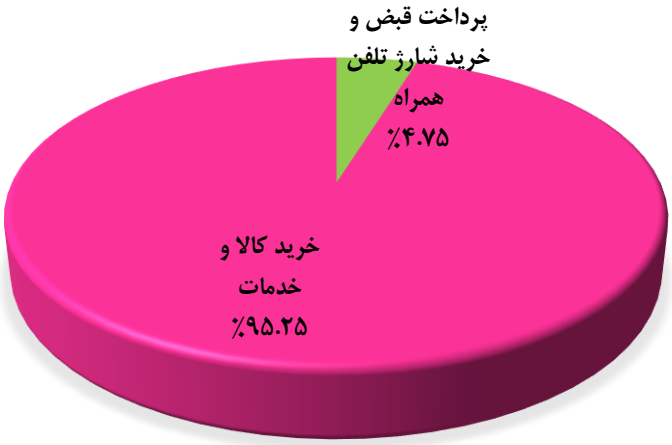

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - آبان۱۳۹۷

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

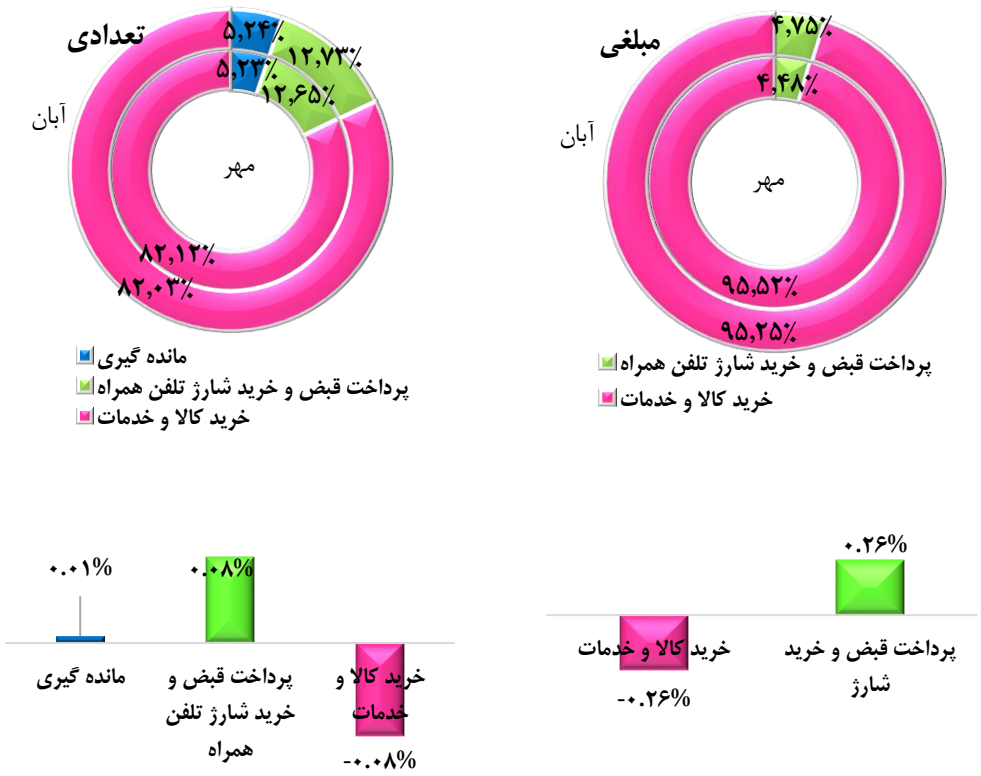

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات – مهر و آبان۱۳۹۷

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به مهر ماه ، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، خدمت " پرداخت قبض و خرید شارژ " از کل تراکنش‌ها افزایش داشته و خدمت" مانده‌گیری " با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های " خرید کالا و خدمات " نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۸- درصدی،" پرداخت قبض و خرید شارژ " افزایش ۰/۰۸ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده گیری" با افزایش ۰/۰۱ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در آبان ماه با کاهش ۰/۲۶- درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزوده شده است.

در شکل ۲-۷ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی مهر۱۳۹۷ بررسی شده است.

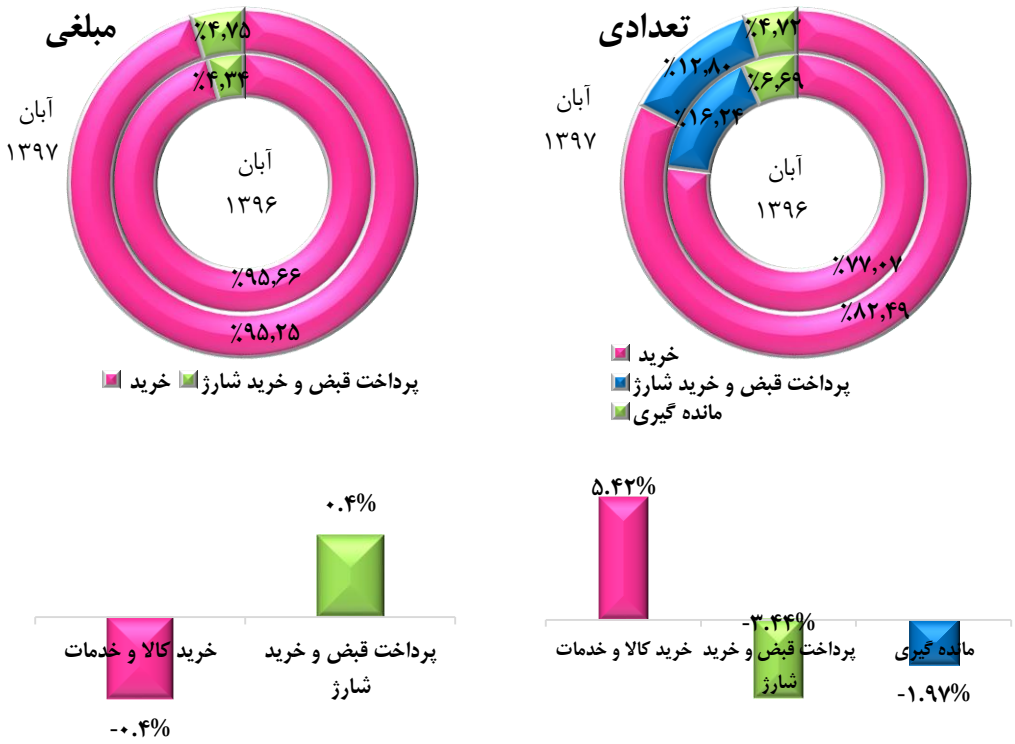

شکل ۲-۷ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات –آبان۱۳۹۶ و آبان۱۳۹۷

بر اساس شکل ۲-۷ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۵/۴۲ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در آبان۱۳۹۷ نسبت به آبان۱۳۹۶ ، سهم مبلغی آن به میزان ۰/۴۰- درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۳/۴۴- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۱/۹۷- درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال[۱۱] مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آبان ۱،۵۲۰/۲۱ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاهی با تعداد ۱،۱۷۲/۶۰ به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر صرفا ۱۵۸/۷۴ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۸۸/۸۷ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاهی، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی که نیازمند حضور فیزیک کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

---

[۱۱] آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال – آبان۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۶،۹۶۱	۵۹،۶۵۴،۷۴۲	**۱۵۸/۷۴**
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۱۲۶،۶۸۰		**۱۸۸/۸۷**
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۹۵،۱۰۵		**۱،۱۷۲/۶۰**
کل ابزارها	۹،۰۶۸،۷۴۶		**۱،۵۲۰/۲۱**

در آبان۱۳۹۷ بیش از ۱،۵۲۰ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱،۱۷۳ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۵۹و ۱۸۹ ابزار می‌باشد.

۲،۲،۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در مهر ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور – آبان۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴،۸۲۷،۰۲۱	۵۹،۶۵۴،۷۴۲	**۱/۵۹**
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۱،۳۲۷،۲۳۶		**۱/۸۷**
کارتخوان فروشگاهی	۱،۵۸۸،۴۰۰،۰۹۰		**۲۶/۶۳**
کل ابزارها	۱،۷۹۴،۵۵۴،۳۴۷		**۳۰/۰۸**

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در آبان ماه سال جاری ۳۰/۰۸ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۲۶/۶۳ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان

در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوما به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفا تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال و تغییرات آن در آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی – مهر و آبان۱۳۹۷

نام استان	مهر ۱۳۹۷	آبان ۱۳۹۷	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱،۴۷۶،۹۲۳	۱،۴۸۸،۰۱۳	۱۱،۰۹۰	۰/۷۵٪
خراسان رضوی	۵۳۳،۰۷۱	۵۳۶،۶۶۹	۳،۵۹۸	۰/۶۷٪
اصفهان	۴۹۲،۵۰۷	۴۹۹،۳۳۲	۶،۸۲۵	۱/۳۹٪
فارس	۴۰۲،۳۴۶	۴۰۸،۴۱۲	۶،۰۶۶	۱/۵۱٪
خوزستان	۳۴۲،۱۲۸	۳۴۵،۴۶۵	۳،۳۳۷	۰/۹۸٪

همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در آبان۱۳۹۷ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه نشان می‌دهد.

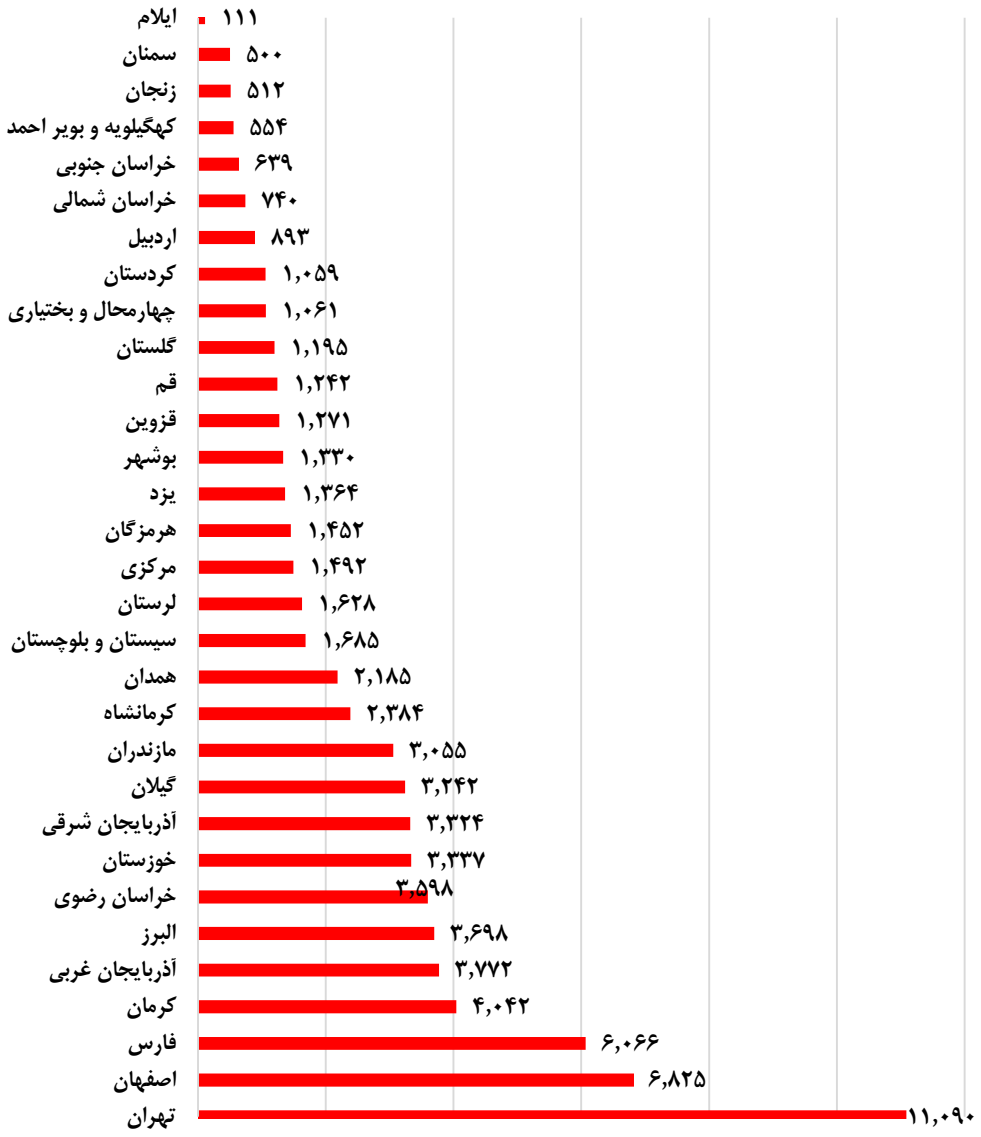

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان – آبان نسبت به مهر ۱۳۹۷

در آبان۱۳۹۷ برایند نرخ رشد تعداد کارت‌خوان‌های فروشگاهی نسبت به مهر ماه در از استان‌های کشور بوده و در این بین بیشترین تعداد افزایش متعلق به تهران با افزایش ۱۱،۰۹۰ عددی می‌باشد.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

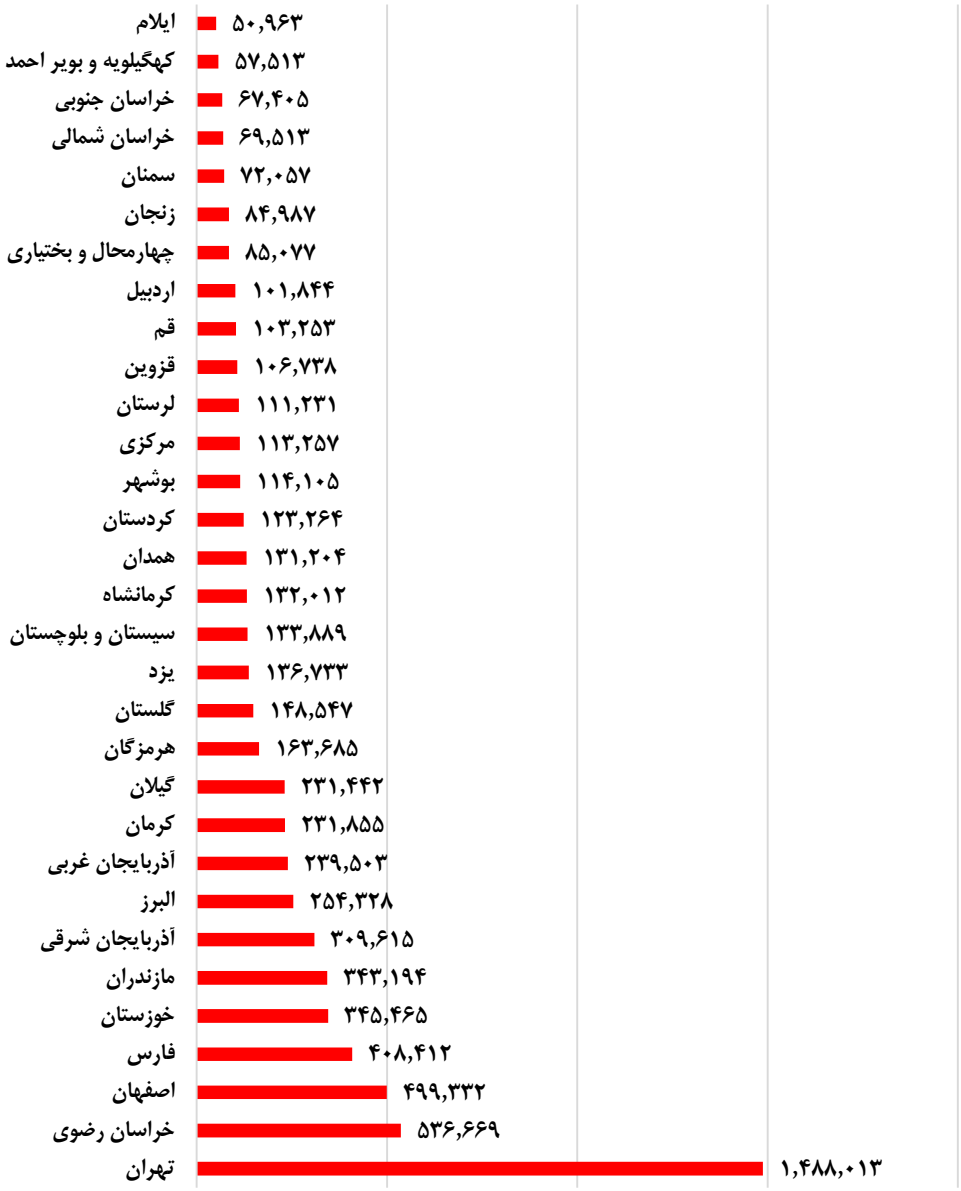

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان – آبان ۱۳۹۷

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارت‌خوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال – مهر و آبان ۱۳۹۷

استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات
	مهر ۱۳۹۷	آبان ۱۳۹۷	
یزد	۰/۱۶۶	۰/۱۶۸	۱/۰۱٪
تهران	۰/۱۴۲	۰/۱۴۳	۰/۷۵٪
بوشهر	۰/۱۳۴	۰/۱۳۵	۱/۱۸٪
هرمزگان	۰/۱۳۳	۰/۱۳۴	۰/۹۰٪
سمنان	۰/۱۳۲	۰/۱۳۳	۰/۷۰٪
مازندران	۰/۱۳۱	۰/۱۳۲	۰/۹۰٪
اصفهان	۰/۱۲۵	۰/۱۲۶	۱/۳۹٪
خراسان جنوبی	۰/۱۲۴	۰/۱۲۵	۰/۹۶٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۲۲	۰/۱۲۴	۱/۲۶٪
البرز	۰/۱۱۹	۰/۱۲۱	۱/۴۸٪
خراسان رضوی	۰/۱۱۶	۰/۱۱۶	۰/۶۷٪
ایلام	۰/۱۱۶	۰/۱۱۶	۰/۲۲٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۱۲	۰/۱۱۳	۰/۹۷٪
خراسان شمالی	۰/۱۱۲	۰/۱۱۳	۱/۰۸٪
گیلان	۰/۱۱۱	۰/۱۱۳	۱/۴۲٪
قزوین	۰/۱۱۰	۰/۱۱۱	۱/۲۱٪
فارس	۰/۱۰۹	۰/۱۱۱	۱/۵۱%
گلستان	۰/۱۱۰	۰/۱۱۱	۰/۸۱٪
قم	۰/۱۰۹	۰/۱۱۰	۱/۲۲٪
زنجان	۰/۱۰۷	۰/۱۰۸	۰/۶۱٪
اردبیل	۰/۱۰۶	۰/۱۰۷	۰/۸۸٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۰۳	۰/۱۰۵	۱/۰۹٪
مرکزی	۰/۱۰۲	۰/۱۰۳	۱/۳۳٪
خوزستان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۳	۰/۹۸٪
کردستان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۳	۰/۸۷٪
کرمان	۰/۱۰۱	۰/۱۰۳	۱/۷۷٪
آذربایجان غربی	۰/۰۹۹	۰/۱۰۱	۱/۶۰٪

استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات
	مهر ۱۳۹۷	آبان ۱۳۹۷	
همدان	۰/۰۹۸	۰/۰۹۹	۱/۶۹٪
کرمانشاه	۰/۰۸۶	۰/۰۸۸	۱/۸۴٪
لرستان	۰/۰۸۴	۰/۰۸۵	۱/۴۹٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۸۰	۰/۰۸۱	۱/۲۷٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

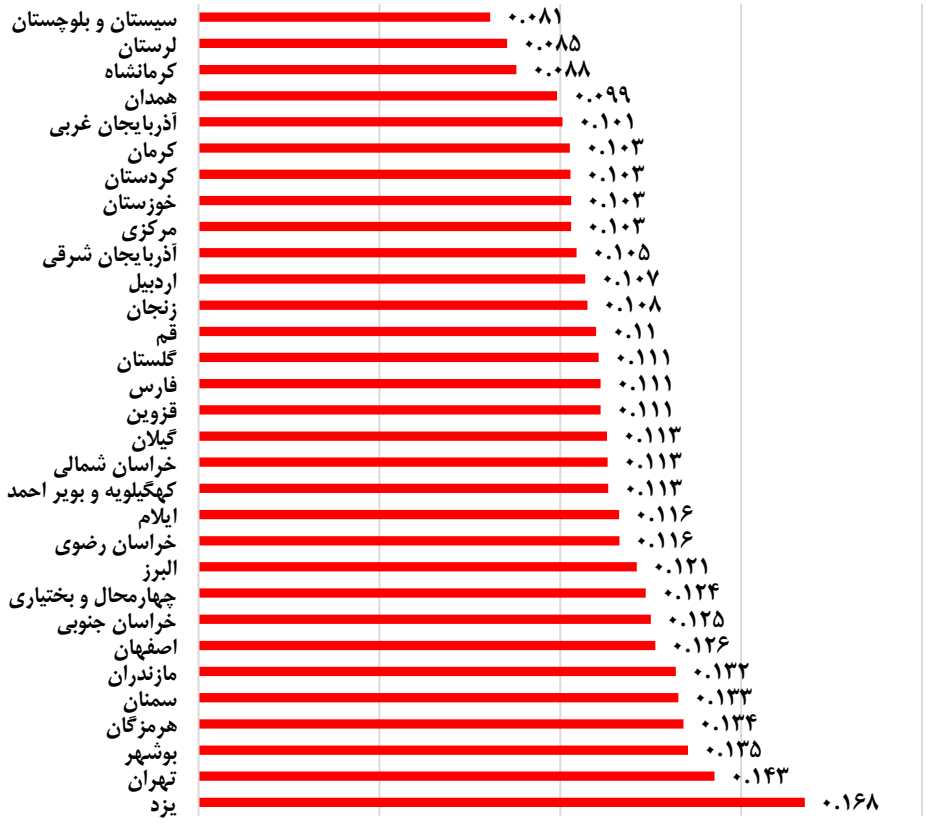

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال – آبان۱۳۹۷

همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در آبان۱۳۹۷ ، تعداد سرانه

ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۱۷۳ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۷۳۱ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲،۲،۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلا ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوما به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

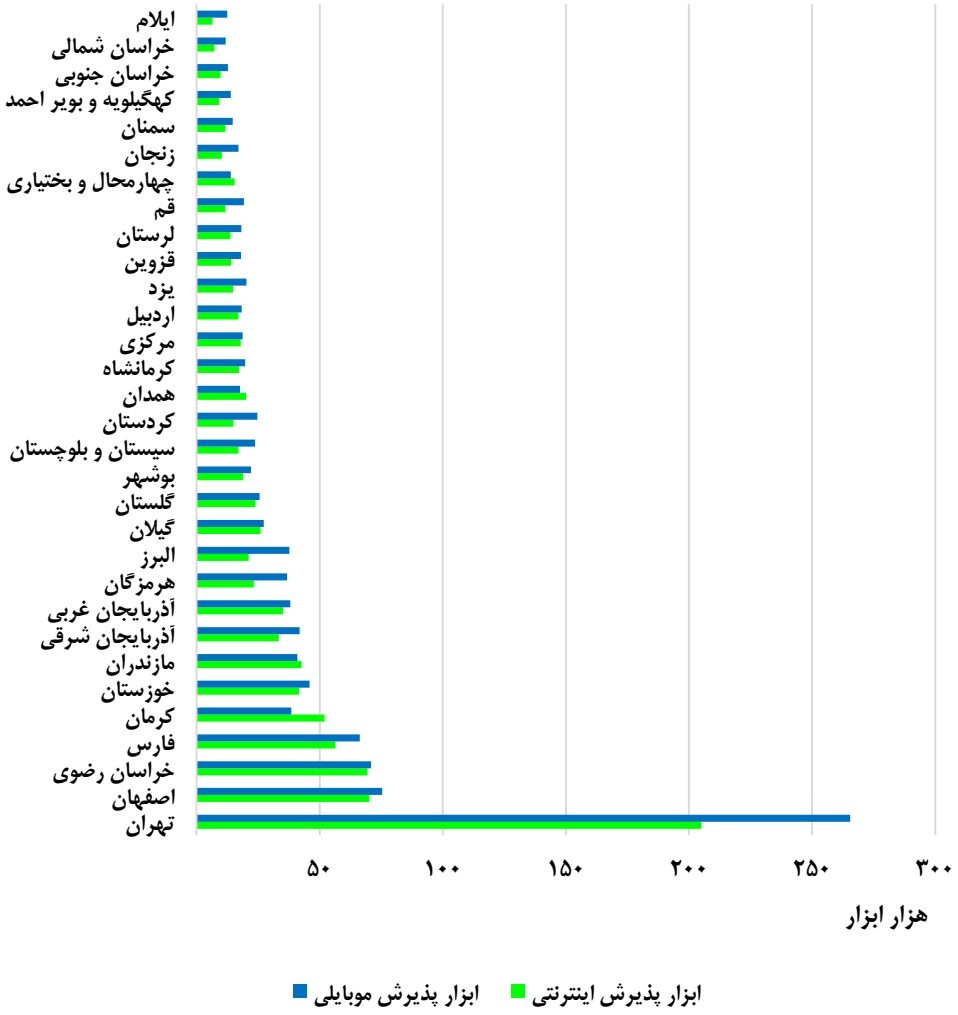

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور – آبان۱۳۹۷

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی بوده می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاهی لزوما به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفا برای ابزار کارتخوان فروشگاهی (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای آبان۱۳۹۷ ترسیم شده است.

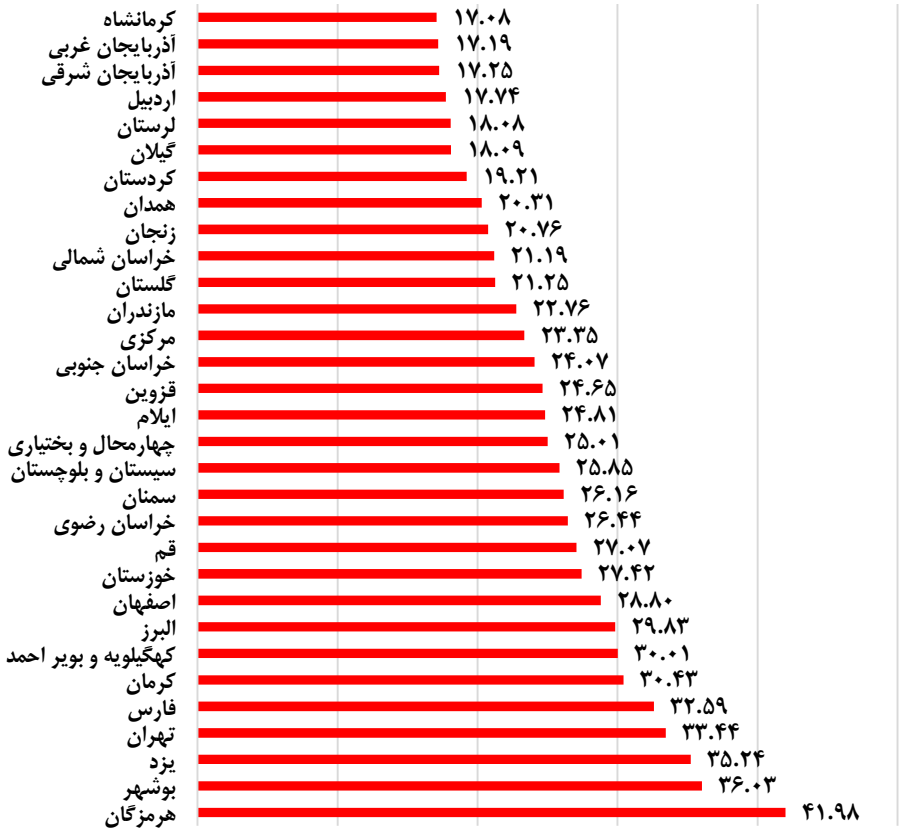

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان – آبان۱۳۹۷

همانطور که در شکل ۲-۱۲ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و یزد در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و کرمانشاه کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در آبان۱۳۹۷ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاهی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در آبان ماه۱۳۹۷ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ :

- زیر ۵۰،۰۰۰ ریال
- بین ۵۰،۰۰۱ ریال تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰،۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی ۵/۹۲ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱-۱۳ مشخص است در آبان ماه۱۳۹۷ :

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغی بین ۵۰،۰۰۱ تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۵/۶۶ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارت خوان فروشگاهی، مبلغ زیر ۵۰،۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۸/۴۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند.

- ۳۰/۰۱ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰،۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

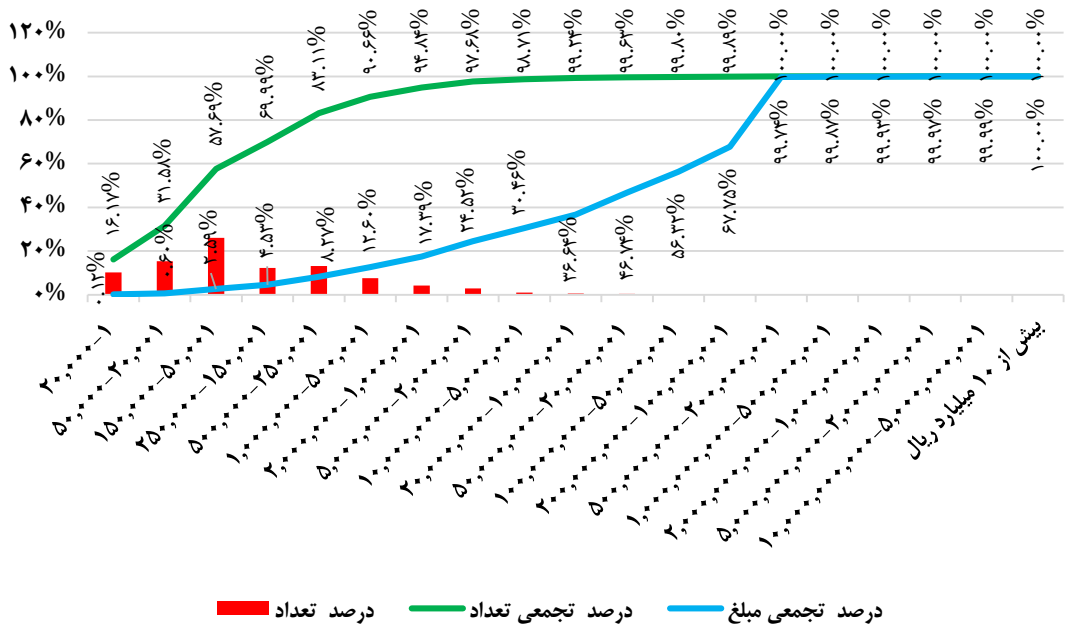

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) – آبان ۱۳۹۷

در آبان ماه۱۳۹۷ ، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰،۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاهی برابر با ۴۰۷،۶۵۱،۸۳۸ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰،۰۰۱ ریال و ۲۵۰،۰۰۰ ریال برابر با ۶۱۰،۰۸۱،۳۴۶ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰،۰۰۱ ریال برابر با ۴۷۶،۶۸۰،۹۵۹ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

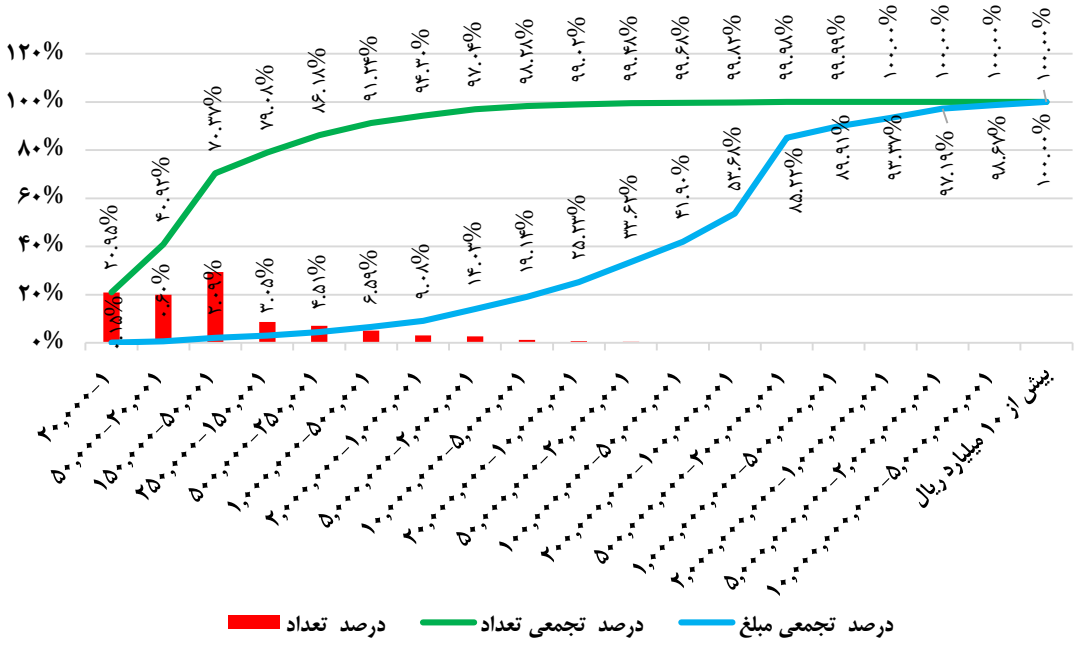

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) – آبان ۱۳۹۷

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰،۰۰۱ تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۹/۴۵ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۹/۰۸ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰،۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

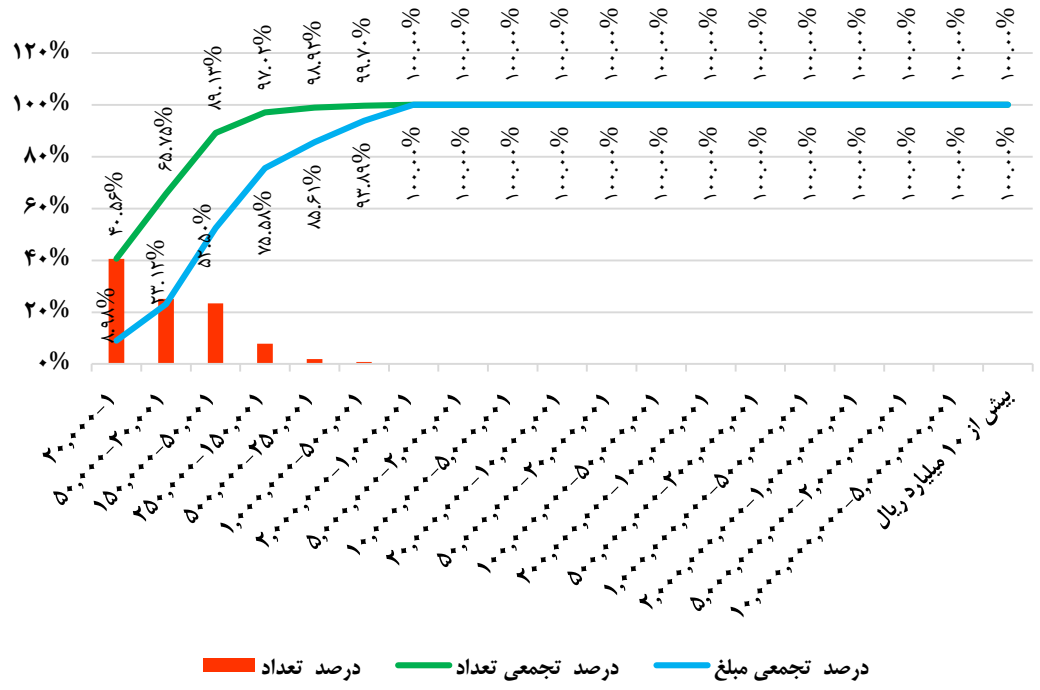

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) – آبان ۱۳۹۷

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملا متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴۰/۵۶ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰،۰۰۰ ریال و ۶۵/۷۵ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰،۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا. ، شکل فوق صرفا نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

در این بخش شاخص نسبت دهکی[۱۲] به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در آبان ماه۱۳۹۷ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۶ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

محاسبه نسبت دهکی	مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
	مهر ۱۳۹۷	آبان ۱۳۹۷	درصد تغییرات	آبان ۱۳۹۶	آبان ۱۳۹۷	درصد تغییرات
میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۱۳،۴۰۱،۲۳۸/۰۶	۱۱،۴۱۲،۶۳۰/۶۲	-۱۴/۸۴٪	۹،۱۵۵،۷۸۵/۵۳	۱۱,۴۱۲،۶۳۰/۶۲	۲۴/۶۵٪
میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)	۱۳،۷۴۱/۲۸	۱۴،۴۵۴/۶۲	۵/۱۹٪	۱۳،۵۱۰/۵۸	۱۴،۴۵۴/۶۲	۶/۹۹٪
نسبت دهکی	۹۷۵/۲۵	۷۸۹/۵۵	-۱۹/۰۴٪	۶۷۷/۶۸	۷۸۹/۵۵	۱۶/۵۱٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۶/۵۱ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۱۹/۰۴- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۱۴/۸۴- درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۵/۱۹ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۱۹/۰۴- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است.

[۱۲] تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

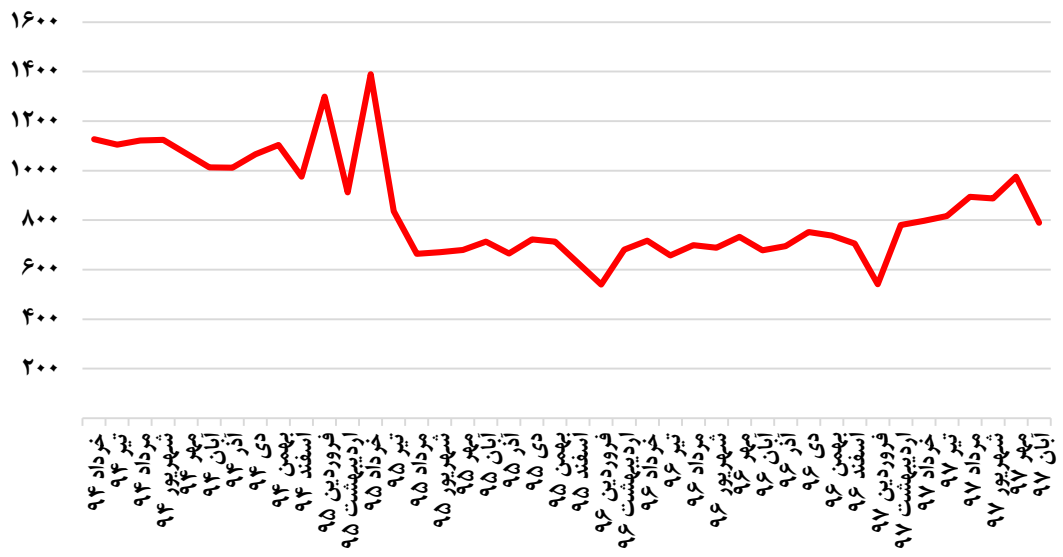

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶ ، نسبت دهکی در آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر رشد ۱۸۵/۷۱- واحدی را تجربه نموده است.

۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)	
	ابزار کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی
دهک اول	۱۵،۲۶۲/۱۱	۹،۰۳۱/۲۰
دهک دوم	۳۵،۷۵۵/۱۱	۱۹،۶۹۵/۱۵
دهک سوم	۵۵،۱۵۱/۲۱	۴۴،۴۴۶/۷۴
دهک چهارم	۸۴،۵۳۵/۴۹	۵۲،۵۳۱/۹۳
دهک پنجم	۱۱۵،۰۹۹/۵۳	۷۰،۰۰۶/۹۶
دهک ششم	۱۶۹،۳۸۰/۹۷	۹۶،۰۴۱/۶۰
دهک هفتم	۲۴۱،۷۹۶/۳۴	۱۲۲،۱۹۱/۷۱
دهک هشتم	۳۷۷،۶۱۸/۱۵	۲۱۷،۸۵۰/۶۰
دهک نهم	۷۱۴،۸۴۲/۲۶	۵۷۲،۵۹۵/۹۳
دهک دهم	۱۲،۴۵۸،۷۸۹/۶۴	۱۴،۲۹۰،۶۷۵/۷۰

** ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.*

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک‌های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات باارزش‌تری به کار گرفته می‌شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی(۹ دهک) مربوط به خرید کالا و خدمت با مبلغ کمتر از ۱،۰۰۰،۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۵ در شکل ۲-۱۷ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

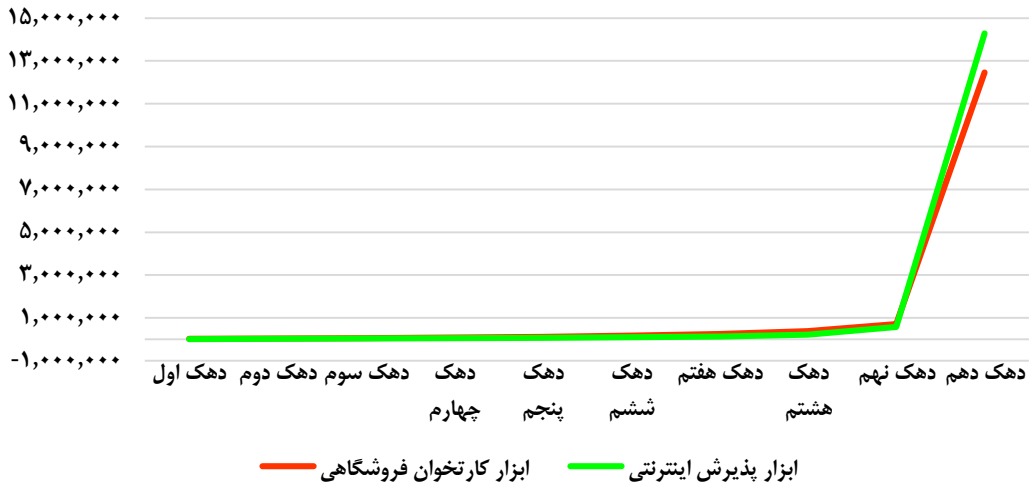

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات – آبان ۱۳۹۷

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵،۰۰۰،۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۴،۲۹۰،۶۷۵/۷۰ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		
	ابزار کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
دهک اول	۱۳،۰۲۶/۴۲	۹،۸۲۹/۵۹	۹،۷۸۲/۱۴
دهک دوم	۲۰،۰۰۰/۰۰	۱۰،۷۰۷/۰۶	۱۰،۳۷۷/۸۸
دهک سوم	۲۰،۰۰۰/۰۰	۱۷،۹۹۱/۷۷	۱۷،۷۷۷/۴۹
دهک چهارم	۲۰،۰۰۰/۰۰	۲۰،۰۰۰/۰۰	۲۱،۳۰۲/۰۶
دهک پنجم	۳۴،۵۵۲/۲۳	۲۱،۶۹۶/۰۲	۴۲،۹۷۹/۸۸
دهک ششم	۵۰،۰۰۰/۰۰	۴۴،۶۶۱/۰۵	۵۶،۴۸۴/۲۰
دهک هفتم	۵۵،۲۳۴/۴۹	۵۱،۸۹۸/۵۷	۱۰۲،۳۴۷/۴۷

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		
	ابزار کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
دهک هشتم	۹۹،۹۷۸/۶۵	۷۳،۶۴۵/۲۲	۱۷۴،۴۶۹/۸۸
دهک نهم	۱۶۸،۲۴۳/۰۱	۱۱۱،۵۹۰/۱۵	۳۵۹،۳۲۲/۰۵
دهک دهم	۳،۰۵۸،۷۴۹/۸۸	۳۰۲،۴۳۰/۹۳	۲۲،۶۵۰،۰۴۷/۷۴

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰،۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰،۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰،۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

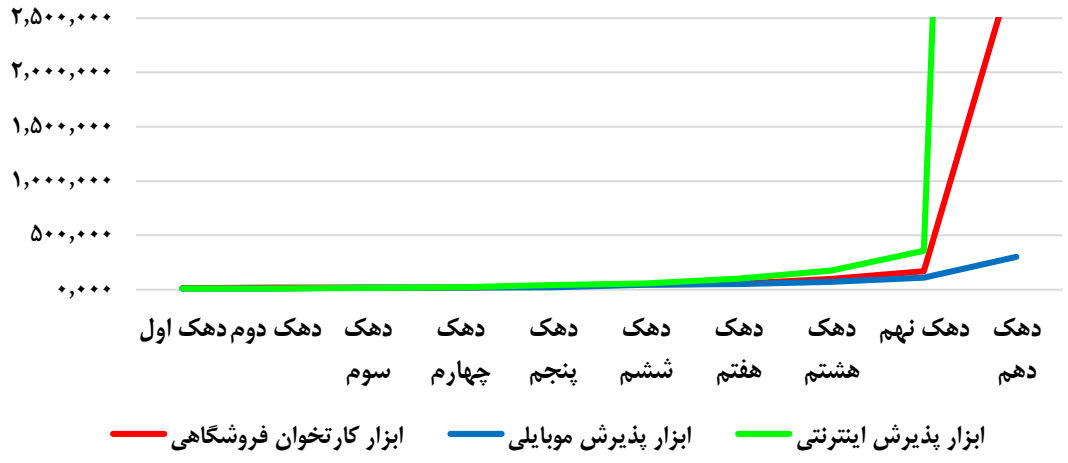

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه – آبان۱۳۹۷

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲،۵۰۰،۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۲۲،۶۵۰،۰۴۷/۷۴ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۳،۰۵۸،۷۴۹/۸۸ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۰۲،۴۳۰/۹۳ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۲

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"[۱۳]، "خطای پذیرندگی"[۱۴]، "خطای شاپرکی"[۱۵]، "خطای کاربری"[۱۶] و "خطای کسب و کار"[۱۷] طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۰/۳۷ درصدی تراکنش‌های موفق و ۹/۶۳ درصدی خطاهای رخداده در آبان۹۷ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها – آبان۹۷

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱،۷۹۴،۵۵۴،۳۴۷	۹۰/۳۷٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۹۱،۲۰۲،۰۱۰	۹/۶۳٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱،۹۸۵،۷۵۶،۳۵۷	۱۰۰/۰۰٪

۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه مهر و آبان۱۳۹۷ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

---

[۱۳] علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.
[۱۴] علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.
[۱۵] علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.
[۱۶] علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی(دارندگان کارت) می‌باشد.
[۱۷] رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها – مهر و آبان ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا		مهر۱۳۹۷	آبان۱۳۹۷	درصد تغییرات
ناموفق	خطای پذیرندگی	۲،۳۴۹،۲۶۲	۲،۲۳۵،۲۸۱	-۴/۸۵٪
	خطای کاربری	۱۶۵،۴۹۰،۲۲۰	۱۵۴،۲۶۴،۱۳۳	-۶/۷۸٪
	خطای صادرکنندگی	۲۲،۶۵۲،۳۴۹	۳۲،۳۵۳،۵۱۲	۴۲/۸۳٪
	خطای شاپرکی	۵۸۴،۰۱۹	۵۸۱،۴۴۴	-۰/۴۴٪
	خطای کسب و کار	۹۷۷،۱۴۶	۱،۷۶۷،۶۴۰	۸۰/۹۰٪
	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۹۲،۰۵۲،۹۹۶	۱۹۱،۲۰۲،۰۱۰	-۰/۴۴٪
موفق	تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱،۸۴۷،۸۷۰،۱۱۰	۱،۷۹۴،۵۵۴،۳۴۷	-۲/۸۹٪
تعداد کل تراکنش‌ها		۲،۰۳۹،۹۲۳،۱۰۶	۱،۹۸۵،۷۵۶،۳۵۷	-۲/۶۶٪

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در آبان ماه۱۳۹۷ تعداد خطاها در گروه خطاهای صادرکنندگی با کاهش همراه بوده است.

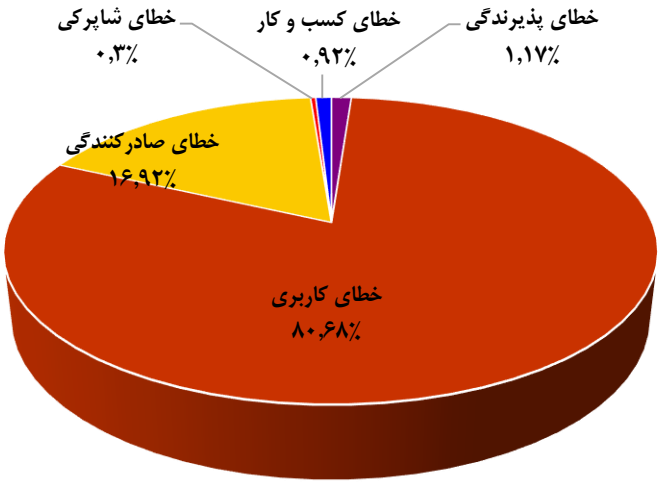

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق – آبان۱۳۹۷

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۰/۶۸ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخداده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - آبان ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا		تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۱،۷۹۴،۵۵۴،۳۴۷	۹۰/۳۷٪
ناموفق	خطای پذیرندگی	۲،۲۳۵،۲۸۱	۰/۱۱٪
	خطای کاربری	۱۵۴،۲۶۴،۱۳۳	۷/۷۷٪
	خطای صادرکنندگی	۳۲،۳۵۳،۵۱۲	۱/۶۳٪
	خطای شاپرکی	۵۸۱،۴۴۴	۰/۰۳٪
	خطای کسب و کار	۱،۷۶۷،۶۴۰	۰/۰۹٪
تعداد کل تراکنش‌ها		۱،۹۸۵،۷۵۶،۳۵۷	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

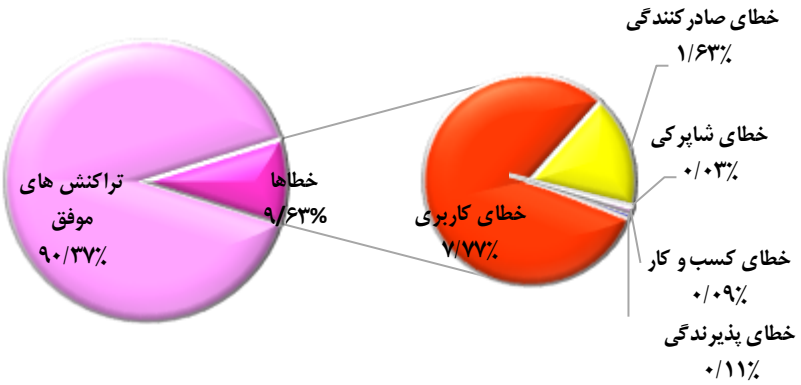

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها – آبان ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۳ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۳۰ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه مهر و آبان ۱۳۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا – مهر و آبان ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا		سهم از کل تراکنش‌ها مهر۱۳۹۷	سهم از کل تراکنش‌ها آبان۱۳۹۷	تغییر سهم
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۱۲٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۰۳٪
	خطای کاربری	۸/۱۱٪	۷/۷۷٪	-۰/۳۴۴٪
	خطای صادرکنندگی	۱/۱۱٪	۱/۶۳٪	۰/۵۱۹٪
	خطای شاپرکی	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰۱٪
	کسب و کار	۰/۰۵٪	۰/۰۹٪	۰/۰۴۱٪
	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۹/۴۱٪	۹/۶۳٪	۰/۲۱۴٪
موفق	تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۰/۵۹٪	۹۰/۳۷٪	-۰/۲۱۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها		۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم تراکنش‌های موفق و گروه خطایی صادر کنندگی در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌های آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه می‌باشد.

۳,۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

تراکنش‌های موفق	آبان۱۳۹۶		مهر۱۳۹۷		آبان۱۳۹۷	
	تعداد تراکنش‌ها	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده
تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت[۱۸]	۱،۵۱۲،۳۲۳،۸۶۵	۹۸/۹۱٪	۲،۰۱۳،۳۶۰،۳۳۰	۹۸/۷۰٪	۱،۹۴۸،۸۱۸،۴۸۰	۹۸/۱۴٪
تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی[۱۹]	۱،۵۲۸،۶۹۳،۹۵۵	۹۸/۹۱٪	۲،۰۳۹،۳۳۹،۰۸۷	۹۹/۹۷٪	۱،۹۸۵،۱۷۴،۹۱۳	۹۹/۹۷٪
تعداد کل تراکنش	۱،۵۲۸،۹۸۱،۴۴۲	-	۲،۰۳۹،۹۲۳،۱۰۶	-	۱،۹۸۵،۷۵۶،۳۵۷	-

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۷ درصدی خدمات شرکت شاپرک در آبان۱۳۹۷ می‌باشد که نسبت به آبان۱۳۹۶ تغییر ۰/۷۷- درصدی و نسبت به مهر۱۳۹۷ رشد ۰/۵۶- درصدی داشته است.

۳،۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ‌داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام[۲۰]رخ‌داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

---

[۱۸] تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

[۱۹] تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

[۲۰] تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوییچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخداده در شبکه پرداخت شاپرک – مهر و آبان۱۳۹۷

تراکنش‌های ناتمام	مهر۱۳۹۷	آبان۱۳۹۷	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۴۰۲،۳۶۷	۳۳۱،۰۲۹	-۱۷/۷۳٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱،۸۴۷،۸۷۰،۱۱۰	۱،۷۹۴،۵۵۴،۳۴۷	-۲/۸۹٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۲۲٪	۰/۰۱۸٪	-۰/۰۰۳۳٪

**در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود*

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام آبان ماه نسبت به مهر ماه با رشد ۱۷/۷۳- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۲/۸۹- درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در آبان۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۳۳- درصدی را تجربه نموده است.

بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

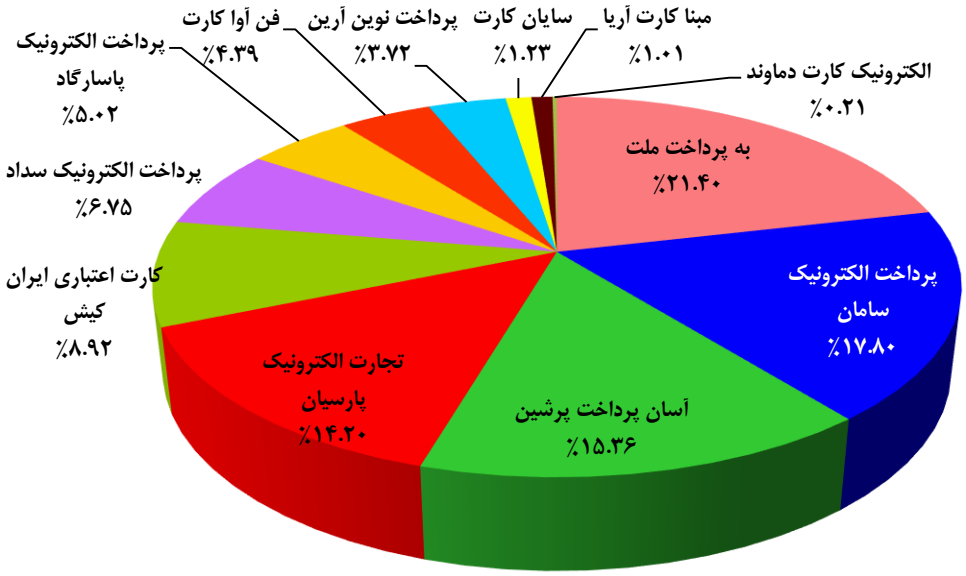

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها – آبان ۱۳۹۷

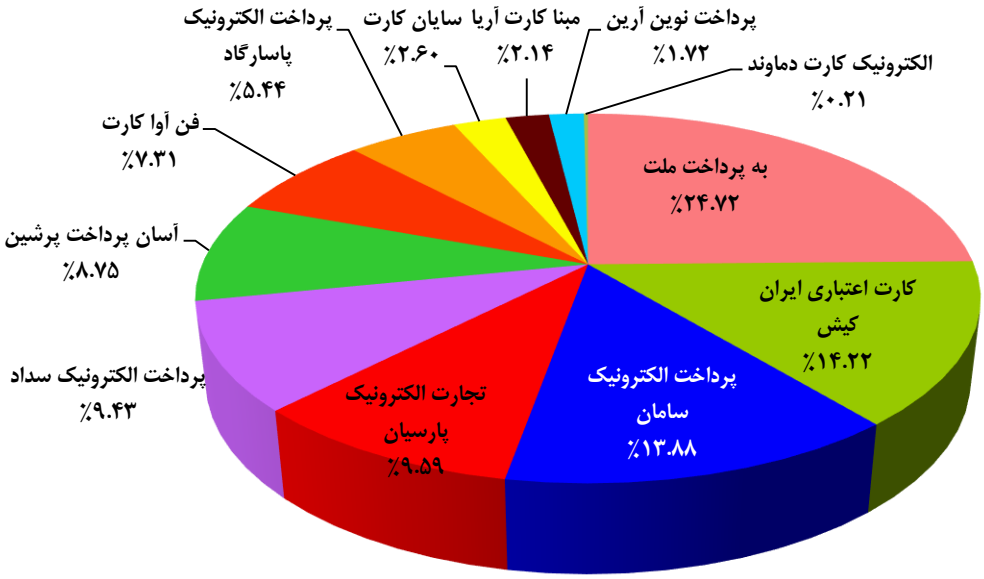

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها – آبان ۱۳۹۷

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۴۰ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۷۲ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش مهر ماه، حکایت از آن دارد که هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش" و "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" و "آسان پرداخت پرشین" و "فن‌آوا کارت" بایکدیگر جابجایی صورت پذیرفته است. بدین ترتیب پس از چندین ماه، مجددا شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" به دومین شرکت دارنده‌ی سهم بازار مبلغی بدل گردیده است.

درحالی اختلاف سهم مبلغی بین دو شرکت نخست بازار نزدیک به ۱۱ درصد گزارش می‌شود که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود ۴ درصد است. از این رو باید گفت همچنان نقش شرکت "به‌پرداخت ملت" در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی قابل ملاحظه است. شایان ذکر است که تا ماه جاری شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در هر دو شاخص سهم تعدادی و مبلغی به عنوان دومین دارنده‌ی

سهم بازار در شبکه‌ی پرداخت کارت محسوب می‌گردید که همانگونه که بیان شد در آبان ماه با جابجایی بین سهم بازار ریالی آن با شرکت "کارت اعتباری ایران کیش"، پس از این شرکت قرار گرفته است.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۷ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

عملکرد شرکت‌ها در حوزه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی تغییرات چندانی را نسبت به ماه گذشته نشان نمی‌دهد. به غیر از یک شرکت، در سایر شرکت‌ها رشد منفی مشاهده می‌شود. بیشترین ریزش تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" اتفاق افتاده است. در آبان ماه همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۵۴ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد.

با وجودی که بازار تراکنش‌های اینترنتی روندی نزولی نشان می‌دهد ولیکن در تعدادی از شرکت‌ها میزان این گونه تراکنش‌ها با رشد همراه بوده است. در این میان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۰/۴۹ درصد از سهم بازار، همچنان در آبان ماه نیز به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های اینترنتی محسوب می‌گردد.

همسو با افزوده شدن بر حجم تراکنش‌های موبایلی برخی از شرکت‌ها، بازار تراکنش‌های این ابزار برخلاف دو ابزار دیگر، با رشد مثبت دو درصدی روبه‌رو گردیده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در این تراکنش-ها بالاترین افزایش را نشان می‌دهد. علی‌رغم کاهش تراکنش‌های موبایلی شرکت "پرداخت نوین آرین"، ولیکن همچنان در آبان ماه این شرکت با پوشش ۳۲/۷۱ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی، به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار فوق شناخته می‌شود.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش–مهر و آبان ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۴۳٪	۱۳/۳۵٪	-۰/۰۸٪	**۲۹/۶۲٪**	**۳۰/۴۹٪**	۰/۸۷٪	۳۱/۲۵٪	۳۱/۰۷٪	-۰/۱۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۸٪	۰/۲۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	**۲۳/۱۸٪**	**۲۳/۵۴٪**	۰/۳۵٪	۹/۵۳٪	۱۰/۴۰٪	۰/۸۷٪	۰/۲۲٪	۰/۲۳٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۶۹٪	۵/۶۰٪	-۰/۰۸٪	۱/۱۵٪	۱/۰۴٪	-۰/۱۱٪	۰/۴۴٪	۰/۰۹٪	-۰/۳۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۲۶٪	۱۷/۱۲٪	-۰/۱۵٪	۱۶/۶۴٪	۱۶/۲۳٪	-۰/۴۰٪	۲۸/۲۴٪	۲۸/۹۰٪	۰/۶۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۶٪	۷/۳۸٪	-۰/۱۸٪	۵/۰۷٪	۳/۶۸٪	-۱/۳۹٪	۰/۰۶٪	۰/۳۱٪	۰/۲۶٪
پرداخت نوین آرین	۱/۴۴٪	۱/۴۱٪	-۰/۰۳٪	۹/۱۳٪	۸/۳۵٪	-۰/۷۷٪	**۳۳/۴۴٪**	**۳۲/۷۱٪**	-۰/۷۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۸٪	۱۴/۱۱٪	-۰/۰۷٪	۲۴/۹۲٪	۲۵/۴۱٪	۰/۴۹٪	۵/۸۳٪	۵/۹۵٪	۰/۱۲٪
سایان کارت	۱/۳۹٪	۱/۳۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۶٪	۰/۲۸٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۴/۸۶٪	۴/۸۰٪	-۰/۰۶٪	۲/۱۳٪	۲/۴۴٪	۰/۳۱٪	۰/۱۶٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۷۲٪	۹/۹۸٪	۰/۲۶٪	۱/۳۶٪	۱/۲۹٪	-۰/۰۶٪	۰/۱۲٪	۰/۳۰٪	۰/۱۸٪
مبنا کارت آریا	۱/۱۰٪	۱/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۳٪	۰/۶۵٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪

همانگونه که در جدول ۴-۱ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در آبان ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته با رقم مثبت ۰/۳۵ درصد در شرکت "به‌پرداخت ملت" گزارش شده است. در ماه جاری بالاترین اختلاف سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با رقمی معادل با ۱/۳۹ درصد کاهش مشاهده می‌شود. این شرکت بیشترین ریزش را در تراکنش‌های اینترنتی در بین سایر شرکت‌ها نشان داده است. در روندی مشابه، سهم تراکنش‌های موبایلی شرکت "پرداخت نوین آرین" با کاهش ۰/۷۲ درصدی نسبت به مهر ماه همراه بوده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۴-۳ نمایش داده شده است.

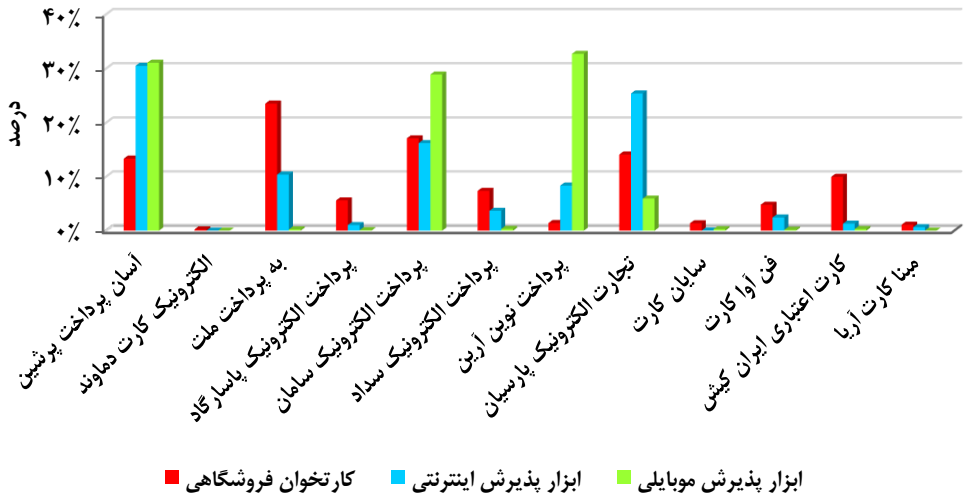

شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش – آبان ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۷ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در آبان ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هر سه ابزار کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. از این رو همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۴/۱۵ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. به غیر از یک شرکت، سایر شرکت‌ها با ریزش مبلغی در تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی خود روبه‌رو شده‌اند.

مبلغ تراکنش‌های اینترنتی شرکت‌ها نیز عمدتا با کاهش همراه بوده تا جایی که منجر به ثبت نرخ رشد منفی بیش از ۳۰ درصد در ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی کل شبکه شده است. بیشترین ریزش آن‌ها در تراکنش‌های "پرداخت الکترونیک سامان" مشاهده می‌شود. با این وجود همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با رقمی معادل با ۳۲/۶۹ درصد، بیشترین سهم بازار مبلغی این تراکنش‌ها را کسب نموده است.

در آبان ماه بر ارزش ریالی تراکنش‌های موبایلی عمده‌ی شرکت‌ها افزوده شده و در کل تراکنش‌های مذکور رشدی در حدود دو درصد مشاهده می‌شود. در این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان با سهمی معادل با ۳۵/۸۵ درصد بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش –مهر و آبان ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۶۳٪	۹/۰۵٪	۰/۴۲٪	۲/۸۶٪	۳/۹۱٪	۱/۰۵٪	**۳۵/۶۵٪**	**۳۵/۸۵٪**	۰/۲۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۶٪	۰/۲۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	**۲۴/۵۵٪**	**۲۴/۱۵٪**	-۰/۴۱٪	۲۶/۹۲٪	۳۲/۶۵٪	۵/۷۳٪	۰/۴۰٪	۰/۴۴٪	۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۰٪	۵/۷۳٪	۰/۰۲٪	۱/۹۱٪	۲/۱۳٪	۰/۲۲٪	۰/۴۸٪	۰/۱۸٪	-۰/۲۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۶۶٪	۱۲/۲۶٪	۰/۶۰٪	**۳۲/۵۴٪**	**۳۲/۶۹٪**	۰/۱۵٪	۳۰/۵۵٪	۳۰/۳۸٪	-۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۱۱٪	۹/۷۹٪	-۰/۳۱٪	۹/۹۲٪	۵/۴۲٪	-۴/۵۱٪	۰/۰۵٪	۰/۲۸٪	۰/۲۳٪
پرداخت نوین آرین	۱/۶۶٪	۱/۶۹٪	۰/۰۳٪	۰/۸۰٪	۱/۰۰٪	۰/۲۰٪	۲۶/۰۷٪	۲۵/۷۸٪	-۰/۲۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۱۹٪	۹/۴۷٪	۰/۲۹٪	۱۴/۷۲٪	۱۱/۲۱٪	-۳/۵۱٪	۶/۳۲٪	۶/۴۴٪	۰/۱۲٪
سایان کارت	۳/۰۳٪	۲/۸۲٪	-۰/۲۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۱٪	۰/۲۴٪	۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۸/۴۲٪	۷/۳۱٪	-۱/۱۱٪	۶/۷۷٪	۷/۶۶٪	۰/۸۹٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۷۹٪	۱۵/۲۹٪	۰/۵۱٪	۲/۳۴٪	۱/۸۸٪	-۰/۴۶٪	۰/۱۴٪	۰/۲۹٪	۰/۱۵٪
مبنا کارت آریا	۲/۱۰٪	۲/۲۱٪	۰/۱۰٪	۱/۲۱٪	۱/۴۴٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۴-۲ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی در ماه آبان نسبت به مهر در شرکت "فن‌آوا کارت" با عددی معادل با ۱/۱۱ درصد کاهش گزارش شده است. این تغییرات در تراکنش‌های اینترنتی نوسان بیشتری داشته و در چند شرکت اختلاف سهم قابل توجهی نسبت به ماه گذشته مشاهده می‌شود. بالاترین تفاضل در سهم ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی را شرکت "به‌پرداخت ملت" با رقم ۵/۷۳ درصد نشان می‌دهد. شاخص مذکور در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی به‌طور همزمان با رقم منفی ۰/۲۹ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" و "پرداخت نوین آرین" ملاحظه می‌شود.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوما همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در آبان ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

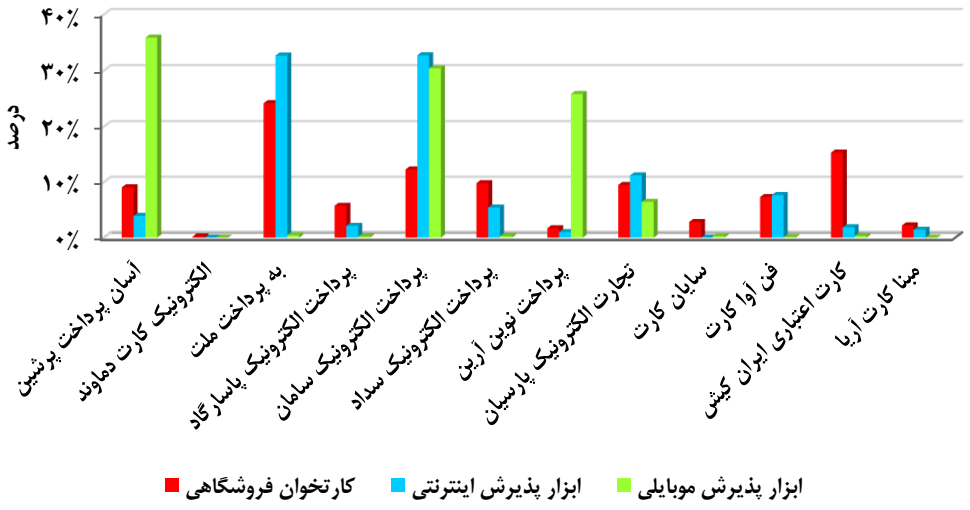

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش – آبان ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۷ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عمدتا عملکرد شرکت‌ها تحت تاثیر ریزش بازار بوده و رفتار غیرعادی در آن‌ها مشاهده نمی‌شود. تنها در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رشد مثبت رخداده است. در آبان ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۲۶ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت همانند گذشته با کسب ۱۹/۶۳ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد.

در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز به غیر از شرکت "الکترونیک کارت دماوند"، عملکرد سایر شرکت‌ها کاهشی گزارش شده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز بالاترین کاهش را نشان می‌دهد. در ماه جاری شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۹/۸۶ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس–مهر و آبان ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده گیری		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۲۰٪	۱۳/۱۸٪	-۰/۰۲٪	**۲۹/۴۷٪**	**۲۹/۸۶٪**	۰/۳۸٪	۱۴/۴۳٪	۱۴/۲۸٪	-۰/۱۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۷٪	۰/۲۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۱٪	۰/۲۳٪	۰/۲۸٪	۰/۰۶٪
به پرداخت ملت	**۲۲/۸۹٪**	**۲۳/۲۶٪**	۰/۳۸٪	۱۰/۳۱٪	۱۰/۱۰٪	-۰/۲۲٪	**۱۹/۵۸٪**	**۱۹/۶۳٪**	۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۳۷٪	۵/۲۹٪	-۰/۰۹٪	۳/۳۰٪	۲/۹۳٪	-۰/۳۷٪	۶/۰۰٪	۵/۹۵٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۴۹٪	۱۷/۳۳٪	-۰/۱۶٪	۲۱/۶۱٪	۲۲/۰۶٪	۰/۴۵٪	۱۴/۸۸٪	۱۴/۸۰٪	-۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۷٪	۷/۲۰٪	-۰/۲۸٪	۳/۴۴٪	۳/۳۴٪	-۰/۱۰٪	۷/۹۵٪	۷/۹۶٪	۰/۰۲٪
پرداخت نوین آرین	۱/۹۷٪	۱/۹۰٪	-۰/۰۷٪	۱۶/۱۵٪	۱۶/۴۶٪	۰/۳۱٪	۱/۳۱٪	۱/۳۱٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۶۰٪	۱۴/۶۳٪	۰/۰۴٪	۱۰/۹۴٪	۱۰/۴۴٪	-۰/۵۰٪	۱۶/۶۹٪	۱۶/۶۳٪	-۰/۰۶٪
سایان کارت	۱/۳۲٪	۱/۳۰٪	-۰/۰۲٪	۰/۶۴٪	۰/۶۳٪	-۰/۰۱٪	۱/۶۴٪	۱/۵۹٪	-۰/۰۵٪
فن آوا کارت	۴/۷۲٪	۴/۶۷٪	-۰/۰۵٪	۲/۲۱٪	۲/۱۲٪	-۰/۰۸٪	۵/۴۶٪	۵/۴۸٪	۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۷۱٪	۹/۹۳٪	۰/۲۲٪	۱/۵۷٪	۱/۶۹٪	۰/۱۳٪	۱۰/۴۸٪	۱۰/۷۳٪	۰/۲۵٪
مبنا کارت آریا	۱/۰۹٪	۱/۱۰٪	۰/۰۱٪	۰/۲۹٪	۰/۲۹٪	-۰/۰۱٪	۱/۳۷٪	۱/۳۷٪	-۰/۰۱٪

همانگونه که در جدول ۴-۳ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه آبان ۹۷ نسبت به مهر ماه در شرکت "به‌پرداخت ملت" گزارش گردیده به‌طوریکه بر سهم تراکنش‌های فوق در این شرکت ۰/۳۸ درصد افزوده شده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با تفاضل ۰/۵۰ درصدی در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ خود بالاترین تغییر را در این گونه از تراکنش‌ها نشان می‌دهد. در سهم تراکنش‌های مانده‌گیری نیز بالاترین اختلاف با عددی برابر با مثبت ۰/۲۵ درصد در شرکت "کارت

اعتباری ایران کیش" مشاهده می‌شود. به‌طور کلی در سهم بازار هر سه نوع تراکنش‌های شبکه‌ی پرداخت تغییر قابل توجهی اتفاق نیفتاده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

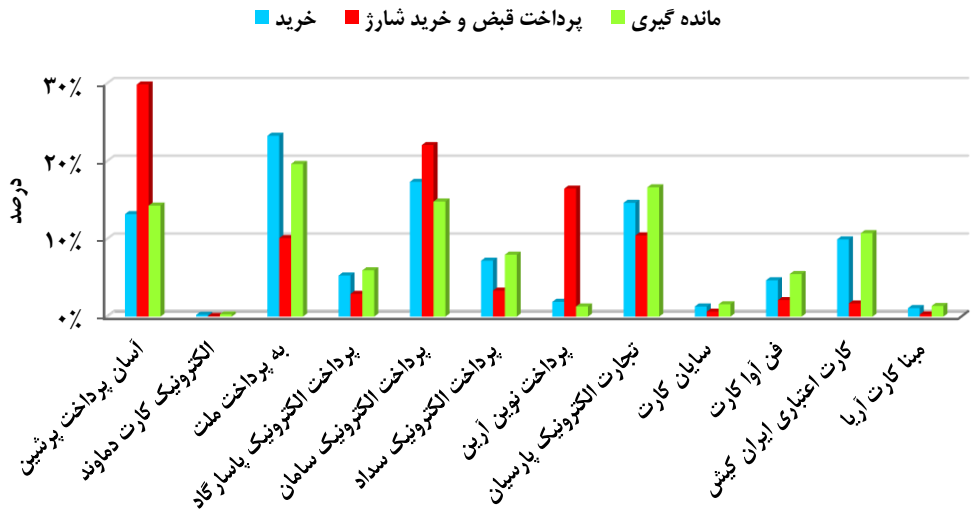

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس – آبان ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۷ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در آبان ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۴/۸۸ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به‌عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. در این ماه از ارزش ریالی تراکنش‌های خرید تمامی شرکت‌ها به غیر از شرکت "الکترونیک کارت دماوند" کاسته شده است.

در ماه جاری همسو با ریزش ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شبکه، از مبلغ این تراکنش‌ها نیز در بیشتر شرکت‌ها کاسته شده است. بالاترین کاهش در ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. علی‌رغم این موضوع در آبان ماه همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم مبلغی ۳۹/۳۰ درصد، از بالاترین میزان مبالغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس–مهر و آبان ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۲۴٪	۸/۸۳٪	۰/۵۹٪	۶/۵۷٪	۷/۰۷٪	۰/۵۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۶٪	۰/۲۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	**۲۵/۶۱٪**	**۲۴/۸۸٪**	-۰/۷۳٪	۵/۵۴٪	۲۱/۵۳٪	۱۵/۹۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۴۳٪	۵/۵۸٪	۰/۱۵٪	۳/۳۳٪	۲/۵۴٪	-۰/۷۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۰۹٪	۱۲/۶۱٪	۰/۵۲٪	**۴۷/۱۶٪**	**۳۹/۳۰٪**	-۷/۸۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۹۶٪	۹/۴۸٪	-۰/۴۸٪	۱۲/۱۹٪	۸/۴۰٪	-۳/۷۹٪
پرداخت نوین آرین	۱/۶۴٪	۱/۷۰٪	۰/۰۷٪	۱/۷۹٪	۱/۹۹٪	۰/۲۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۵۳٪	۹/۶۴٪	۰/۱۱٪	۱۳/۳۲٪	۸/۷۸٪	-۴/۵۳٪
سایان کارت	۲/۸۶٪	۲/۷۲٪	-۰/۱۴٪	۰/۱۸٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۸/۴۴٪	۷/۵۲٪	-۰/۹۲٪	۳/۹۶٪	۳/۱۲٪	-۰/۸۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۹۵٪	۱۴/۶۰٪	۰/۶۵٪	۵/۷۴٪	۶/۵۶٪	۰/۸۲٪
مبنا کارت آریا	۲/۱۰٪	۲/۲۲٪	۰/۱۲٪	۰/۲۱٪	۰/۵۱٪	۰/۳۱٪

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در آبان ماه ۹۷ و ماه گذشته با رقمی برابر با ۰/۹۲ درصد کاهش در شرکت "فن‌آواکارت" اتفاق افتاده است. در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ این شرکت "به‌پرداخت ملت" است که با رقم ۱۵/۹۸ درصد افزایش، اختلاف قابل ملاحظه‌ای را نمایش می‌دهد. در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز ریزش ۷/۸۵ درصدی مشاهده می‌شود. در این ماه رشد مثبت تراکنش‌های مذکور در شرکت "به‌پرداخت ملت" قابل توجه می‌باشد.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در آبان ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

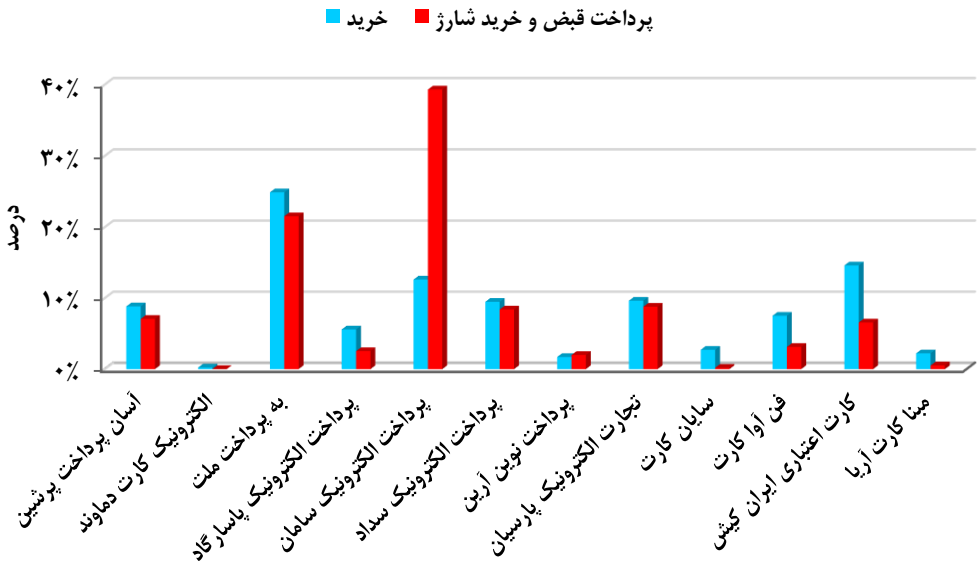

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- آبان ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۷ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP –مهر و آبان ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	مهر	آبان	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۷۸٪	۰/۰۷۷٪	-۰/۰۰۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۳۲٪	۰/۳۵۱٪	-۰/۰۸۱٪
به پرداخت ملت	۰/۰۳۹٪	۰/۰۳۳٪	-۰/۰۰۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۱۰۶٪	۰/۰۶۸٪	-۰/۰۳۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۵۷٪	۰/۱۰۹٪	-۰/۰۴۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۸۱٪	۰/۱۴۶٪	۰/۰۶۴٪
پرداخت نوین آرین	۰/۰۸۱٪	۰/۰۸۵٪	۰/۰۰۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	**۰/۰۳۲٪**	۰/۰۲۳٪	-۰/۰۰۹٪
سایان کارت	۰/۰۶۲٪	۰/۰۴۵٪	-۰/۰۱۷٪
فن آوا کارت	۰/۱۴۰٪	۰/۱۵۸٪	۰/۰۱۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۴۵۷٪	۰/۵۲۲٪	۰/۰۶۶٪
مبنا کارت آریا	۰/۰۸۵٪	**۰/۰۱۳٪**	-۰/۰۷۲٪

**هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت Bold نمایش داده شده است.*

در ماه آبان شرکت "مبنا کارت آریا" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۱۳ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "به‌پرداخت ملت" و "سایان کارت" نیز با کسب رقمی کمتر از ۰/۰۵ درصد در جایگاه بعدی از منظر کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. در این ماه نیز همانند ماه گذشته بالاترین رقم نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" مشاهده می‌شود. در ماه جاری همسو با ریزش این خطاها در برخی از شرکت‌ها، از حجم کل خطای پذیرندگی ارسال شده از سوی سوییچ شرکت‌ها در شبکه‌ی پرداخت نیز کاسته شده است. اطلاعات این جدول در

شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

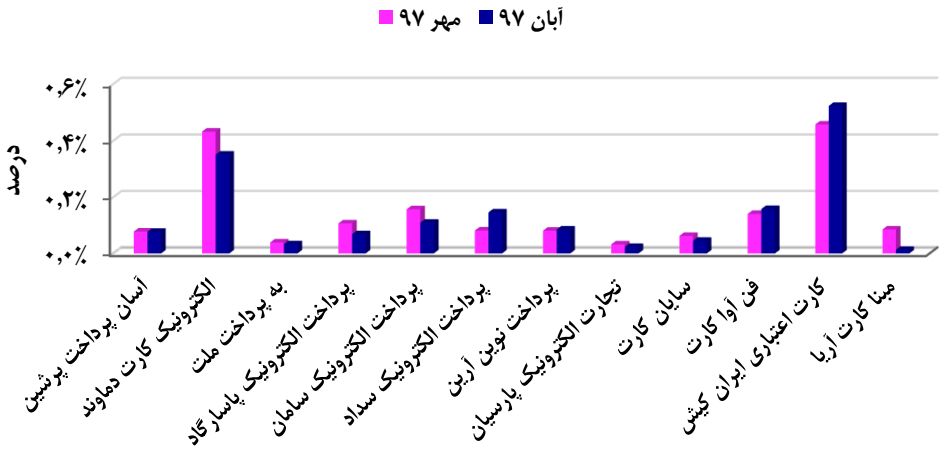

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها –مهر و آبان ۹۷

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخداده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" تعلق داشته است.

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال–هیرشمن[۲۱] به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال–هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود[۲۲]. شاخص هرفیندال– هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان

---

[۲۱] Herfindahl-Hirshman Index

[۲۲] برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف میشود:

$$HHI=\sum_{i=1}^{N} S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری‌که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال- هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به‌کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای آبان سال ۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال- هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش– آبان ۱۳۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۳۵	۱۷۸/۳۱	۳۰/۴۹	۹۲۹/۸۳	۳۱/۰۷	۹۶۵/۳۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
به پرداخت ملت	۲۳/۵۴	۵۵۳/۹۸	۱۰/۴۰	۱۰۸/۰۷	۰/۲۳	۰/۰۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۶۰	۳۱/۴۱	۱/۰۴	۱/۰۸	۰/۰۹	۰/۰۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۲	۲۹۲/۹۴	۱۶/۲۳	۲۶۳/۵۴	۲۸/۹۰	۸۳۵/۴۰
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۳۸	۵۴/۴۵	۳/۶۸	۱۳/۵۳	۰/۳۱	۰/۱۰
پرداخت نوین آرین	۱/۴۱	۲/۰۰	۸/۳۵	۶۹/۸۰	۳۲/۷۱	۱،۰۷۰/۱۰
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۱	۱۹۹/۲۱	۲۵/۴۱	۶۴۵/۴۲	۵/۹۵	۳۵/۳۴
سایان کارت	۱/۳۷	۱/۸۸	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۲۸	۰/۰۸
فن آوا کارت	۴/۸۰	۲۳/۰۵	۲/۴۴	۵/۹۴	۰/۱۵	۰/۰۲
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۹۸	۹۹/۶۰	۱/۲۹	۱/۶۷	۰/۳۰	۰/۰۹
مبنا کارت آریا	۱/۱۰	۱/۲۱	۰/۶۵	۰/۴۲	۰/۰۱	۰/۰۰
شاخص هرفیندال– هیرشمن	–	**۱،۴۳۸/۰۹**	–	**۲،۰۳۹/۳۱**	–	**۲،۹۰۶/۵۷**

در آبان ماه ۱۳۹۷ شاخص هرفیندال– هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱،۴۳۸ به‌دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که، نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲،۰۳۹ و ۲،۹۰۷ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه آبان ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مهر و آبان ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
شاخص H-H	۱،۴۲۹/۸۴	۱،۴۳۸/۰۹	۸/۲۵	۱،۹۸۲/۸۲	۲،۰۳۹/۳۱	۵۶/۴۹	۲،۹۲۶/۰۶	۲،۹۰۶/۵۷	-۱۹/۴۹

در ماه آبان شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش موبایلی کاهش و در دو ابزار دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نمی‌باشد چراکه وضعیت تمرکز بازار هیچ کدام از آن‌ها تغییری پیدا نکرده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر رو به افزایش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کم شدن قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. رفتار کاهشی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در رشد تمرکز بازار ابزار پذیرش اینترنتی تاثیرگذار بوده است.

۴،۱،۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای آبان ۹۷ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال- هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس– آبان ۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP	خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری	
	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۱۸	۱۷۳/۶۴	۲۹/۸۶	۸۹۱/۴۹	۱۴/۲۸	۲۰۳/۸۶
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۲	۰/۰۵	۰/۰۸	۰/۰۱	۰/۲۸	۰/۰۸
به پرداخت ملت	۲۳/۲۶	۵۴۱/۱۵	۱۰/۱۰	۱۰۱/۹۳	۱۹/۶۳	۳۸۵/۲۶
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۲۹	۲۷/۹۵	۲/۹۳	۸/۵۷	۵/۹۵	۳۵/۳۹
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۳۳	۳۰۰/۳۷	۲۲/۰۶	۴۸۶/۶۱	۱۴/۸۰	۲۱۸/۹۹
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۲۰	۵۱/۷۷	۳/۳۴	۱۱/۱۷	۷/۹۶	۶۳/۴۱
پرداخت نوین آرین	۱/۹۰	۳/۶۰	۱۶/۴۶	۲۷۱/۰۰	۱/۳۱	۱/۷۱
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۶۳	۲۱۴/۱۲	۱۰/۴۴	۱۰۹/۰۵	۱۶/۶۳	۲۷۶/۴۹
سایان کارت	۱/۳۰	۱/۷۰	۰/۶۳	۰/۴۰	۱/۵۹	۲/۵۱
فن آوا کارت	۴/۶۷	۲۱/۸۱	۲/۱۲	۴/۵۱	۵/۴۸	۳۰/۰۰
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۹۳	۹۸/۵۱	۱/۶۹	۲/۸۷	۱۰/۷۳	۱۱۵/۲۰
مبنا کارت آریا	۱/۱۰	۱/۲۰	۰/۲۹	۰/۰۸	۱/۳۷	۱/۸۷
شاخص هرفیندال– هیر شمن	–	۱،۴۳۵/۸۸	–	۱،۸۸۷/۶۹	–	۱،۳۳۴/۷۸

در آبان ماه شاخص هرفیندال– هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب حدود ۱،۴۳۶ و ۱،۳۳۵ به‌دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱،۸۸۸ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آرین" و سپس تا حدودی دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه آبان ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مهر و آبان ۹۷

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
شاخص H-H	۱،۴۲۵/۱۶	۱،۴۳۵/۸۸	۱۰/۷۲	۱،۸۵۳/۰۶	۱،۸۸۷/۶۹	۳۴/۶۳	۱،۳۳۶/۳۴	۱،۳۳۴/۷۸	-۱/۵۶

در ماه آبان شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در سرویس مانده‌گیری کاهش و در دو سرویس دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات به‌گونه‌ای نبوده‌اند که شکل نوع تمرکز بازار را در آن‌ها عوض کنند.

۴،۲. بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، از چندین شماره‌ی گذشته‌ی گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش-دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه مهر و آبان ۹۷ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

در آبان ماه حدود یک درصد بر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور افزوده شده است. در ماه جاری عمده‌ی شرکت‌ها کارتخوان فعال جدید در شبکه تعریف نموده‌اند و تنها در عملکرد تعداد معدودی از آن‌ها ریزش مشاهده می‌شود. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کسب سهم

بازار ۱۶/۱۶ درصدی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می-گردد. در این ماه نیز شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نموده است.

در آبان ماه تقریبا بر تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی همه‌ی شرکت‌ها افزوده شده است. بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" تعریف شده است. از سویی دیگر همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهم بازار ۶۵/۴۴ درصدی از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده‌اند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به‌پرداخت ملت" با تداوم روند رو به رو رشد گذشته‌ی خود در این گونه از ابزارها، همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۰/۵۵ درصد در اختیار دارد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" که تعداد این گونه از ابزارهای خود را به بیش از ۱۵۰ برابر در شهریور ماه افزایش داده و با این رشد قابل ملاحظه، بازار ابزارهای موبایلی را دستخوش تغییر نموده بود، طی دو ماه گذشته اقدام به حذف برخی از ابزارهای مذکور کرده است. در مقابل آن همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" روند مثبت خود را در این حوزه طی می‌نماید. در کل به نظر می‌رسد دو شرکت فوق به دنبال بازتعریف تعدادی از کارتخوان‌های فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی، به این سهم از بازار دست یافته‌اند. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است. هدف این موضوع بهره‌مندی از فناوری‌های جدید صنعت و افزایش سرعت انجام تراکنش توصیف می‌شود.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی–مهر و آبان ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۳۸٪	۹/۲۸٪	-۰/۱۰٪	**۶۵/۶۸٪**	**۶۵/۴۴٪**	-۰/۲۴٪	۸/۸۰٪	۸/۵۳٪	-۰/۲۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۳٪	۰/۳۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۰۲٪	۱۲/۹۹٪	-۰/۰۳٪	۲/۲۸٪	۲/۳۱٪	۰/۰۳٪	**۹۰/۲۸٪**	**۹۰/۵۵٪**	۰/۲۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۵۸٪	۸/۴۱٪	-۰/۱۷٪	۰/۶۷٪	۰/۶۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۵۷٪	۱۲/۶۱٪	۰/۰۴٪	۳/۱۹٪	۳/۲۸٪	۰/۰۸٪	۰/۳۵٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۲۴٪	۱۱/۱۲٪	-۰/۱۲٪	۵/۰۴٪	۵/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۲/۳۵٪	۲/۴۳٪	۰/۰۸٪	۰/۲۴٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۷۲٪	۱۴/۹۱٪	۰/۱۹٪	۱/۳۰٪	۱/۴۵٪	۰/۱۵٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۲/۲۳٪	۲/۲۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۳۳٪	۷/۳۷٪	۰/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	**۱۶/۰۹٪**	**۱۶/۱۶٪**	۰/۰۷٪	۲۱/۰۳٪	۲۰/۹۷٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
مبنا کارت آریا	۲/۱۷٪	۲/۱۳٪	-۰/۰۴٪	۰/۳۹٪	۰/۴۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، دامنه‌ی تغییرات شاخص سهم بازار در هر سه ابزار کارتخوان فروشگاهی، پذیرش اینترنتی و موبایلی چندان قابل ملاحظه نیست.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش-دار در دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۷ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. در ماه جاری برخلاف رشد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی، از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار در حدود ۰/۶۰ درصد کاسته شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۵/۵۴درصد، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت هم در تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی و هم در کارتخوان‌های تراکنش‌دار، با اختلاف اندکی نسبت به چند شرکت دیگر، بیشترین سهم را از آنِ خود نموده است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعریف کارتخوان‌های تراکنش‌دار پس از شرکت "فن‌آوا کارت" بالاترین افزایش را نشان می‌دهد.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در آبان ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۸/۶۹ درصد از سهم بازار ابزارهای فوق، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. این شرکت همانند ریزش ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی خود، اندکی از تعداد ابزارهای اینترنتی تراکنش‌دارش نیز کاسته است. همچنین شرکت "به‌پرداخت ملت" با رقمی معادل با ۸۳/۷۹ درصد عمده‌ی سهم بازار ابزارهای پذیرش موبایلی را پوشش می‌دهد. نکته‌ی قابل توجه در ابزارهای اینترنتی و علی‌الخصوص موبایلی اختلاف قابل ملاحظه بین ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار آن‌ها است.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار–مهر و آبان ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف	مهر	آبان	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۲۷٪	۱۰/۲۱٪	-۰/۰۵٪	**۲۹/۰۰٪**	**۲۸/۶۹٪**	-۰/۳۱٪	۵/۵۵٪	۵/۱۹٪	-۰/۳۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۹٪	۰/۳۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۴/۱۲٪	۱۳/۹۷٪	-۰/۱۵٪	۲۰/۸۸٪	۲۰/۸۲٪	-۰/۰۶٪	**۸۳/۳۸٪**	**۸۳/۷۹٪**	۰/۴۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۲۳٪	۹/۰۷٪	-۰/۱۶٪	۴/۳۲٪	۴/۳۸٪	۰/۰۷٪	۰/۱۴٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۹۶٪	۱۳/۰۷٪	۰/۱۲٪	۲۰/۱۱٪	۲۰/۳۶٪	۰/۲۶٪	۵/۴۴٪	۵/۲۸٪	-۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۷۶٪	۱۰/۷۷٪	۰/۰۱٪	۱۱/۶۱٪	۱۱/۶۳٪	۰/۰۲٪	۰/۱۴٪	۰/۱۷٪	۰/۰۳٪
پرداخت نوین آرین	۲/۱۰٪	۲/۰۸٪	-۰/۰۲٪	۱/۶۰٪	۱/۲۷٪	-۰/۳۴٪	۱/۲۶٪	۱/۳۶٪	۰/۱۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۶۱٪	۱۳/۴۷٪	-۰/۱۴٪	۵/۲۸٪	۵/۷۹٪	۰/۵۱٪	۱/۶۵٪	۱/۵۴٪	-۰/۱۲٪
سایان کارت	۲/۲۰٪	۲/۲۴٪	۰/۰۵٪	۰/۱۲٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۸٪	۰/۴۲٪	۰/۴۴٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۶/۸۲٪	۶/۹۹٪	۰/۱۷٪	۰/۴۴٪	۰/۴۶٪	۰/۰۲٪	۰/۴۸٪	۰/۴۴٪	-۰/۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	**۱۵/۳۹٪**	**۱۵/۵۴٪**	۰/۱۵٪	۴/۰۹٪	۴/۰۱٪	-۰/۰۹٪	۱/۵۴٪	۱/۶۲٪	۰/۰۸٪
مبنا کارت آریا	۲/۲۵٪	۲/۲۲٪	-۰/۰۳٪	۲/۵۴٪	۲/۵۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪

با توجه به جدول فوق ملاحظه می‌شود که در بازار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار، شرکت "فن‌آواکارت" با افزایش ۰/۱۷ درصدی در سهم خود مواجه شده است. در روندی همسو در دو ابزار اینترنتی و موبایلی به ترتیب شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با نیم درصد و شرکت "به‌پرداخت ملت" با ۰/۴۰ درصد افزایش سهم همراه بوده‌اند.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ[۲۳] تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در آبان ماه ۱۳۹۷ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده‌است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین"

---

[۲۳] تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در آبان ۹۷، رقمی بیش از ۸۸ درصد بوده که در حدود ۹۲ درصد مبالغ تراکنش های این شبکه را جابجا می نماید.

بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به-پرداخت ملت" تقریبا در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکتPSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان- آبان ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۷۸٪	۰/۰۹٪	۲۳/۹۹٪	۶/۸۵٪	۱۷/۳۲٪	۷/۸۵٪	۱/۹۱٪	۱۲/۳۷٪	۲/۳۷٪	۵/۸۹٪	۹/۲۸٪	۱/۳۱٪
آذربایجان غربی	۱۳/۱۹٪	۰/۱۴٪	**۲۶/۸۶٪**	۶/۵۷٪	۱۵/۶۸٪	۶/۵۶٪	۱/۱۵٪	۱۱/۶۳٪	۱/۲۷٪	۵/۳۷٪	۱۰/۱۳٪	۱/۴۴٪
اردبیل	۱۴/۵۷٪	۰/۰۰٪	**۲۸/۸۳٪**	۵/۲۸٪	۱۴/۶۸٪	۸/۳۱٪	۰/۶۲٪	۹/۶۴٪	۱/۵۵٪	۵/۲۱٪	۱۰/۲۴٪	۱/۰۶٪
اصفهان	۲۱/۶۸٪	۰/۱۲٪	**۲۳/۷۲٪**	۵/۱۴٪	۱۱/۷۵٪	۱۰/۷۴٪	۰/۸۹٪	۱۲/۲۵٪	۰/۷۱٪	۴/۰۸٪	۷/۸۸٪	۱/۰۴٪
البرز	۱۰/۲۴٪	۰/۲۲٪	**۲۳/۲۴٪**	۷/۴۷٪	۱۵/۵۸٪	۶/۲۰٪	۲/۰۵٪	۱۶/۸۹٪	۱/۶۸٪	۵/۶۹٪	۹/۸۴٪	۰/۸۸٪
ایلام	۱۲/۲۷٪	۰/۰۰٪	**۳۹/۳۱٪**	۱/۵۷٪	۷/۱۲٪	۷/۴۶٪	۱/۰۵٪	۹/۷۴٪	۲/۳۵٪	۵/۸۰٪	۱۲/۶۰٪	۰/۷۳٪
بوشهر	۱۶/۹۵٪	۰/۲۱٪	**۲۴/۶۴٪**	۲/۶۳٪	۱۴/۵۶٪	۳/۴۹٪	۱/۱۸٪	۱۱/۹۶٪	۱/۳۲٪	۶/۵۹٪	۱۳/۹۸٪	۲/۴۹٪
تهران	۸/۳۵٪	۰/۱۷٪	**۲۳/۱۶٪**	۷/۹۳٪	۲۲/۶۵٪	۴/۹۸٪	۱/۶۵٪	۱۵/۸۳٪	۱/۳۰٪	۴/۱۵٪	۹/۰۰٪	۰/۸۴٪
چهارمحال وبختیاری	۲۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	**۲۲/۱۹٪**	۴/۶۴٪	۱۷/۰۹٪	۱۰/۶۰٪	۰/۱۶٪	۱۱/۹۶٪	۲/۱۵٪	۲/۶۱٪	۶/۵۹٪	۱/۹۴٪
خراسان جنوبی	۱۸/۲۸٪	۰/۰۷٪	**۳۳/۷۳٪**	۳/۵۵٪	۱۰/۵۶٪	۵/۷۴٪	۱/۲۱٪	۹/۸۳٪	۱/۸۵٪	۳/۰۳٪	۱۰/۹۰٪	۱/۲۵٪
خراسان رضوی	۱۰/۹۲٪	۰/۳۴٪	**۱۹/۸۲٪**	۵/۴۵٪	۱۶/۸۱٪	۸/۹۴٪	۳/۰۸٪	۱۶/۴۶٪	۰/۹۱٪	۵/۱۶٪	۱۰/۸۶٪	۱/۲۴٪
خراسان شمالی	۹/۸۰٪	۰/۰۳٪	**۲۸/۴۳٪**	۱/۸۱٪	۱۸/۹۷٪	۶/۴۹٪	۰/۶۲٪	۱۳/۷۴٪	۲/۰۲٪	۲/۹۷٪	۱۲/۸۲٪	۲/۳۰٪
خوزستان	۱۱/۴۷٪	۰/۷۵٪	**۲۱/۵۱٪**	۶/۸۳٪	۱۲/۸۹٪	۸/۶۱٪	۱/۶۲٪	۱۲/۱۳٪	۱/۵۵٪	۶/۳۶٪	۱۵/۵۰٪	۰/۷۸٪
زنجان	۱۰/۱۴٪	۰/۲۹٪	**۳۵/۷۰٪**	۴/۹۵٪	۱۰/۵۴٪	۷/۰۶٪	۰/۹۱٪	۱۲/۲۵٪	۱/۴۱٪	۳/۴۱٪	۱۲/۱۳٪	۱/۲۰٪
سمنان	۱۸/۵۹٪	۰/۰۴٪	**۲۷/۰۴٪**	۲/۹۰٪	۱۴/۸۵٪	۹/۴۳٪	۱/۱۶٪	۸/۱۰٪	۱/۸۳٪	۳/۰۲٪	۱۱/۸۶٪	۱/۱۹٪
سیستان‌وبلوچستان	۱۳/۵۸٪	۰/۰۰٪	۲۰/۳۴٪	۱/۷۸٪	**۲۹/۵۵٪**	۱۱/۵۴٪	۰/۳۶٪	۵/۱۶٪	۱/۵۸٪	۴/۰۴٪	۱۰/۷۲٪	۱/۳۶٪
فارس	۱۷/۲۵٪	۰/۰۵٪	**۲۳/۵۵٪**	۴/۲۶٪	۱۳/۷۹٪	۷/۶۷٪	۲/۵۰٪	۱۲/۷۲٪	۰/۹۷٪	۸/۱۱٪	۸/۴۰٪	۰/۷۳٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
قزوین	۱۳/۱۶٪	۰/۹۲٪	**۲۸/۹۸٪**	۴/۸۸٪	۱۳/۳۲٪	۷/۲۰٪	۱/۱۰٪	۱۲/۰۰٪	۱/۸۰٪	۴/۸۰٪	۱۰/۲۴٪	۱/۶۲٪
قم	۱۲/۱۲٪	۰/۰۱٪	**۲۸/۷۷٪**	۶/۵۵٪	۱۸/۹۸٪	۵/۷۴٪	۰/۳۴٪	۱۲/۸۶٪	۱/۳۱٪	۴/۱۰٪	۸/۴۳٪	۰/۷۹٪
کردستان	۱۰/۸۲٪	۰/۰۰٪	۲۵/۳۷٪	۳/۷۹٪	**۲۶/۹۱٪**	۶/۵۸٪	۱/۷۷٪	۸/۷۹٪	۱/۵۲٪	۴/۳۲٪	۹/۲۶٪	۰/۸۷٪
کرمان	**۲۷/۴۲٪**	۰/۱۳٪	**۲۰/۴۱٪**	۲/۱۶٪	۱۴/۳۱٪	۷/۴۸٪	۰/۴۲٪	۱۸/۳۱٪	۰/۷۳٪	۲/۱۲٪	۵/۷۵٪	۰/۷۵٪
کرمانشاه	۱۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	**۲۲/۵۹٪**	۵/۶۱٪	۱۲/۴۰٪	۸/۸۲٪	۰/۳۷٪	۱۲/۶۵٪	۱/۷۶٪	۷/۱۹٪	۱۶/۳۰٪	۱/۹۵٪
کهگیلویه‌وبویراحمد	۲۷/۱۱٪	۰/۰۰٪	**۲۸/۶۳٪**	۴/۱۲٪	۱۲/۹۳٪	۴/۳۶٪	۰/۴۴٪	۷/۶۲٪	۳/۰۷٪	۲/۸۱٪	۸/۱۱٪	۰/۸۰٪
گلستان	۱۶/۱۹٪	۰/۰۸٪	**۲۲/۱۵٪**	۳/۴۴٪	۱۳/۴۹٪	۷/۹۳٪	۱/۵۲٪	۲۰/۲۰٪	۱/۷۶٪	۳/۶۳٪	۸/۲۳٪	۱/۳۶٪
گیلان	۱۲/۵۹٪	۰/۴۰٪	**۱۷/۵۷٪**	۹/۱۷٪	۱۵/۲۲٪	۱۰/۳۸٪	۱/۲۳٪	۱۲/۸۸٪	۲/۱۵٪	۵/۹۲٪	۱۰/۸۰٪	۱/۶۹٪
لرستان	۱۱/۵۱٪	۰/۰۰٪	**۲۱/۶۵٪**	۶/۰۵٪	۱۹/۲۹٪	۸/۹۳٪	۰/۲۶٪	۱۲/۹۹٪	۱/۷۲٪	۵/۸۸٪	۱۰/۷۴٪	۰/۹۹٪
مازندران	۱۰/۹۴٪	۰/۸۰٪	**۲۳/۱۱٪**	۷/۲۰٪	۱۴/۷۸٪	۷/۸۳٪	۱/۱۷٪	۱۵/۲۳٪	۱/۶۵٪	۴/۹۷٪	۱۰/۸۱٪	۱/۵۰٪
مرکزی	۱۳/۲۶٪	۰/۰۳٪	۲۲/۶۸٪	۴/۲۶٪	**۲۲/۹۶٪**	۷/۴۷٪	۰/۴۷٪	۱۱/۹۲٪	۲/۲۵٪	۵/۰۲٪	۸/۵۸٪	۱/۰۸٪
هرمزگان	۱۶/۴۱٪	۰/۰۱٪	**۲۹/۰۹٪**	۲/۸۷٪	۱۰/۷۰٪	۵/۴۸٪	۰/۴۳٪	۲۱/۲۴٪	۱/۰۰٪	۳/۲۶٪	۸/۳۹٪	۱/۱۳٪
همدان	۱۲/۱۴٪	۱/۵۸٪	۱۸/۴۷٪	۳/۲۴٪	۱۵/۰۶٪	۸/۲۵٪	۰/۲۷٪	**۱۹/۵۵٪**	۱/۶۰٪	۲/۸۸٪	۱۶/۱۲٪	۰/۸۳٪
یزد	۸/۴۱٪	۰/۰۹٪	**۲۶/۷۲٪**	۱/۸۸٪	۲۵/۲۱٪	۸/۲۲٪	۰/۴۷٪	۱۰/۹۸٪	۱/۰۰٪	۲/۹۴٪	۱۲/۳۲٪	۱/۷۵٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور برای آبان ۱۳۹۷ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

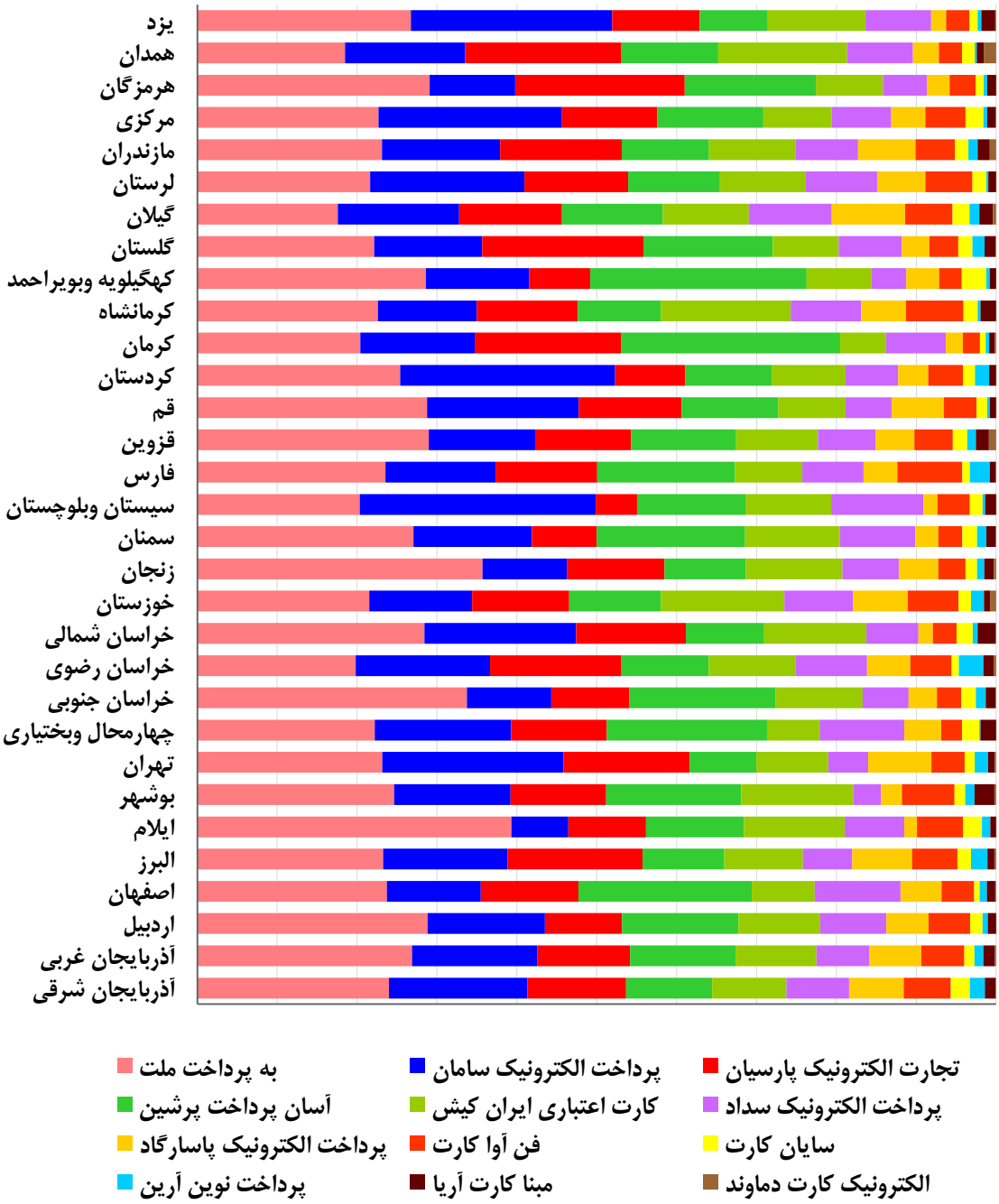

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌ها- آبان ۱۳۹۷

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای آبان ۱۳۹۷ نشان می‌دهد.

همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکتPSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان- آبان ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۵۲٪	۰/۰۹٪	۱۰/۶۰٪	۸/۹۴٪	۱۳/۶۸٪	۱۱/۶۷٪	۳/۱۱٪	۱۳/۴۴٪	۳/۶۱٪	۸/۷۱٪	**۱۵/۲۴٪**	۲/۳۹٪
آذربایجان غربی	۱۱/۸۳٪	۰/۱۸٪	۱۲/۷۹٪	۸/۵۸٪	۱۳/۴۵٪	۹/۱۵٪	۲/۰۹٪	۱۳/۸۳٪	۱/۹۲٪	۸/۰۱٪	**۱۵/۹۲٪**	۲/۲۶٪
اردبیل	۱۱/۲۵٪	۰/۰۱٪	۱۴/۲۹٪	۸/۲۷٪	۱۱/۷۵٪	۱۰/۵۹٪	۱/۵۳٪	۱۲/۶۸٪	۲/۶۷٪	۷/۴۰٪	**۱۷/۵۸٪**	۱/۹۹٪
اصفهان	۹/۳۰٪	۰/۲۳٪	۱۲/۴۸٪	۸/۹۲٪	۱۰/۳۵٪	۱۴/۴۷٪	۱/۶۲٪	**۱۵/۸۷٪**	۱/۳۹٪	۷/۴۵٪	۱۵/۵۹٪	۲/۳۳٪
البرز	۵/۸۸٪	۰/۴۶٪	۱۲/۵۵٪	۹/۸۷٪	۱۲/۹۷٪	۹/۲۱٪	۳/۴۸٪	۱۵/۲۸٪	۲/۶۹٪	۱۰/۱۸٪	**۱۵/۸۲٪**	۱/۶۱٪
ایلام	۹/۱۸٪	۰/۰۰٪	۱۸/۲۲٪	۳/۳۱٪	۸/۱۸٪	۱۲/۷۲٪	۱/۷۰٪	۱۳/۰۱٪	۳/۷۳٪	۸/۶۰٪	**۱۹/۸۶٪**	۱/۵۰٪
بوشهر	۱۲/۰۲٪	۰/۴۳٪	۱۳/۷۴٪	۴/۳۶٪	۱۴/۰۸٪	۷/۹۳٪	۲/۴۲٪	۱۴/۴۳٪	۲/۳۲٪	۷/۵۹٪	**۱۶/۶۶٪**	۴/۰۲٪
تهران	۶/۴۹٪	۰/۳۱٪	۱۵/۸۵٪	۱۱/۸۲٪	۱۲/۰۷٪	۹/۲۶٪	۳/۰۲٪	۱۴/۴۵٪	۱/۷۶٪	۶/۵۹٪	**۱۶/۵۷٪**	۱/۸۱٪
چهارمحال وبختیاری	۱۴/۸۶٪	۰/۰۲٪	۱۱/۶۷٪	۷/۸۶٪	۱۳/۳۳٪	۱۳/۰۸٪	۰/۷۷٪	**۱۴/۹۴٪**	۴/۲۶٪	۴/۷۲٪	۱۱/۱۴٪	۳/۳۴٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
خراسان جنوبی	۱۰/۶۹٪	۰/۰۹٪	۱۴/۸۳٪	۶/۰۸٪	۹/۵۹٪	۱۲/۳۰٪	۲/۷۸٪	۱۵/۶۵٪	۴/۱۵٪	۴/۹۳٪	**۱۶/۷۰٪**	۲/۲۰٪
خراسان رضوی	۸/۱۳٪	۰/۴۴٪	۱۰/۷۱٪	۷/۹۲٪	۱۱/۵۳٪	۱۱/۳۴٪	۳/۴۸٪	۱۵/۴۴%	۱/۵۴٪	۷/۹۳٪	**۱۸/۹۸٪**	۲/۵۵٪
خراسان شمالی	۷/۵۹٪	۰/۰۹٪	۱۳/۵۳٪	۳/۹۲٪	۱۶/۰۳٪	۱۲/۰۲٪	۱/۲۰٪	۱۶/۱۷٪	۳/۴۲٪	۴/۳۴٪	**۱۸/۲۳٪**	۳/۴۵٪
خوزستان	۹/۴۰٪	۰/۶۵٪	۱۰/۹۴٪	۷/۹۷٪	۱۰/۰۱٪	۱۱/۳۶٪	۲/۴۹٪	۱۴/۵۳٪	۲/۰۰٪	۸/۹۱٪	**۲۰/۱۹٪**	۱/۵۵٪
زنجان	۷/۹۷٪	۰/۳۰٪	۱۵/۷۸٪	۸/۴۴٪	۱۲/۳۲٪	۱۱/۸۳٪	۱/۸۲٪	۱۴/۳۶٪	۲/۳۸٪	۵/۱۳٪	**۱۷/۵۲٪**	۲/۱۵٪
سمنان	۱۲/۲۸٪	۰/۰۹٪	۱۵/۲۳٪	۵/۱۴٪	۱۰/۸۸٪	۱۲/۹۹٪	۲/۳۶٪	۱۲/۶۰٪	۳/۱۰٪	۵/۷۱٪	**۱۶/۷۵٪**	۲/۸۶٪
سیستان وبلوچستان	۱۰/۳۴٪	۰/۰۱٪	۱۳/۱۹٪	۳/۱۳٪	**۲۳/۵۷٪**	۱۵/۲۳٪	۰/۸۸٪	۹/۱۱٪	۲/۴۲٪	۵/۳۹٪	۱۴/۱۴٪	۲/۶۱٪
فارس	۱۱/۲۳٪	۰/۱۲٪	۱۳/۰۸٪	۶/۷۱٪	۱۱/۱۱٪	۱۱/۷۳ %	۴/۲۶٪	۱۳/۶۶٪	۱/۶۴٪	۱۱/۰۳٪	**۱۳/۹۲٪**	۱/۵۳٪
قزوین	۱۰/۵۹٪	۰/۸۷٪	۱۲/۷۳٪	۷/۶۸٪	۱۰/۶۵٪	۹/۶۲٪	۱/۷۷٪	۱۴/۸۶٪	۳/۰۷٪	۹/۱۴٪	**۱۶/۲۸٪**	۲/۷۶٪
قم	۸/۶۰٪	۰/۰۱٪	۱۴/۱۳٪	۸/۷۳٪	۱۵/۱۱٪	۹/۴۳٪	۰/۹۸٪	**۱۷/۰۱٪**	۲/۳۹٪	۷/۲۵٪	۱۴/۸۱٪	۱/۵۶٪
کردستان	۸/۱۸٪	۰/۰۰٪	۱۵/۴۳٪	۴/۹۱٪	**۲۱/۳۴٪**	۱۰/۰۵٪	۳/۵۴٪	۱۱/۸۱٪	۲/۸۷٪	۵/۷۵٪	۱۴/۵۰٪	۱/۶۱٪
کرمان	**۱۹/۸۸٪**	۰/۲۵٪	۱۱/۴۷٪	۵/۵۰٪	۱۴/۶۸٪	۱۰/۰۳٪	۱/۴۸٪	۱۸/۳۰٪	۱/۵۲٪	۴/۰۱٪	۱۱/۳۸٪	۱/۵۱٪
کرمانشاه	۸/۴۵٪	۰/۰۰٪	۱۱/۵۶٪	۶/۴۳٪	۱۱/۸۳٪	۱۱/۸۶٪	۰/۸۵٪	۱۳/۵۱٪	۲/۷۰٪	۱۰/۰۰٪	**۲۰/۳۲٪**	۲/۴۸٪
کهگیلویه-وبویراحمد	۱۴/۵۸٪	۰/۰۰٪	**۱۶/۵۵٪**	۸/۹۶٪	۱۱/۹۰٪	۹/۶۶٪	۱/۱۴٪	۱۳/۱۹٪	۴/۲۱٪	۵/۹۲٪	۱۲/۳۶٪	۱/۵۴٪
گلستان	۱۳/۴۹٪	۰/۱۴٪	۱۲/۵۱٪	۵/۳۴٪	۱۲/۲۲٪	۱۲/۸۵٪	۲/۲۴٪	**۱۷/۷۸٪**	۲/۵۹٪	۵/۶۱٪	۱۲/۹۳٪	۲/۲۹٪
گیلان	۸/۱۵٪	۰/۵۰٪	۹/۳۸٪	۱۰/۰۶٪	۱۲/۶۲٪	۱۲/۶۷٪	۲/۰۵٪	۱۳/۸۵٪	۳/۲۸٪	۸/۴۵٪	**۱۶/۳۶٪**	۲/۶۱٪
لرستان	۸/۸۵٪	۰/۰۱٪	۱۱/۸۰٪	۸/۳۶٪	۱۵/۳۴٪	۱۲/۵۴٪	۰/۹۴٪	۱۴/۲۶٪	۲/۷۵٪	۷/۶۲٪	**۱۵/۹۹٪**	۱/۵۴٪
مازندران	۹/۴۸٪	۱/۱۴٪	۹/۳۵٪	۹/۸۰٪	۱۱/۳۶٪	۱۲/۷۶٪	۲/۱۷٪	۱۶/۰۵٪	۲/۳۵٪	۷/۱۸٪	**۱۶/۱۵٪**	۲/۲۱٪
مرکزی	۱۰/۲۶٪	۰/۱۱٪	۱۲/۱۲٪	۶/۷۵٪	**۱۶/۱۰٪**	۱۱/۵۰٪	۱/۱۸٪	۱۶/۰۱٪	۳/۳۲٪	۸/۲۵٪	۱۲/۱۴٪	۲/۲۶٪
هرمزگان	۱۱/۹۴٪	۰/۰۲٪	۱۶/۸۷٪	۵/۳۸٪	۱۰/۷۹٪	۹/۴۷٪	۱/۱۵٪	**۲۰/۸۷٪**	۲/۲۳٪	۵/۵۵٪	۱۳/۵۶٪	۲/۱۷٪
همدان	۹/۲۶٪	۳/۷۹٪	۱۰/۶۴٪	۵/۱۲٪	۱۱/۸۰٪	۱۲/۰۰٪	۰/۷۹٪	**۲۰/۷۹٪**	۳/۰۷٪	۴/۸۲٪	۱۶/۲۴٪	۱/۶۸٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
یزد	۶/۸۱٪	۰/۱۶٪	۱۱/۶۲٪	۴/۸۴٪	۱۸/۷۲٪	۱۲/۵۲٪	۱/۷۳٪	۱۲/۷۵٪	۱/۷۷٪	۵/۲۰٪	**۲۰/۰۳٪**	۳/۸۴٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره آبان ۱۳۹۷ را به تصویر می‌کشد.

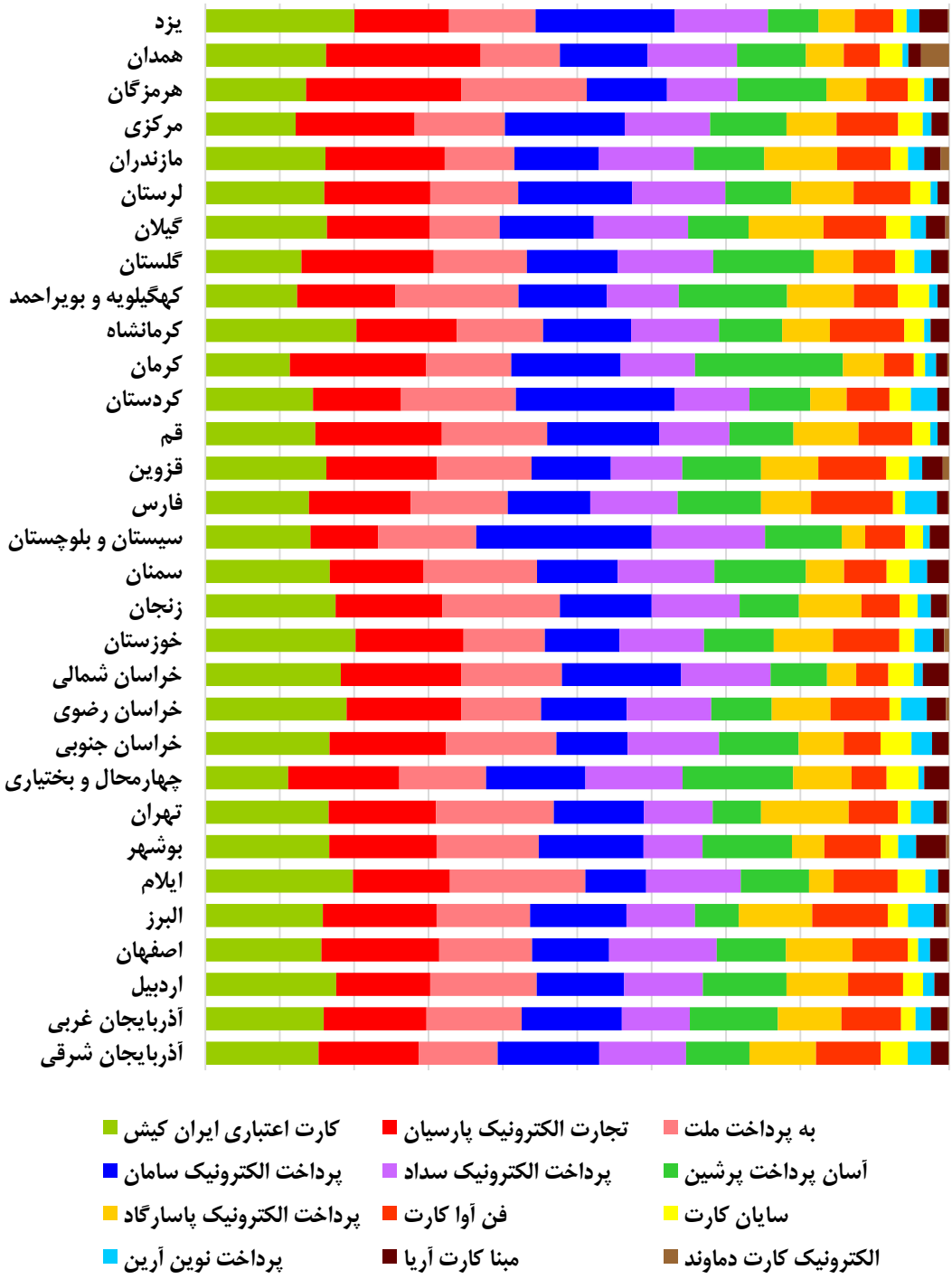

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها- آبان ۱۳۹۷

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاهی است[۲۴]. عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقا به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کاراتر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در آبان ۱۳۹۷ محاسبه شده است.

---

[۲۴] این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاهی هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- آبان ۱۳۹۷

شرکت	کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۳۵٪	۹/۲۸٪	**۱/۴۳۹**
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۳٪	۰/۳۷٪	۰/۶۳۲
به پرداخت ملت	۲۳/۵۴٪	۱۲/۹۹٪	**۱/۸۱۳**
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۶۰٪	۸/۴۱٪	۰/۶۶۶
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۲٪	۱۲/۶۱٪	**۱/۳۵۸**
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۳۸٪	۱۱/۱۲٪	۰/۶۶۴
پرداخت نوین آرین	۱/۴۱٪	۲/۴۳٪	۰/۵۸۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۱٪	۱۴/۹۱٪	۰/۹۴۷
سایان کارت	۱/۳۷٪	۲/۲۴٪	۰/۶۱۳
فن آوا کارت	۴/۸۰٪	۷/۳۷٪	۰/۶۵۲
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۹۸٪	۱۶/۱۶٪	۰/۶۱۸
مبنا کارت آریا	۱/۱۰٪	۲/۱۳٪	۰/۵۱۷

در آبان ماه سه شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. در این ماه به دلیل تعریف حجم بالایی از کارتخوان‌های فعال سیستمی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در مقابل ریزش تعداد تراکنش‌های کارتخوان آن، شاخص اثربخشی در این شرکت با کاهش مواجه شده و مجددا عددی کمتر از یک را نشان می‌دهد.

در جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت –مهر و آبان ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی		اختلاف
	مهر	آبان	
آسان پرداخت پرشین	**۱/۴۳۲**	**۱/۴۳۹**	۰/۰۰۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۴۷	۰/۶۳۲	۰/۰۸۵
به پرداخت ملت	**۱/۷۸۱**	**۱/۸۱۳**	۰/۰۳۲
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۶۳	۰/۶۶۶	۰/۰۰۳
پرداخت الکترونیک سامان	**۱/۳۷۴**	**۱/۳۵۸**	-۰/۰۱۶
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۶۷۳	۰/۶۶۴	-۰/۰۰۹
پرداخت نوین آرین	۰/۶۱۴	۰/۵۸۲	-۰/۰۳۳
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۶۴	۰/۹۴۷	-۰/۰۱۷
سایان کارت	۰/۶۲۴	۰/۶۱۳	-۰/۰۱۰
فن آوا کارت	۰/۶۶۳	۰/۶۵۲	-۰/۰۱۱
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۰۴	۰/۶۱۸	۰/۰۱۳
مبنا کارت آریا	۰/۵۰۷	۰/۵۱۷	۰/۰۱۰

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی در آبان ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاهی آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول فوق نشان می‌دهد که اثربخشی شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۰/۰۸۵ بالاترین تغییر را داشته است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاهی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند.

به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاهی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار[۲۵] در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقا به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در آبان ماه ۹۷ محاسبه و ارائه می‌نماید.

[۲۵] با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت – آبان ۱۳۹۷

شرکت	کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار
	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۳۵٪	۱۰/۲۱٪	**۱/۳۰۸**
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۳٪	۰/۳۵٪	۰/۶۶۴
به پرداخت ملت	۲۳/۵۴٪	۱۳/۹۷٪	**۱/۶۸۵**
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۶۰٪	۹/۰۷٪	۰/۶۱۸
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۲٪	۱۳/۰۷٪	**۱/۳۰۹**
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۳۸٪	۱۰/۷۷٪	۰/۶۸۵
پرداخت نوین آرین	۱/۴۱٪	۲/۰۸٪	۰/۶۷۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۱٪	۱۳/۴۷٪	**۱/۰۴۸**
سایان کارت	۱/۳۷٪	۲/۲۴٪	۰/۶۱۱
فن آوا کارت	۴/۸۰٪	۶/۹۹٪	۰/۶۸۷
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۹۸٪	۱۵/۵۴٪	۰/۶۴۲
مبنا کارت آریا	۱/۱۰٪	۲/۲۲٪	۰/۴۹۵

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار علاوه بر شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز به عددی بالاتر از یک دست یافته‌است. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

در ادامه در جدول ۴-۱۸ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی مهر و آبان ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت –مهر و آبان ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار		اختلاف
	مهر	آبان	
آسان پرداخت پرشین	**۱/۳۰۸**	**۱/۳۰۸**	-۰/۰۰۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۱۸	۰/۶۶۴	۰/۰۴۶
به پرداخت ملت	**۱/۶۴۱**	**۱/۶۸۵**	۰/۰۴۳
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۱۶	۰/۶۱۸	۰/۰۰۲
پرداخت الکترونیک سامان	**۱/۳۳۲**	**۱/۳۰۹**	-۰/۰۲۳
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۰۳	۰/۶۸۵	-۰/۰۱۷
پرداخت نوین آرین	۰/۶۸۹	۰/۶۷۹	-۰/۰۱۰
تجارت الکترونیک پارسیان	**۱/۰۴۲**	**۱/۰۴۸**	۰/۰۰۵
سایان کارت	۰/۶۳۲	۰/۶۱۱	-۰/۰۲۱
فن آوا کارت	۰/۷۱۲	۰/۶۸۷	-۰/۰۲۶
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۳۱	۰/۶۴۲	۰/۰۱۱
مبنا کارت آریا	۰/۴۸۹	۰/۴۹۵	۰/۰۰۷

عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضا با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با افزایش ۰/۰۴۶ واحدی رخ داده است.

۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های

فروشگاهی در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۴-۱۹ این شاخص در آبان ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان – آبان ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۲۶۵	۱/۰۱۵	۲/۲۶۳	۰/۷۶۶	۱/۲۶۶	۰/۶۷۳	۰/۶۱۳	۰/۹۲۰	۰/۶۵۶	۰/۶۷۷	۰/۶۰۹	۰/۵۴۸
آذربایجان غربی	۱/۱۱۵	۰/۷۹۷	**۲/۱۰۰**	۰/۷۶۵	۱/۱۶۶	۰/۷۱۸	۰/۵۴۹	۰/۸۴۱	۰/۶۵۹	۰/۶۷۱	۰/۶۳۷	۰/۶۳۷
اردبیل	۱/۲۹۶	۰/۴۴۶	**۲/۰۱۷**	۰/۶۳۸	۱/۲۵۰	۰/۷۸۵	۰/۴۰۸	۰/۷۶۱	۰/۵۸۰	۰/۷۰۴	۰/۵۸۲	۰/۵۳۶
اصفهان	**۲/۳۳۰**	۰/۵۲۱	۱/۹۰۱	۰/۵۷۶	۱/۱۳۶	۰/۷۴۲	۰/۵۵۳	۰/۷۷۲	۰/۵۱۲	۰/۵۴۸	۰/۵۰۵	۰/۴۴۹
البرز	۱/۷۴۱	۰/۴۸۴	**۱/۸۵۱**	۰/۷۵۶	۱/۲۰۱	۰/۶۷۴	۰/۵۹۱	۱/۱۰۵	۰/۶۲۶	۰/۵۶۰	۰/۶۲۲	۰/۵۴۶
ایلام	۱/۳۳۶	**۲/۳۸۱**	**۲/۱۵۷**	۰/۴۷۶	۰/۸۷۱	۰/۵۸۷	۰/۶۱۷	۰/۷۴۸	۰/۶۳۱	۰/۶۷۴	۰/۶۳۵	۰/۴۸۵
بوشهر	۱/۴۱۰	۰/۴۹۹	**۱/۷۹۳**	۰/۶۰۲	۱/۰۳۴	۰/۴۴۰	۰/۴۸۸	۰/۸۲۹	۰/۵۶۹	۰/۸۶۸	۰/۸۳۹	۰/۶۱۹
تهران	۱/۲۸۵	۰/۵۵۷	۱/۴۶۱	۰/۶۷۱	**۱/۸۷۷**	۰/۵۳۸	۰/۵۴۵	۱/۰۹۵	۰/۷۳۵	۰/۶۳۰	۰/۵۴۳	۰/۴۶۶
چهارمحال وبختیاری	۱/۳۵۰	۰/۰۰۱	**۱/۹۰۲**	۰/۵۹۰	۱/۲۸۲	۰/۸۱۰	۰/۲۰۴	۰/۸۰۰	۰/۵۰۴	۰/۵۵۲	۰/۵۹۲	۰/۵۸۲
خراسان جنوبی	۱/۷۰۹	۰/۸۵۱	**۲/۲۷۴**	۰/۵۸۵	۱/۱۰۱	۰/۴۶۶	۰/۴۳۷	۰/۶۲۸	۰/۴۴۷	۰/۶۱۵	۰/۶۵۳	۰/۵۶۷
خراسان رضوی	۱/۳۴۴	۰/۷۷۰	**۱/۸۵۱**	۰/۶۸۸	۱/۴۵۸	۰/۷۸۸	۰/۸۸۴	۱/۰۶۶	۰/۵۸۸	۰/۶۵۱	۰/۵۷۲	۰/۴۸۷
خراسان شمالی	۱/۲۹۰	۰/۳۱۸	**۲/۱۰۱**	۰/۴۶۲	۱/۱۸۳	۰/۵۴۰	۰/۵۱۸	۰/۸۵۰	۰/۵۸۹	۰/۶۸۴	۰/۷۰۳	۰/۶۶۶
خوزستان	۱/۲۲۰	۱/۱۵۶	**۱/۹۶۶**	۰/۸۵۷	۱/۲۸۸	۰/۷۵۷	۰/۶۵۰	۰/۸۳۵	۰/۷۷۷	۰/۷۱۴	۰/۷۶۸	۰/۵۰۶
زنجان	۱/۲۷۲	۰/۹۸۰	**۲/۲۶۲**	۰/۵۸۶	۰/۸۵۶	۰/۵۹۷	۰/۵۰۲	۰/۸۵۳	۰/۵۹۴	۰/۶۶۴	۰/۶۹۲	۰/۵۶۱
سمنان	۱/۵۱۳	۰/۳۹۲	**۱/۷۷۵**	۰/۵۶۴	۱/۳۶۴	۰/۷۲۶	۰/۴۹۳	۰/۶۴۳	۰/۵۸۹	۰/۵۲۸	۰/۷۰۸	۰/۴۱۶
سیستان وبلوچستان	۱/۳۱۳	۰/۴۴۷	**۱/۵۴۲**	۰/۵۶۸	۱/۲۵۳	۰/۷۵۸	۰/۴۱۰	۰/۵۶۶	۰/۶۵۴	۰/۷۵۰	۰/۷۵۸	۰/۵۲۱
فارس	۱/۵۳۷	۰/۴۵۹	**۱/۸۰۱**	۰/۶۳۵	۱/۲۴۱	۰/۶۵۳	۰/۵۸۷	۰/۹۳۱	۰/۵۹۰	۰/۷۳۶	۰/۶۰۴	۰/۴۷۷
قزوین	۱/۲۴۳	۱/۰۵۷	**۲/۲۷۷**	۰/۶۳۵	۱/۲۵۰	۰/۷۴۸	۰/۶۲۰	۰/۸۰۷	۰/۵۸۷	۰/۵۲۶	۰/۶۲۹	۰/۵۸۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
قم	۱/۴۰۹	۱/۷۹۳	**۲/۰۳۷**	۰/۷۵۰	۱/۲۵۶	۰/۶۰۸	۰/۳۴۳	۰/۷۵۶	۰/۵۴۹	۰/۵۶۶	۰/۵۶۹	۰/۵۰۸
کردستان	۱/۳۲۳	۰/۱۹۸	**۱/۶۴۴**	۰/۷۷۰	۱/۲۶۱	۰/۶۵۴	۰/۵۰۱	۰/۷۴۴	۰/۵۳۱	۰/۷۵۲	۰/۶۳۸	۰/۵۳۹
کرمان	۱/۳۸۰	۰/۵۴۰	**۱/۷۸۰**	۰/۳۹۳	۰/۹۷۵	۰/۷۴۶	۰/۲۸۲	۱/۰۰۱	۰/۴۸۰	۰/۵۲۸	۰/۵۰۶	۰/۴۹۷
کرمانشاه	۱/۲۲۵	۰/۰۸۳	**۱/۹۵۴**	۰/۸۷۳	۱/۰۴۸	۰/۷۴۳	۰/۴۴۱	۰/۹۳۶	۰/۶۵۰	۰/۷۱۹	۰/۸۰۲	۰/۷۸۸
کهگیلویه‌وبویراحمد	**۱/۸۶۰**	۰/۰۰۰	۱/۷۳۰	۰/۴۶۰	۱/۰۸۷	۰/۴۵۱	۰/۳۸۴	۰/۵۷۸	۰/۷۳۰	۰/۴۷۴	۰/۶۵۷	۰/۵۲۲
گلستان	۱/۲۰۰	۰/۵۷۴	**۱/۷۷۱**	۰/۶۴۴	۱/۱۰۴	۰/۶۱۷	۰/۶۷۹	۱/۱۳۶	۰/۶۸۱	۰/۶۴۷	۰/۶۳۶	۰/۵۹۳
گیلان	۱/۵۴۴	۰/۷۹۸	**۱/۸۷۳**	۰/۹۱۲	۱/۲۰۶	۰/۸۱۹	۰/۵۹۹	۰/۹۳۰	۰/۶۵۷	۰/۷۰۱	۰/۶۶۰	۰/۶۴۷
لرستان	۱/۳۰۱	۰/۲۵۷	**۱/۸۳۵**	۰/۷۲۳	۱/۲۵۸	۰/۷۱۲	۰/۲۷۴	۰/۹۱۱	۰/۶۲۷	۰/۷۷۲	۰/۶۷۱	۰/۶۴۴
مازندران	۱/۱۵۳	۰/۷۰۵	**۲/۴۷۱**	۰/۷۳۴	۱/۳۰۱	۰/۶۱۴	۰/۵۳۸	۰/۹۴۹	۰/۷۰۱	۰/۶۹۳	۰/۶۷۰	۰/۶۸۰
مرکزی	۱/۲۹۳	۰/۳۱۹	**۱/۸۷۲**	۰/۶۳۲	۱/۴۲۶	۰/۶۵۰	۰/۳۹۷	۰/۷۴۵	۰/۶۷۷	۰/۶۰۹	۰/۷۰۷	۰/۴۷۸
هرمزگان	۱/۳۷۵	۰/۴۵۷	**۱/۷۲۴**	۰/۵۳۳	۰/۹۹۱	۰/۵۷۸	۰/۳۷۵	۱/۰۱۸	۰/۴۴۷	۰/۵۸۷	۰/۶۱۹	۰/۵۱۸
همدان	۱/۳۱۱	۰/۴۱۶	**۱/۷۳۶**	۰/۶۳۲	۱/۲۷۷	۰/۶۸۸	۰/۳۳۸	۰/۹۴۰	۰/۵۲۱	۰/۵۹۸	۰/۹۹۳	۰/۴۹۶
یزد	۱/۲۳۵	۰/۶۰۷	**۲/۳۰۰**	۰/۳۸۹	۱/۳۴۷	۰/۶۵۶	۰/۲۷۱	۰/۸۶۱	۰/۵۶۷	۰/۵۶۵	۰/۶۱۵	۰/۴۵۶

دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در چندین استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی برای جذب تراکنش می‌باشد. همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰آمده است.

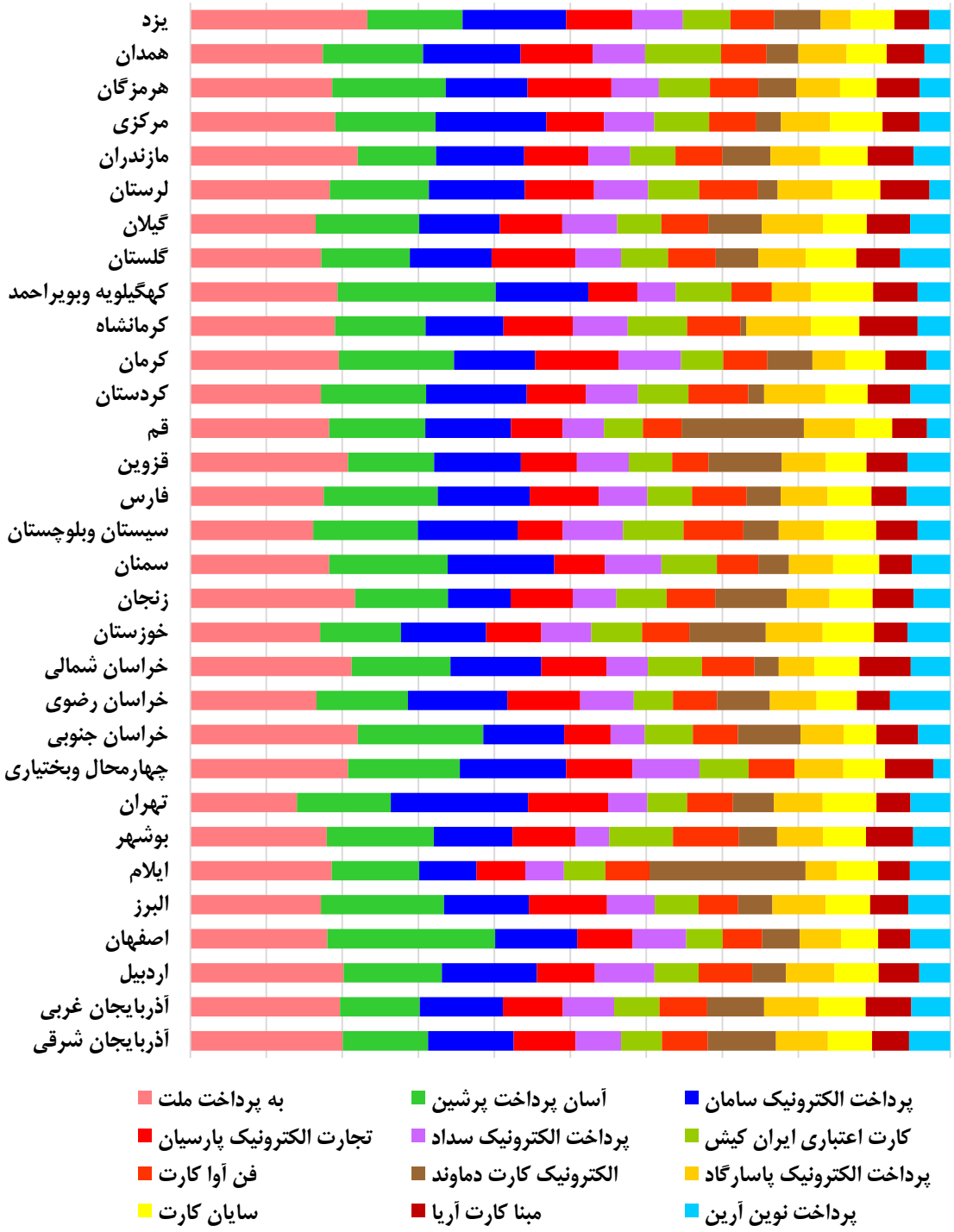

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان –آبان ۱۳۹۷

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگه‌داری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان دراختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متاسفانه بی‌تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه گذشته مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد[۲۶]. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

---

[۲۶] در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی اردیبهشت ماه تا آبان ماه ۹۷ ترسیم شده است.

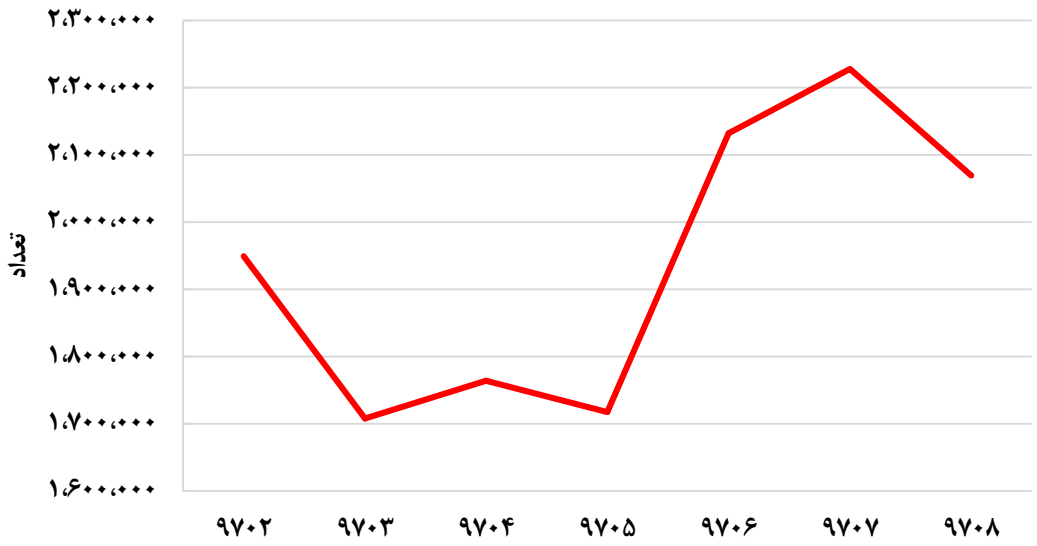

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تا کنون

خوشبختانه برخلاف دو ماه گذشته در آبان ماه، شبکه‌ی پرداخت الکترونیک با ریزش ۷/۱۰ درصدی در تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی مواجه شده است. رفتار شرکت‌ها در خصوص کاهش و یا افزایش تعداد این نوع از کارتخوان‌ها متفاوت گزارش می‌شود. بالاترین کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده شده است. همچنین جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه آبان ۹۷ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۹/۵۸ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. رقم فوق نسبت به رقم مشابه در مهر ماه با ریزش ۲/۶۱ درصدی روبه‌رو بوده است.

جدول ۴-۲۰ سهم تعدادکارتخوان‌های کم تراکنش و فاقدتراکنش هرشرکت ازکل کارتخوان های فعال سیستمی آن– آبان ۱۳۹۷

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	مهر	آبان	
آسان پرداخت پرشین	۱۹/۲۷٪	۱۸/۰۰٪	-۱/۲۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۳۱/۶۱٪	۳۰/۵۶٪	-۱/۰۵٪
به پرداخت ملت	**۱۷/۱۳٪**	**۱۵/۶۶٪**	-۱/۴۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵۶/۴۰٪	۳۴/۶۰٪	-۲۱/۸۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۶/۷۶٪	۲۶/۱۰٪	-۰/۶۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۳۵/۸۷٪	۳۲/۹۳٪	-۲/۹۳٪
پرداخت نوین آرین	۳۶/۸۳٪	۳۶/۰۸٪	-۰/۷۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۳۲/۹۴٪	۳۳/۸۳٪	۰/۸۹٪
سایان کارت	۲۵/۶۲٪	۲۴/۷۷٪	-۰/۸۵٪
فن‌آوا کارت	۳۴/۸۲٪	۳۵/۲۵٪	۰/۴۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۸/۲۴٪	۳۷/۸۷٪	-۰/۳۷٪
مبنا کارت آریا	۳۸/۱۹٪	۳۳/۵۱٪	-۴/۶۹٪
کل	**۳۲/۱۹٪**	**۲۹/۵۸٪**	-۲/۶۱٪

**هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت Bold نمایش داده شده است.*

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. خوشبختانه در این ماه تقریبا عملکرد تمامی شرکت‌ها به‌گونه‌ای بوده که از عدد این شاخص در آن‌ها کاسته شده است. بیشترین کاهش با رقمی معادل با ۲۱/۸۰ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می‌شود. شرکت فوق تعداد بالایی از کارتخوان‌های کم تراکنش خود را در این ماه حذف کرده است. بالاترین رقم این شاخص با عددی نزدیک به ۳۸ درصد، متعلق به شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" گزارش می‌شود. در مقابل آن کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "به‌پرداخت ملت" با کسب سهمی معادل ۱۵/۶۶ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن، کمترین سهم به شمار می‌رود.

بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

۵

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های[۲۷] پذیرنده[۲۸] و صادرکننده[۲۹] در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵,۱. سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

---

[۲۷] در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

[۲۸] بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

[۲۹] بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵،۱،۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۴-۱۲سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در آبان ماه ۹۷ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

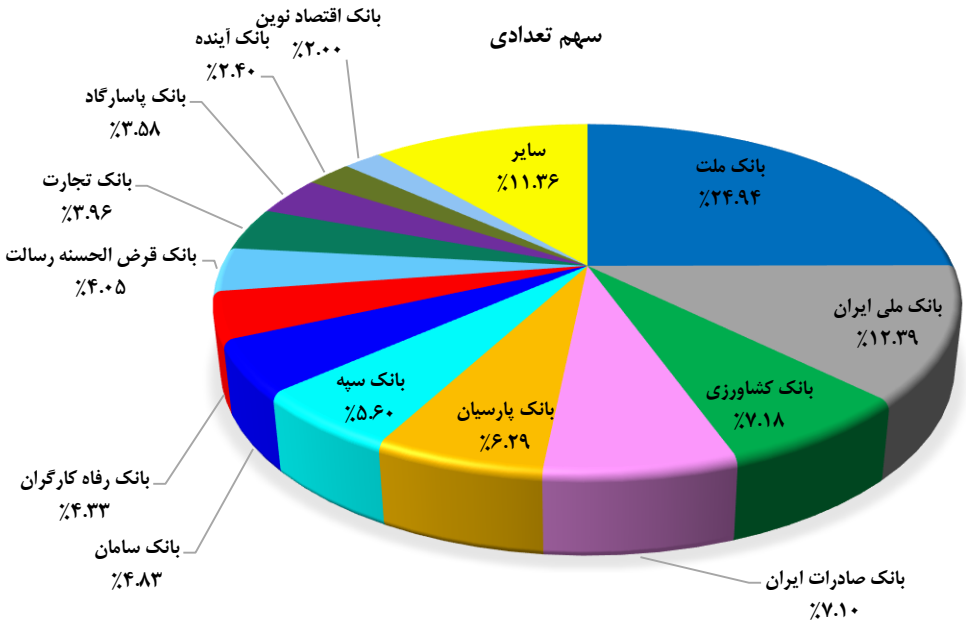

شکل ۴-۱۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت –آبان ۱۳۹۷

همچنین شکل ۴-۱۳ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در آبان ماه ۹۷ را نشان می‌دهد.

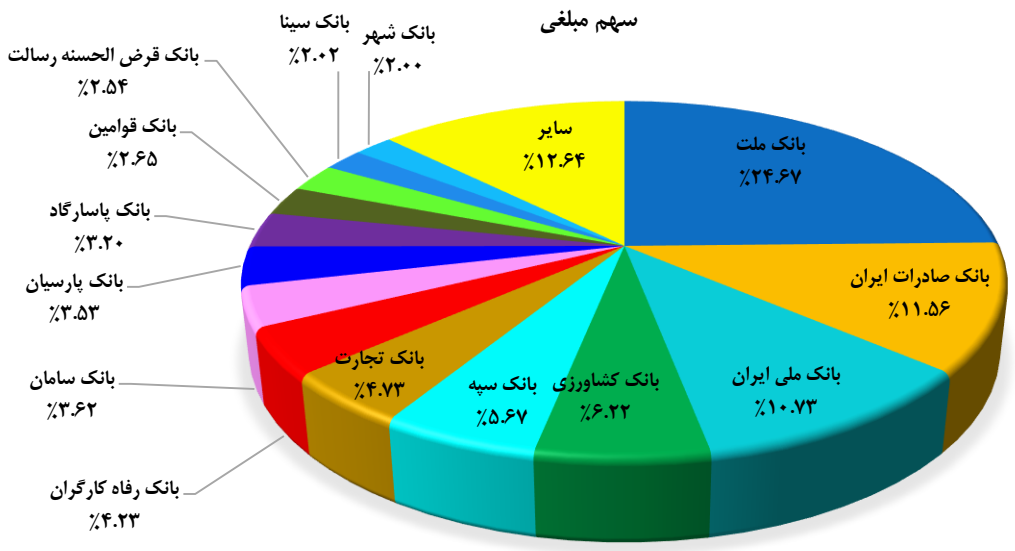

شکل ۴-۱۳ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت – آبان ۱۳۹۷

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۴/۷۴ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۷۴ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی[۳۰] نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای آبان ماه ۹۷ در جدول ۴-۲۱ ارائه شده است.

جدول ۴-۲۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش – آبان ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۰٪	**۱۳/۲۹٪**	۰/۹۲٪	۱/۴۳٪	۲/۰۶٪	۴/۳۷٪
۲	بانک انصار	۱/۹۱٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۱/۸۱٪	۰/۶۵٪	۰/۰۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۶۷٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۰۳٪	۲/۷۵٪	**۲۱/۶۳٪**	۱/۹۱٪	۱/۶۲٪	**۱۸/۳۱٪**
۵	بانک پارسیان	۵/۶۵٪	**۲۰/۶۴٪**	**۳/۱۶٪**	۳/۱۶٪	**۷/۸۷٪**	۳/۹۱٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۹۵٪	۱/۵۰٪	۰/۰۹٪	۳/۲۹٪	۲/۲۱٪	۰/۱۷٪
۷	بانک تجارت	۴/۴۱٪	۰/۹۳٪	۰/۰۹٪	۴/۹۴٪	۲/۳۴٪	۰/۰۹٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۵٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۷۵٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪

[۳۰] منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۷/۷۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۱/۱۴٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۷٪	۰/۵۴٪	۰/۰۲٪	۰/۳۶٪	۰/۴۴٪	۰/۱۳٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۰٪	۱/۳۶٪	۰/۰۵٪	۴/۳۲٪	۳/۳۱٪	۰/۷۳٪
۱۴	بانک سامان	۴/۷۶٪	۹/۹۷٪	۱/۴۵٪	۳/۱۳٪	**۹/۲۹٪**	**۸/۰۷٪**
۱۵	بانک سپه	۶/۳۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۱٪	۶/۱۰٪	۰/۷۳٪	۰/۰۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۵۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۷٪	۱/۲۸٪	۰/۰۰٪	۱/۵۹٪	۷/۲۶٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۵٪	۰/۶۰٪	۰/۰۲٪	۰/۹۲٪	**۱۵/۰۷٪**	۰/۰۵٪
۱۹	بانک صادرات ایران	**۷/۹۶٪**	۰/۹۷٪	۰/۰۴٪	**۱۲/۴۶٪**	۱/۲۲٪	۰/۲۲٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۵۷٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲/۷۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۱٪	۰/۹۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۱٪	۰/۰۴٪	۰/۲۷٪	۲/۸۷٪	۰/۱۹٪	۰/۲۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	**۷/۹۹٪**	۱/۸۸٪	۰/۰۸٪	**۶/۶۷٪**	۱/۰۲٪	۰/۲۸٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۵۷٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۵٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۱/۰۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۱٪	۱/۳۷٪	۳/۷۸٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	**۲۴/۳۵٪**	**۱۴/۹۱٪**	**۴۱/۹۱٪**	**۲۳/۹۵٪**	**۳۳/۰۷٪**	**۳۲/۹۳٪**
۳۰	بانک ملی ایران	**۱۰/۷۱٪**	**۱۹/۷۴٪**	**۳۰/۱۲٪**	**۱۱/۰۵٪**	۶/۰۴٪	**۳۰/۳۴٪**
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۹۲٪	۰/۵۱٪	۰/۰۰٪	۰/۶۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۴-۲۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "کشاورزی" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های"پارسیان"، " ملی ایران"، " ملت " و "اقتصاد نوین"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، " ملی ایران "، "آینده" و " پارسیان "
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"،"شهر"، "سامان" و" پارسیان "
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "آینده" و "سامان"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵.۱.۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارآیی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۴-۲۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۴-۲۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده – آبان ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۱/۹۲٪	۳۵/۲۰٪	۲/۸۷٪	۸۸/۴۴٪	۱۰/۵۸٪	۰/۹۸٪
۲	بانک انصار	۹۸/۸۷٪	۱/۱۲٪	۰/۰۱٪	۹۷/۱۰٪	۲/۹۰٪	۰/۰۰٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۴٪	۰/۵۶٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۳۷/۹۸٪	۶/۰۷٪	۵۵/۹۵٪	۹۰/۴۷٪	۶/۳۸٪	۳/۱۵٪
۵	بانک پارسیان	۷۹/۵۴٪	۱۷/۳۴٪	۳/۱۱٪	۸۲/۵۴٪	۱۷/۰۹٪	۰/۳۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۷/۶۳٪	۲/۲۲٪	۰/۱۵٪	۹۴/۶۹٪	۵/۲۹٪	۰/۰۲٪
۷	بانک تجارت	۹۸/۶۳٪	۱/۲۴٪	۰/۱۳%	۹۶/۲۱٪	۳/۷۸٪	۰/۰۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۹۷٪	۱/۰۳٪	۰/۰۱٪	۹۶/۶۴٪	۳/۳۶٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۸۳٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۰۷٪	۰/۷۷٪	۰/۱۶٪	۹۹/۳۲٪	۰/۶۳٪	۰/۰۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۹/۵۲٪	۹۰/۳۱٪	۰/۱۷٪	۴۹/۲۸٪	۵۰/۶۹%	۰/۰۳٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۲	بانک دی	۸۸/۸۶٪	۱۰/۶۲٪	۰/۵۲٪	۹۰/۶۳٪	۹/۲۴٪	۰/۱۲٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۸/۲۷٪	۱/۶۶٪	۰/۰۷٪	۹۳/۹۵٪	۵/۹۹٪	۰/۰۶٪
۱۴	بانک سامان	۸۷/۲۳٪	۱۰/۹۱٪	۱/۸۶٪	۷۹/۶۰٪	۱۹/۶۶٪	۰/۷۵٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۷۲٪	۰/۱۶٪	۰/۱۲٪	۹۹/۰۲٪	۰/۹۸٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۸۳٪	۰/۱۵٪	۰/۰۱٪	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۸۹/۸۱٪	۱۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۷۲/۵۳٪	۲۷/۴۷٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۹۶/۲۸٪	۳/۶۰٪	۰/۱۲٪	۴۲/۲۶٪	۵۷/۷۳٪	۰/۰۱٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۹/۲۴٪	۰/۷۲٪	۰/۰۴٪	۹۹/۱۸٪	۰/۸۱٪	۰/۰۱٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۳٪	۰/۶۷٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۹۳٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۵۷٪	۰/۳۵٪	۰/۰۹٪	۹۹/۷۸٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۵۳٪	۰/۱۵٪	۱/۳۲٪	۹۹/۴۴٪	۰/۵۳٪	۰/۰۳٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۸۵٪	۰/۱۱٪	۰/۰۴٪	۹۸/۲۶٪	۱/۷۴٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۸/۵۵%	۱/۳۹٪	۰/۰۷٪	۹۸/۷۲٪	۱/۲۶٪	۰/۰۲٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۷۲٪	۰/۲۰٪	۰/۰۸٪	۹۹/۳۳٪	۰/۶۶٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۷۲/۲۵٪	۲۷/۷۳٪	۰/۰۲٪	۹۴/۴۹٪	۵/۵۱٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۹/۱۸٪	۰/۷۴٪	۰/۰۷٪	۸۱/۳۰٪	۱۸/۷۰٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک ملت	۸۶/۴۲٪	۳/۱۶٪	۱۰/۴۲٪	۸۹/۳۰٪	۱۰/۲۶٪	۰/۴۵٪
۳۰	بانک ملی ایران	۷۶/۵۰٪	۸/۴۲٪	۱۵/۰۸٪	۹۴/۷۵٪	۴/۳۱٪	۰/۹۴٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۶/۷۷٪	۳/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۸/۸۰٪	۱/۲۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در آبان ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "ملی ایران" در مقام دوم ، بانک "ملت" در مقام سوم و بانک "پارسیان" در مقام چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در آبان ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور نیز همانند ماه‌های گذشته، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "اقتصاد نوین "، " بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران " و "پارسیان" به ترتیب در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در آبان ماه بانک‌های "آینده" و"خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۴۰ و ۰/۴۵ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی بوده و طی بررسی اعداد جدول ۴-۲۲ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاهی جذب هر بانک شده است.

۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت

نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۲۳ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۴-۲۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده – آبان ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۰	۱/۹۵	۱۳/۲۹	۱۷۶/۷۴	۰/۹۲	۰/۸۶
۲	بانک انصار	۱/۹۱	۳/۶۶	۰/۳۶	۰/۱۳	۰/۰۰	۰/۰۰
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۲	۰/۳۸	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۴	بانک آینده	۱/۰۳	۱/۰۶	۲/۷۵	۷/۵۹	۲۱/۶۳	۴۶۸/۰۲
۵	بانک پارسیان	۵/۶۵	۳۱/۹۳	۲۰/۶۴	۴۲۵/۹۰	۳/۱۶	۹/۹۶
۶	بانک پاسارگاد	۳/۹۵	۱۵/۵۶	۱/۵۰	۲/۲۵	۰/۰۹	۰/۰۱
۷	بانک تجارت	۴/۴۱	۱۹/۴۷	۰/۹۳	۰/۸۶	۰/۰۹	۰/۰۱
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۵	۰/۵۷	۰/۱۳	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۵	۰/۰۰	۷/۷۶	۶۰/۲۹	۰/۰۱	۰/۰۰
۱۲	بانک دی	۰/۲۷	۰/۰۷	۰/۵۴	۰/۲۹	۰/۰۲	۰/۰۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۰	۲۳/۰۶	۱/۳۶	۱/۸۵	۰/۰۵	۰/۰۰
۱۴	بانک سامان	۴/۷۶	۲۲/۶۶	۹/۹۷	۹۹/۴۴	۱/۴۵	۲/۱۰
۱۵	بانک سپه	۶/۳۱	۳۹/۸۵	۰/۱۷	۰/۰۳	۰/۱۱	۰/۰۱
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵	۰/۰۶	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۷	بانک سینا	۰/۶۷	۰/۴۵	۱/۲۸	۱/۶۳	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۸	بانک شهر	۰/۹۵	۰/۹۰	۰/۶۰	۰/۳۵	۰/۰۲	۰/۰۰
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۹۶	۶۳/۳۲	۰/۹۷	۰/۹۴	۰/۰۴	۰/۰۰
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۵۷	۲۰/۹۰	۰/۰۶	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۶	۰/۹۳	۰/۰۶	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۱	۱/۹۹	۰/۰۴	۰/۰۰	۰/۲۷	۰/۰۷
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۹۹	۶۳/۹۱	۱/۸۸	۳/۵۵	۰/۰۸	۰/۰۱
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۴	۰/۲۹	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۵	۰/۰۰	۰/۳۵	۰/۱۲	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۸	بانک مسکن	۱/۰۱	۱/۰۱	۰/۱۳	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۰۰
۲۹	بانک ملت	۲۴/۳۵	۵۹۲/۷۹	۱۴/۹۱	۲۲۲/۳۳	۴۱/۹۱	۱،۷۵۶/۰۴
۳۰	بانک ملی ایران	۱۰/۷۱	۱۱۴/۷۳	۱۹/۷۴	۳۸۹/۸۰	۳۰/۱۲	۹۰۷/۴۳
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۹۲	۰/۸۴	۰/۵۱	۰/۲۶	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۳	۰/۲۸	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۳	۰/۱۸	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۳۰	۰/۰۹	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
	شاخص هرفیندال- هیرشمن	-	۱،۰۲۳/۰۳	-	۱،۳۹۴/۴۰	-	۳،۱۴۴/۵۰

ملاحظه می‌شود که در آبان ۱۳۹۷، شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳،۱۴۴/۵۰ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱،۰۲۳/۰۳ و ۱،۳۹۴/۴۰ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل

توجهی از بازار را در اختیار دارند. در جدول ۴-۲۴ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال–هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در آبان ماه ۹۷ نسبت به مهر ماه ۹۷ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۲۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده– مهر و آبان ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	مهر۹۷	آبان۹۷	نرخ رشد	مهر۹۷	آبان۹۷	نرخ رشد	مهر۹۷	آبان۹۷	نرخ رشد
شاخص H-H	۱،۰۱۷/۹۷	۱،۰۲۳/۰۳	۰/۵۰٪	۱،۴۰۱/۲۷	۱،۳۹۴/۴۰	-۰/۴۹٪	۲،۹۴۵/۵۳	۳،۱۴۴/۵۰	۶/۷۶٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در حوزه ابزار پذیرش اینترنتی در آبان ماه نسبت به مهر ماه ۹۷ نرخ رشد منفی و در دو ابزار دیگر رشد مثبت را تجربه نموده است. این تغییرات سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هیچ ابزاری نشده است.

۵،۲. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک[۳۱] ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)[۳۲]، کارت اعتباری[۳۳] و کارت پیش‌پرداخته[۳۴] یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در آبان ماه ۱۳۹۷، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوییچ شاپرک مجموعا ۹۲،۳۷۳،۹۷۸ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۸۹،۷۶۵،۹۱۵ عدد و سهم تعدادی ۹۷/۱۸ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۶۶،۴۱۸ عدد و سهم ۰/۰۷ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۴-۲۵ ارائه شده است.

جدول ۴-۲۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار – آبان ۹۷

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
مهر ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲،۷۲۹،۱۶۷	۸۳،۲۰۰	۸۹،۷۷۱،۵۲۲	۹۲،۵۸۳،۸۸۹
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۲/۹۵٪	۰/۰۹٪	۹۶/۹۶٪	-
آبان ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲،۵۴۱،۶۴۵	۶۶،۴۱۸	۸۹،۷۶۵،۹۱۵	۹۲،۳۷۳،۹۷۸
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۲/۷۵٪	۰/۰۷٪	۹۷/۱۸٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه نسبت به مهر ماه		-۶/۸۷٪	-۲۰/۱۷٪	-۰/۰۱٪	-۰/۲۳٪

---

۳۲ Debit card
۳۳ Credit card
۳۴ Prepaid

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ۹۷ نسبت به مهر ماه، نرخ رشد معادل منفی ۰/۲۳ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۴-۲۵ مشخص است، نرخ رشد در هر سه دسته کارت اعتباری و برداشت هدیه و بن کارت منفی بوده است.

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش دار

طی آبان ماه ۱۳۹۷ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

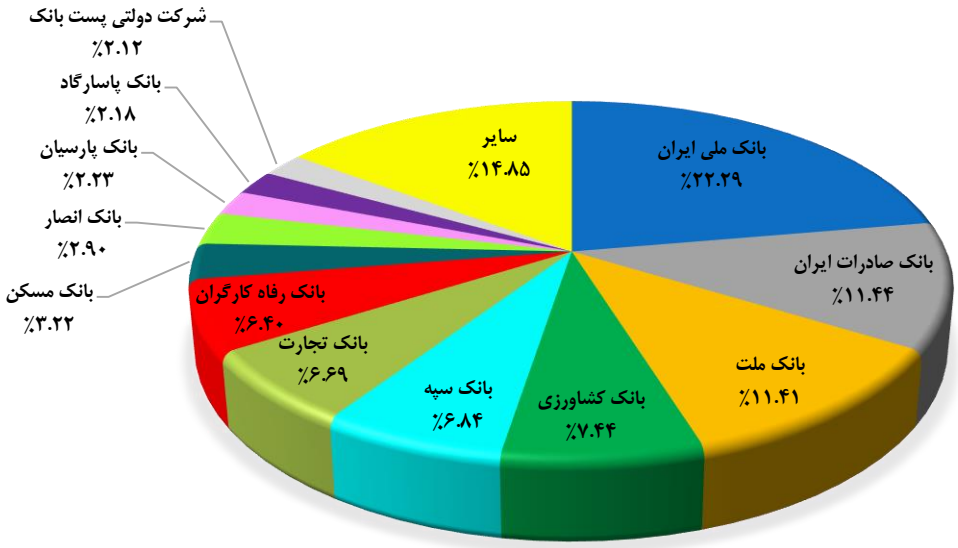

شکل ۴-۱۴ ترسیم شده است.

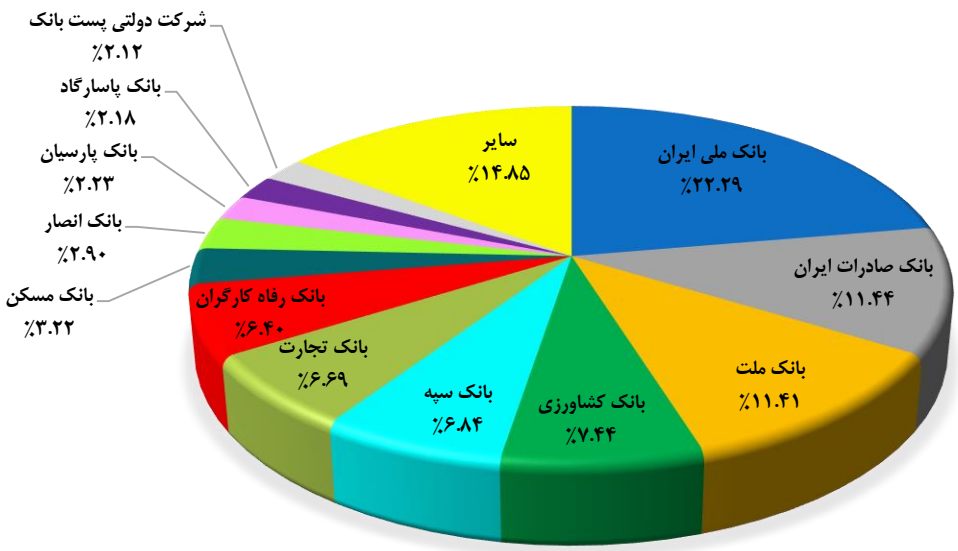

شکل ۴-۱۴ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک – آبان ۱۳۹۷

ملاحظه می‌شود که در آبان ماه ۹۷ بانک‌های "ملی ایران"، " صادرات ایران " و " ملت " دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای آبان ماه سال ۱۳۹۷ در جدول ۴-۲۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های"ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت" ؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک"و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های " پارسیان " ، "ملی ایران" و "شهر" بوده است.

جدول ۴-۲۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار – آبان ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۲/۱۵٪	۱/۰۳٪	۲/۱۷٪
۲	بانک انصار	۰/۴۷٪	۲/۹۵٪	۱/۱۶٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۰/۴۰٪	۰/۴۴٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۱/۲۱٪	۶/۵۱٪
۵	بانک پارسیان	۰/۱۴٪	۱/۶۷٪	**۲۱/۸۸٪**
۶	بانک پاسارگاد	۲/۰۰٪	۲/۱۶٪	۲/۷۴٪
۷	بانک تجارت	۱/۳۰٪	۶/۷۵٪	۴/۸۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۹۸٪	۰/۸۵٪	۰/۶۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۱٪	۰/۳۷٪	۰/۲۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۳٪	۰/۴۷٪	۰/۴۷٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۳٪	۶/۴۸٪	۳/۷۶٪
۱۴	بانک سامان	۵/۲۲٪	۰/۹۰٪	۳/۲۸٪
۱۵	بانک سپه	**۱۱/۰۳٪**	۶/۸۷٪	۵/۵۳٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۵۹٪
۱۷	بانک سینا	۲/۷۶٪	۰/۶۶٪	۰/۸۱٪
۱۸	بانک شهر	۲/۳۴٪	۱/۶۶٪	**۷/۴۳٪**
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۹۵٪	**۱۱/۶۰٪**	۵/۸۹٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۹۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۶۳٪	۰/۷۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۵٪	۰/۹۰٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۲/۰۰٪	۱/۰۷٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۷۰٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۵	بانک کشاورزی	۱/۸۷٪	۷/۵۶٪	۳/۱۴٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۲٪	۰/۲۴٪	۰/۲۵٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۷٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۹٪	۱/۰۷٪
۲۹	بانک مشترک ایران – ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	**۵۳/۹۱٪**	**۱۱/۵۱٪**	۶/۸۷٪
۳۱	بانک ملی ایران	۳/۲۸٪	**۲۲/۵۲٪**	**۱۴/۹۵٪**
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	**۷/۲۴٪**	۲/۱۷٪	۰/۳۱٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۱۶٪	۰/۹۱٪	۱/۱۸٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۹۸٪	۰/۲۳٪	۰/۰۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۳۲٪	۰/۳۱٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۵۲ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۵۳/۹۱ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن‌کارت با ۲۱/۸۸ درصد متعلق به بانک "پارسیان" بوده است.

۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای آبان ماه ۹۷ اطلاعات مربوطه در جدول ۴-۲۷ ارائه شده است.

جدول ۴-۲۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده – آبان ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۵٪	۹۴/۲۳٪	۵/۶۳٪
۲	بانک انصار	۰/۰۱٪	۹۸/۸۹٪	۱/۱۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۷/۰۲٪	۲/۹۸٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۶/۷۳٪	۱۳/۲۷٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۲/۹۴٪	**۲۷/۰۵٪**
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۷٪	۹۶/۴۷٪	۳/۴۶٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۱٪	۹۸/۰۰٪	۱/۹۹٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۰۸٪	۹۷/۹۳٪	۱/۹۹٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۵/۶۴٪	۴/۳۶٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	**۰/۰۴٪**	۹۸/۰۵٪	۱/۹۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	**۱/۶۳٪**	۹۵/۱۶٪	۳/۲۱٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۴٪	۹۷/۱۹٪	۲/۷۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۸/۳۸٪	۱/۶۲٪
۱۴	بانک سامان	۰/۳۹٪	۹۰/۲۶٪	۹/۳۵٪
۱۵	بانک سپه	۰/۱۲٪	۹۷/۶۶٪	۲/۲۳٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۴/۰۹٪	۵/۹۱٪
۱۷	بانک سینا	۰/۳۰٪	۹۶/۳۷٪	۳/۳۴٪
۱۸	بانک شهر	۰/۰۹٪	۸۸/۶۷٪	۱۱/۲۴٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۱٪	۹۸/۵۷٪	۱/۴۲٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	**۲/۲۳٪**	۹۳/۱۶٪	۴/۶۱٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۸/۸۱٪	۱/۱۹٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۷/۸۴٪	۲/۱۶٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۸/۵۰٪	۱/۵۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۸۵/۳۱٪	۱۴/۶۹٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۲٪	۹۸/۸۲٪	۱/۱۶٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۳٪	۹۶/۹۹٪	۲/۸۸٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۲/۰۲٪	**۲۷/۹۸٪**
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۹/۰۸٪	۰/۹۲٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۸۱/۲۹٪	۱۸/۷۱٪
۳۰	بانک ملت	۰/۳۴٪	۹۸/۰۰٪	۱/۶۶٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۱٪	۹۸/۱۴٪	۱/۸۵٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۲۵٪	**۹۹/۳۵٪**	۰/۴۰٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۷/۷۷٪	۲/۲۳٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۱٪	۹۶/۴۷٪	۳/۵۲٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۲٪	**۹۹/۳۶٪**	۰/۳۲٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۹۷/۳۴٪	۲/۶۶٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال- هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۴-۲۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۴-۲۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار – آبان ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۲/۱۵	۴/۶۲	۱/۰۳	۱/۰۶	۲/۱۷	۴/۷۰
۲	بانک انصار	۰/۴۷	۰/۲۲	۲/۹۵	۸/۶۸	۱/۱۶	۱/۳۴
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۴۰	۰/۱۶	۰/۴۴	۰/۱۹
۴	بانک آینده	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۲۱	۱/۴۵	۶/۵۱	۴۲/۴۳
۵	بانک پارسیان	۰/۱۴	۰/۰۲	۱/۶۷	۲/۷۹	۲۱/۸۸	۴۷۸/۵۹
۶	بانک پاسارگاد	۲/۰۰	۳/۹۹	۲/۱۶	۴/۶۷	۲/۷۴	۷/۵۰
۷	بانک تجارت	۱/۳۰	۱/۷۰	۶/۷۵	۴۵/۵۰	۴/۸۳	۲۳/۳۷
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۹۸	۰/۹۶	۰/۸۵	۰/۷۲	۰/۶۱	۰/۳۷
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۱	۰/۰۴	۰/۳۷	۰/۱۳	۰/۲۵	۰/۰۶
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۶	۰/۱۳	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۰
۱۲	بانک دی	۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۴۷	۰/۲۲	۰/۴۷	۰/۲۲
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۳	۰/۰۰	۶/۴۸	۴۱/۹۶	۳/۷۶	۱۴/۱۴
۱۴	بانک سامان	۵/۲۲	۲۷/۲۸	۰/۹۰	۰/۸۰	۳/۲۸	۱۰/۷۷
۱۵	بانک سپه	۱۱/۰۳	۱۲۱/۶۳	۶/۸۷	۴۷/۲۵	۵/۵۳	۳۰/۶۲
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۲۶	۰/۰۷	۰/۵۹	۰/۳۴
۱۷	بانک سینا	۲/۷۶	۷/۶۱	۰/۶۶	۰/۴۳	۰/۸۱	۰/۶۵
۱۸	بانک شهر	۲/۳۴	۵/۵۰	۱/۶۶	۲/۷۵	۷/۴۳	۵۵/۱۸
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۹۵	۳/۸۰	۱۱/۶۰	۱۳۴/۶۵	۵/۸۹	۳۴/۷۰
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۹۳	۰/۸۶	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۰۵	۰/۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۶۳	۲/۶۶	۰/۷۰	۰/۴۸
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۱۵	۱/۳۳	۰/۹۰	۰/۸۱
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰	۰/۰۰	۲/۰۰	۴/۰۰	۱/۰۷	۱/۱۵
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۲	۰/۰۱	۰/۷۰	۰/۴۹
۲۵	بانک کشاورزی	۱/۸۷	۳/۵۱	۷/۵۶	۵۷/۲۰	۳/۱۴	۹/۸۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۲	۰/۱۸	۰/۲۴	۰/۰۶	۰/۲۵	۰/۰۶
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۷	۰/۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰	۰/۰۰	۳/۲۹	۱۰/۸۰	۱/۰۷	۱/۱۵
۲۹	بانک مشترک ایران – ونزوئلا	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۰	بانک ملت	۵۳/۹۱	۲،۹۰۶/۷۸	۱۱/۵۱	۱۳۲/۵۰	۶/۸۷	۴۷/۱۸
۳۱	بانک ملی ایران	۳/۲۸	۱۰/۷۴	۲۲/۵۲	۵۰۶/۹۷	۱۴/۹۵	۲۲۳/۵۲
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۷/۲۴	۵۲/۴۵	۲/۱۷	۴/۶۹	۰/۳۱	۰/۱۰
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۰
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۱۶	۰/۰۳	۰/۹۱	۰/۸۴	۱/۱۸	۱/۳۹
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۹۸	۰/۹۷	۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۰۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۳۲	۰/۱۱	۰/۳۱	۰/۱۰
	شاخص هرفیندال- هیرشمن	-	۳،۱۵۳/۰۷	-	۱،۰۱۴/۵۳	-	۹۹۱/۵۲

ملاحظه می‌شود که در آبان ماه ۹۷ ، شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادر کنندگی دو دسته "کارت هدیه و بن کارت" و"برداشت" رشد مثبت و در دسته "کارت اعتباری" رشد منفی داشته است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد مثبت ۷/۹۹درصدی در آبان ماه ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار گرفته است که بدان معناست که همچنان سهم بازار بانک‌های صادر کننده در صدور "کارت هدیه و بن کارت" پراکندگی متناسبی داشته و دارای استاندارد بوده و محیط رقابتی می‌باشد.

همانگونه که در جدول ۴-۲۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای"کارت اعتباری" نرخ رشد منفی ۱۶/۴۰ درصد را داشته و این شاخص برای دسته "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و در حیطه انحصار قرارا دارد. بالاترین سهم در آبان ماه ۹۷ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه نسبت به مهر ماه ۹۷ در جدول ۴-۲۹ ارائه شده است.

جدول ۴-۲۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال–هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده– مهر و آبان ۹۷

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	مهر۹۷	آبان۹۷	نرخ رشد	مهر۹۷	آبان۹۷	نرخ رشد	مهر۹۷	آبان۹۷	نرخ رشد
شاخص HHI	۳،۷۷۱/۴۰	۳،۱۵۳/۰۷	-۱۶/۴۰٪	۱،۰۰۷/۵۶	۱،۰۱۴/۵۳	۰/۶۹٪	۹۱۸/۱۷	۹۹۱/۵۲	۷/۹۹٪

با توجه به اطلاعات جدول ۴-۲۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در آبان ماه در حوزه صدور "کارت برداشت" در کشور رشد مثبت ۰/۶۹ درصدی داشته است که این به معنی دور شدن اندک از رقابت در بین بانک‌های صادر کننده است.

"کارت هدیه و بن کارت" با وجود رشد مثبت ۷/۹۹ درصدی، همچنان در طبقه "رقابتی" باقی مانده که بیشترین سهم در صدور این دسته از کارت‌های تراکنش‌دار (هدیه و بن کارت) به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "شهر" تعلق گرفته است.

۵،۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۴-۳۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۴-۳۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده – آبان ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۸٪	۱/۲۶٪	۲/۰۰٪	۱/۴۹٪

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۲	بانک انصار	۲/۹۸٪	۲/۴۱٪	۱/۷۱٪	۱/۷۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۳٪	۰/۵۶٪	۰/۵۵٪	۰/۶۲٪
۴	بانک آینده	۱/۴۰٪	۲/۲۸٪	۲/۴۰٪	۱/۹۴٪
۵	بانک پارسیان	۳/۴۴٪	۲/۵۲٪	۶/۲۹٪	۳/۵۳٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۷۶٪	۲/۶۹٪	۳/۵۸٪	۳/۲۰٪
۷	بانک تجارت	۶/۲۳٪	۵/۰۴٪	۳/۹۶٪	۴/۷۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۰٪	۰/۷۳٪	۰/۶۸٪	۰/۷۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۵۰٪	۰/۲۷٪	۰/۲۵٪	۰/۲۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۴۵٪	۰/۱۷٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۱٪	۰/۵۰٪	۰/۲۷٪	۰/۳۶٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۴۶٪	۴/۲۵٪	۴/۳۳٪	۴/۲۳٪
۱۴	بانک سامان	۱/۳۲٪	۱/۷۷٪	۴/۸۳٪	۳/۶۲٪
۱۵	بانک سپه	۶/۹۲٪	۵/۸۴٪	۵/۶۰٪	۵/۶۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۸٪	۰/۳۷٪	۰/۲۲٪	۰/۴۷٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۱٪	۰/۶۴٪	۰/۶۶٪	۲/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۱/۹۲٪	۲/۶۰٪	۰/۸۷٪	۲/۰۰٪
۱۹	بانک صادرات ایران	**۱۱/۴۲٪**	**۱۲/۷۴٪**	۷/۱۰٪	**۱۱/۵۶٪**
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۰۹٪	۲/۱۴٪	۴/۰۵٪	۲/۵۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۱۴٪	۱/۳۳٪	۰/۸۶٪	۰/۸۳٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۹۹٪	۲/۳۸٪	۱/۲۷٪	۲/۶۵٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۲۰٪	۰/۱۴٪	۰/۲۵٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۹٪	۶/۵۲٪	**۷/۱۸٪**	۶/۲۲٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۹٪	۰/۵۳٪	۰/۴۸٪	۰/۵۲٪

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۸٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۶٪	۲/۹۵٪	۰/۹۰٪	۱/۵۵٪
۲۹	بانک مشترک ایران – ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	**۱۲/۰۹٪**	**۱۸/۳۵٪**	**۲۴/۹۴٪**	**۲۴/۶۷٪**
۳۱	بانک ملی ایران	**۲۰/۹۸٪**	**۱۶/۵۲٪**	**۱۲/۳۹٪**	**۱۰/۷۳٪**
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۴۵٪	۰/۸۳٪	۰/۸۴٪	۰/۵۷٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۴٪	۰/۶۲٪	۰/۴۷٪	۰/۳۳٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۹٪	۰/۳۰٪	۰/۳۸٪	۰/۴۱٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۹٪	۰/۷۷٪	۰/۲۷٪	۰/۳۲٪

اطلاعات جدول ۴-۳۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در آبان ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت" ، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

در ادامه شکل ۴-۱۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

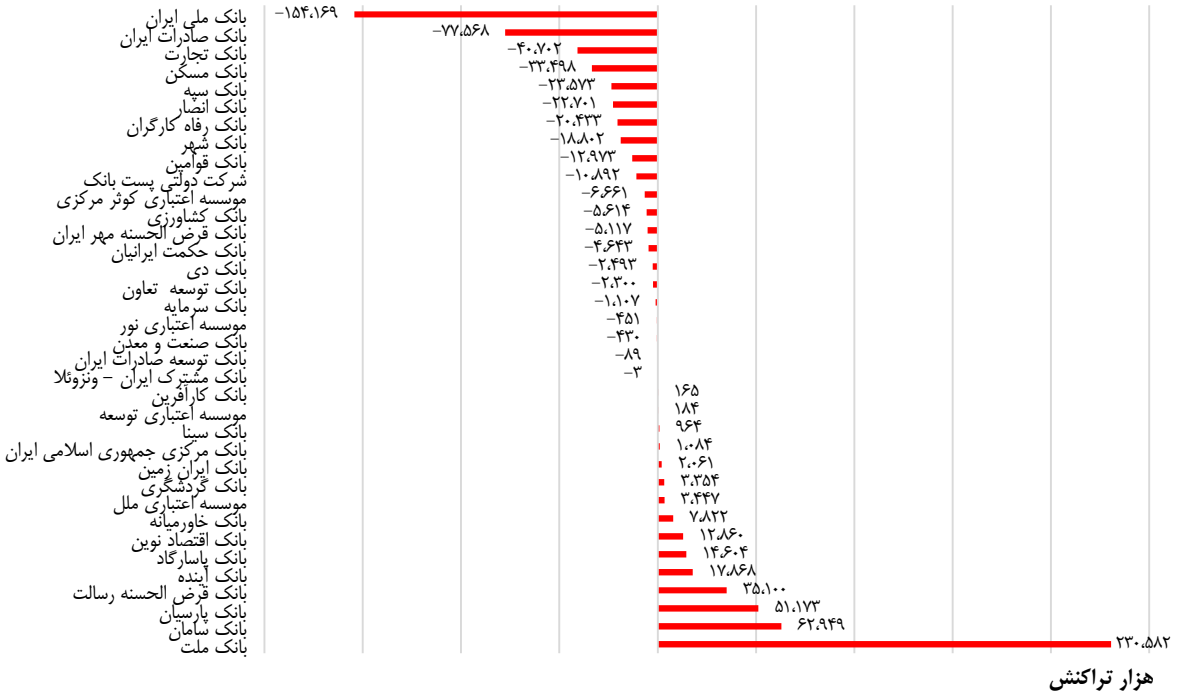

شکل ۴-۱۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک – آبان ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، " سامان " و " پارسیان " بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۴-۱۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادرشده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۴-۱۶ نشان داده شده است.

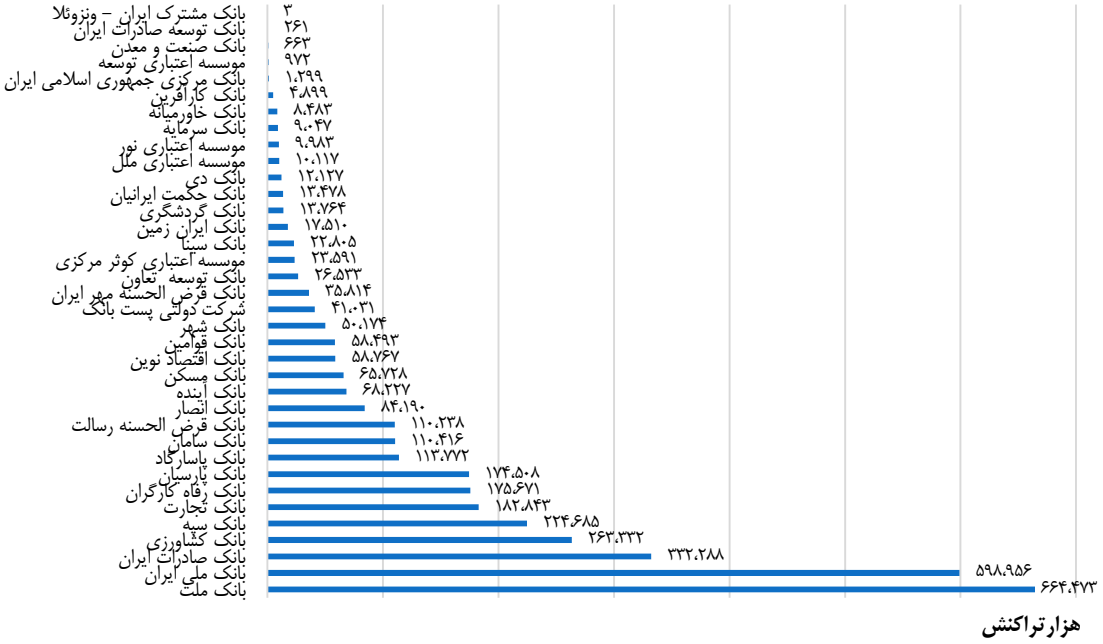

شکل ۴-۱۶ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک – آبان ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۴-۱۶ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران–ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در آبان ۱۳۹۷ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی[۳۵] ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی

[۳۵] Turnover

پرداخت بانک‌ها در شکل ۴-۱۷ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک[۳۶] و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است[۳۷] آمده است.

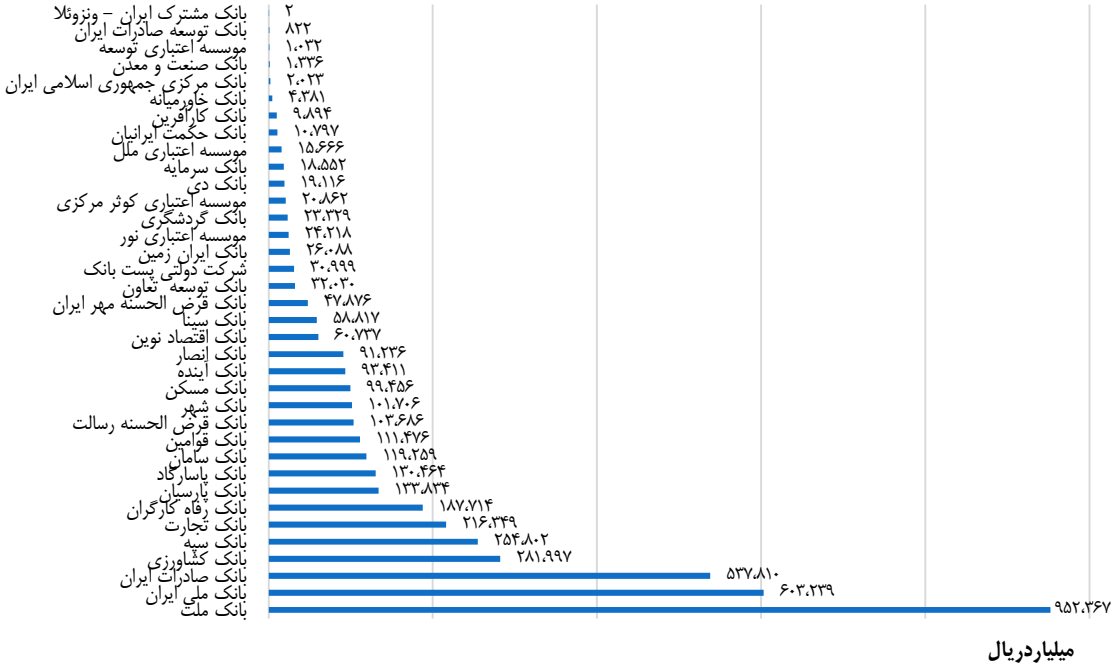

شکل ۴-۱۷ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) – آبان ۱۳۹۷

نمودار شکل ۴-۱۷ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی آبان ۹۷ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است و بانک "مشترک ایران–ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی را به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا

---

[۳۶] در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.)

[۳۷] در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.)

نبوده است. در این راستا در شکل ۴-۱۸ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن‌که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

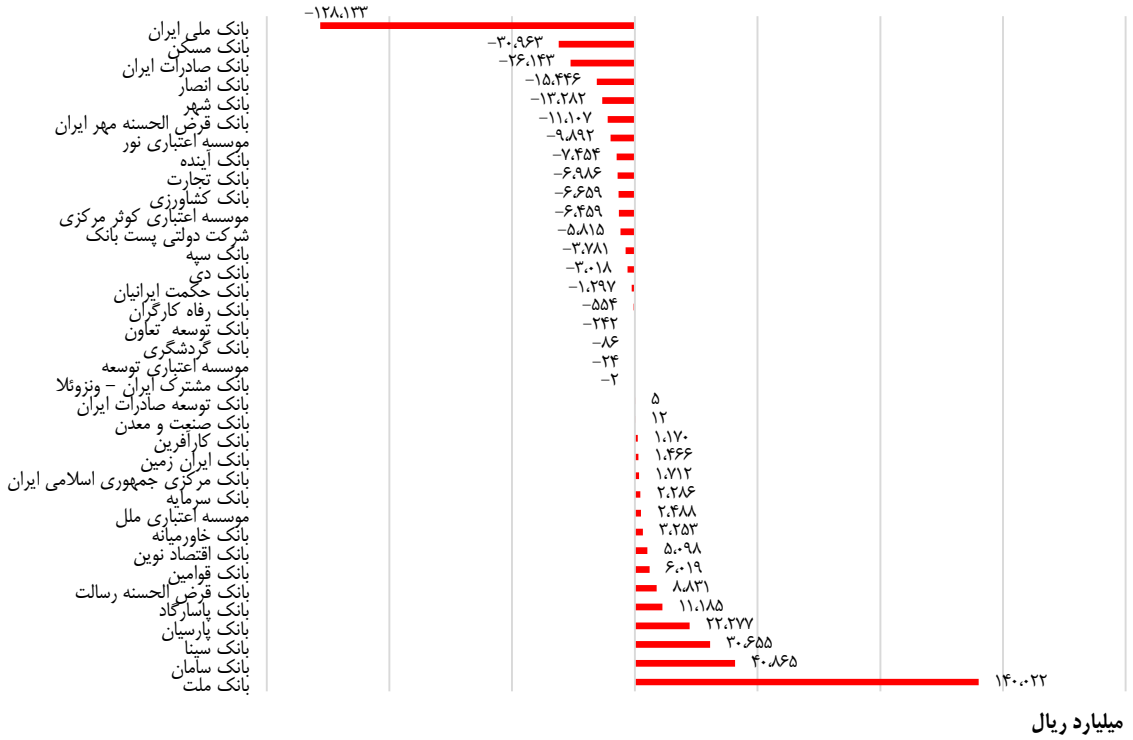

شکل ۴-۱۸ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک – آبان ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، " سامان "، " سینا " و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران"، و"انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتا از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" "صادرات ایران" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، " سامان "، " سینا " و " پارسیان " در حال انتقال است.

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهات تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۴-۳۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در آبان ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۱۶/۷۵ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مهر ماه) میزان ۱۰۳/۸۲ ریال از هر صدهزار ریال

مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۹/۱۱ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک " خاورمیانه" با مبلغ ۲۵۷/۳۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبتِ کمترِ کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسطِ مبلغیِ بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۴-۳۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید – آبان ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰هزار ریال تراکنش خرید (آبان ۹۷)
۱	بانک صنعت و معدن	**۲۹/۱۱**
۲	بانک توسعه صادرات ایران	**۳۴/۸۱**
۳	بانک سینا	**۴۱/۳۳**
۴	بانک قوامین	۵۱/۶۱
۵	بانک سرمایه	۵۸/۲۹
۶	بانک آینده	۶۲/۳۳
۷	بانک مسکن	۶۲/۴۹
۸	بانک صادرات ایران	۷۰/۳۷
۹	بانک کارآفرین	۷۱/۹۵
۱۰	موسسه اعتباری نور	۸۶/۹۵
۱۱	بانک دی	۸۷/۸۱
۱۲	بانک تجارت	۹۵/۱۱
۱۳	موسسه اعتباری ملل	۹۶/۰۲
۱۴	بانک ملی ایران	۹۷/۲۰
۱۵	بانک ایران زمین	۱۰۰/۲۷
۱۶	بانک سپه	۱۰۲/۲۳

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰هزار ریال تراکنش خرید (آبان ۹۷)
۱۷	بانک ملت	۱۰۲/۶۱
۱۸	بانک گردشگری	۱۰۶/۹۸
۱۹	بانک توسعه تعاون	۱۰۷/۳۳
۲۰	بانک انصار	۱۱۰/۲۵
۲۱	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۱۶/۹۴
۲۲	بانک حکمت ایرانیان	۱۱۸/۸۶
۲۳	بانک کشاورزی	۱۲۲/۱۱
۲۴	بانک رفاه کارگران	۱۲۲/۲۸
۲۵	بانک اقتصاد نوین	۱۲۳/۶۳
۲۶	بانک پاسارگاد	۱۲۵/۲۷
۲۷	بانک شهر	۱۲۸/۴۲
۲۸	شرکت دولتی پست بانک	۱۴۹/۶۲
۲۹	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۵۶/۲۵
۳۰	بانک سامان	۱۵۷/۷۰
۳۱	موسسه اعتباری توسعه	۱۶۱/۹۳
۳۲	بانک قرض الحسنه رسالت	**۱۶۹/۲۸**
۳۳	بانک پارسیان	**۱۸۱/۰۵**
۳۴	بانک خاورمیانه	**۲۵۷/۳۰**
کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید		**۱۰۳/۸۲**

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط ، ۸/۸۴ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۸/۸۴ برابر بانک "صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل " صنعت و معدن"، "توسعه صادرات ایران"، "سینا" و " قوامین" در آبان ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد.

جدول ۴-۳۲ ، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصدهزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۴-۳۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها – آبان ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (آبان ۹۷)
۱	بانک صنعت و معدن	**۹۳/۶۷**
۲	بانک سینا	**۱۱۲/۳۶**
۳	بانک خاورمیانه	**۱۱۵/۴۰**
۴	بانک قوامین	۱۲۲/۸۴
۵	بانک توسعه صادرات ایران	۱۳۵/۱۵
۶	بانک سرمایه	۱۳۵/۶۱
۷	بانک آینده	۱۶۳/۳۱
۸	بانک کارآفرین	۱۶۴/۳۴
۹	بانک مسکن	۱۶۸/۴۶
۱۰	بانک صادرات ایران	۱۷۲/۲۳
۱۱	موسسه اعتباری نور	۱۹۵/۴۳
۱۲	بانک تجارت	۱۹۸/۱۵
۱۳	بانک سپه	۲۰۱/۹۹
۱۴	بانک ملی ایران	۲۰۲/۲۹
۱۵	بانک گردشگری	۲۰۶/۸۱
۱۶	بانک توسعه تعاون	۲۰۷/۹۳
۱۷	بانک رفاه کارگران	۲۱۵/۲۴
۱۸	بانک ایران زمین	۲۱۵/۸۴
۱۹	موسسه اعتباری ملل	۲۱۹/۴۱
۲۰	بانک ملت	۲۲۷/۹۴
۲۱	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۲۸/۸۸
۲۲	بانک دی	۲۲۹/۶۴

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (آبان ۹۷)
۲۳	بانک شهر	۲۴۸/۸۰
۲۴	بانک کشاورزی	۲۵۵/۵۸
۲۵	بانک انصار	۲۶۸/۰۶
۲۶	بانک سامان	۲۷۹/۴۳
۲۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۰۳/۰۰
۲۸	شرکت دولتی پست بانک	۳۱۶/۳۱
۲۹	موسسه اعتباری توسعه	۳۳۲/۵۵
۳۰	بانک پاسارگاد	۳۴۰/۳۳
۳۱	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۵۶/۱۴
۳۲	بانک اقتصاد نوین	**۳۸۶/۰۴**
۳۳	بانک پارسیان	**۴۸۳/۸۱**
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	**۷۱۷/۱۳**
نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه		**۲۲۸/۶۵**

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۲۸/۶۵ ریال را در آبان ماه ۹۷ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در

جدول ۴-۳۲ مشاهده می‌گردد در آبان ماه ۹۷ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۹۳/۶۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "سینا" با پرداخت ۱۱۲/۳۶ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای

جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده وبانک "حکمت ایرانیان" با ۷۱۷/۱۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "پارسیان" با ۴۸۳/۸۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و بانک "اقتصاد نوین" با ۳۸۶/۰۴ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. درصورتی‌که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صدهزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۳. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای آبان ماه ۹۷ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۴-۳۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۳۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ – آبان ۱۳۹۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (آبان ۹۷)
۱	بانک توسعه صادرات ایران	**۹/۰۸**
۲	بانک شهر	**۱۳/۶۷**
۳	بانک صنعت و معدن	**۳۵/۶۲**
۴	بانک خاورمیانه	۴۱/۱۵
۵	بانک کارآفرین	۴۹/۵۶
۶	بانک مشترک ایران – ونزوئلا	۵۶/۵۷
۷	بانک سینا	۸۰/۵۷
۸	بانک پارسیان	۸۳/۹۱
۹	بانک صادرات ایران	۱۰۲/۸۸
۱۰	موسسه اعتباری نور	۱۰۲/۹۳
۱۱	بانک گردشگری	۱۳۱/۰۷
۱۲	بانک ملت	۱۴۷/۰۳
۱۳	بانک سامان	۱۴۸/۶۴
۱۴	موسسه اعتباری ملل	۱۵۱/۴۲
۱۵	بانک آینده	۱۵۲/۵۲

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (آبان ۹۷)
۱۶	بانک سرمایه	۱۶۵/۴۷
۱۷	بانک تجارت	۱۷۷/۴۲
۱۸	بانک رفاه کارگران	۱۷۸/۱۴
۱۹	بانک مسکن	۱۷۸/۸۳
۲۰	بانک دی	۱۸۱/۵۸
۲۱	بانک پاسارگاد	۱۹۸/۱۶
۲۲	بانک قوامین	۲۱۳/۴۵
۲۳	بانک ملی ایران	۲۳۹/۹۶
۲۴	بانک انصار	۲۵۴/۲۵
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۶۳/۴۰
۲۶	بانک حکمت ایرانیان	۲۸۳/۰۹
۲۷	بانک ایران زمین	۲۸۸/۲۶
۲۸	بانک توسعه تعاون	۳۱۸/۷۲
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۲۹/۱۱
۳۰	بانک اقتصاد نوین	۳۳۷/۰۰
۳۱	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۳۷/۳۴
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۳۶۶/۴۸
۳۳	بانک سپه	**۴۶۳/۹۳**
۳۴	بانک کشاورزی	**۴۷۶/۲۶**
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	**۵۹۲/۳۸**
کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ		**۱۶۷/۵۴**

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در آبان ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۶۷/۵۴ ریال (۴۵/۱۲ درصد نرخ رشد منفی نسبت به مهرماه ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که این افت حدود ۵۰ درصدی در کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده

به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ نشان از تاثیر مستقیم بخشنامه مورخ ۲۰ خرداد ماه ۱۳۹۷ بانک مرکزی ج.ا.ا مبنی بر قطع کارمزد تمامی سرویس‌های ابزار پذیرش موبایلی دارد.

در این بین، در آبان ماه ۹۷، بانک " توسعه صادرات ایران" با ۹/۰۸ ریال و پس از آن بانک"شهر" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب با ۱۳/۶۷ و ۳۵/۶۲ ریال ، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک"شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۹۲/۳۸ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "کشاورزی" با مبلغ ۴۷۶/۲۶ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد و بانک "سپه" با مبلغ ۴۶۳/۹۳ ریال سومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبتِ کمترِ کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسطِ مبلغیِ بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش"شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت " و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی مهر ماه۱۳۹۷ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به مرداد ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۷ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های مهر ماه۱۳۹۷ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۸۴۸ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲،۶۱۷ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۰/۳۱ و ۶/۹۱ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در مهر ماه۱۳۹۷ با رشد ۰/۰۹- درصدی به نزدیک به ۸،۹۸۰ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۷/۰۶ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی، ۱۰/۵۱ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۴۳ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های مهر ماه۱۳۹۷ با ۸۸/۹۳ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاهی و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۲/۱۲ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۱، هر ابزار پذیرش موبایلی ۹۸ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی ۲۳۷ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۷ و ۲/۵۷ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاهی ۱/۴۴ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۵۰۵ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاهی با ۱،۱۶۰ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۳۰/۹۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول مهر ماه۱۳۹۷ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجددا به کارتخوان فروشگاهی با ۲۷/۵۵ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی مهر ماه۱۳۹۷ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۳۹/۶۳ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی مهر ماه۱۳۹۷ در قیاس با شهریور، ۹/۸۱ درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۳۳/۲۳ درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی مهر ماه۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه به سبب افزایش ۷/۷۴ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد -۱/۸۹ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۶/۸۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی معادل ۴۴۰،۵۷۲،۵۵۳ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۸/۴۲ درصد تراکنش‌ها معادل ۶۳۱،۴۱۸،۲۲۶ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۸/۸۸٪ درصد معادل ۴۷۴،۶۷۴،۴۰۷ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخداده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در مهر ماه۱۳۹۷ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به شهریور با رشد ۱/۵۰ درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاهای گروه های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۳/۱۷ درصدی، ۵/۳۳ درصدی، ۸/۷۶ درصدی ، ۳۱/۹۲- درصدی و ۰/۵۴ درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده مهر ماه۱۳۹۷ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۷ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه شهریور بدون تغییر می‌باشد و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در مهر ماه۱۳۹۷ ، ۹۸/۷۰ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در شهریور ماه رشد ۰/۵۲ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۱۰ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در آبان ماه نیز چون گذشته شرکت "به‌پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش" و "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" و "آسان پرداخت پرشین" و "فن‌آوا کارت" بایکدیگر جابجایی صورت پذیرفته است. بدین ترتیب پس از چندین ماه، مجددا شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" به دومین شرکت دارنده‌ی سهم بازار مبلغی بدل گردیده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در آبان ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده‌است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آرین" در سهم تعدادی و شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در این ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت " پرداخت الکترونیک سامان " پوشش داده شده است.

در ماه آبان شرکت "مبنا کارت آریا" با رقم ۰/۰۱۳ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ثبت بیشترین تغییرات مثبت، بالاترین رقم شاخص فوق را نشان می‌دهد. بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخداده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاهی حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش موبایلی کاهش و در دو ابزار دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال- هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آرین" و سپس تا حدودی دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در آبان ماه، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاهی با ۱۶/۱۶ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۶۵/۴۴ درصد و "به‌پرداخت ملت" با ۹۰/۵۵ درصد بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۵/۵۴ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۸/۶۹ درصد از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" بگونه‌ای عمل نموده که با ۸۳/۷۹ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش-دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که سه شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها به همراه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در چندین استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در آبان ماه تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش مواجه شده و نرخ رشد منفی ۷/۱۰ درصد را ثبت نموده‌اند. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه نیز کمترین رقم این شاخص با عددی معادل با ۱۵/۶۶ درصد به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" مشاهده می‌شود. نزدیک به ۳۸ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در ماه آبان سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۹/۵۸ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در آبان ماه ۹۷ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشورهمچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالادر بازار این ابزار بوده است. میزان این شاخص در بازار ابزارهای "کارتخوان فروشگاهی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در حوزه ابزار پذیرش اینترنتی در آبان ماه نسبت به مهر ماه ۹۷ نرخ رشد منفی و در دو ابزار دیگر رشد مثبت را تجربه نموده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه نسبت به مهر ماه رشد منفی ۰/۲۳ درصدی داشته است و نرخ رشد در هر سه دسته کارت منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه ۱۳۹۷، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک"ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "پارسیان" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک"ملت"بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دو دسته کارت "برداشت" و "هدیه و بن کارت"با رشد مثبت و در دسته کارت "اعتباری" با رشد منفی مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) ، "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه تمرکز "ملایم" قرار گرفته اند.

در ادامه این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در آبان ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت" ، "ملی ایران"و "صادرات ایران" و"کشاورزی" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "سامان" و " پارسیان " بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران"بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، " سامان " و " سینا " بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و

پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران" ، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتا از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان " و " سینا " در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده وحفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهات تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در آبان ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۱۶/۷۵ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مهر ماه) میزان ۱۰۳/۸۲ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۹/۱۱ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک " خاورمیانه" با مبلغ ۲۵۷/۳۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

ازآنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید " کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۲۸/۶۵ ریال را در آبان ماه ۹۷ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. در آبان ماه ۹۷ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۹۳/۶۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده وبانک "حکمت ایرانیان" با ۷۱۷/۱۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در آبان ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۶۷/۵۴ ریال (۴۵/۱۲ درصد نرخ رشد منفی نسبت به مهرماه ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که این افت حدود ۵۰ درصدی در کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ نشان از تاثیر مستقیم بخشنامه مورخ ۲۰ خرداد ماه ۱۳۹۷ بانک مرکزی ج.ا.ا مبنی بر قطع کارمزد تمامی سرویس‌های ابزار پذیرش موبایلی دارد. در کل بانک‌های صادرکننده در آبان ماه بانک " توسعه صادرات ایران" با ۹/۰۸ ریال پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک"شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۹۲/۳۸ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از « ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت[۳۸]؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نمایند. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

بانک صادرکننده[۳۹]

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده[۴۰]

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"ی[۴۱] پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات[۴۲] شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتا تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات[۴۳]

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش

---

[۳۸] Payment Service Provider
[۳۹] Issuer Bank
[۴۰] Acquirer Bank Acquirer
[۴۱] IBAN: International Bank Account Number
[۴۲] Service Type
[۴۳] Purchasing Good/Services

کارتخوان فروشگاهی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحا درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض[۴۴]

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه[۴۵]

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ همزمان[۴۶] و خرید و شارژ غیر همزمان انجام شود.

مانده‌گیری[۴۷]

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها[۴۸]

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

---

[۴۴] Bill Payment
[۴۵] Reload
[۴۶] Top-up
[۴۷] Balance Inquiry
[۴۸] Transaction Status

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملا هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتا لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش ، قبلا با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ‌داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی[۴۹]

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر[۵۰] در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالاو خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

---

[۴۹] EFTPOS

[۵۰] PC-POS / IPOS(Integrated POS)

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارآیی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم‌تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارآیی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنجه به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارآیی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی[۵۱]، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وب‌سایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی[۵۲]، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاهی[۵۳]نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل[۵۴] و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی[۵۵]. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خریدِ شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

---

[۵۱] Internet Payment Gateway
[۵۲] Mobile Payment Gateway
[۵۳] In-Store
[۵۴] Web-Mobile
[۵۵] In-App Purchase

انواع کارت‌های رایج در شبکه[۵۶]

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)[۵۷]

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)[۵۸]

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولا به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتا قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط[۵۹] نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط[۶۰] نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلا ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها–نظیر سایر کارت‌های پرداخت–حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری[۶۱]

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

---

[۵۶] بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

[۵۷] Debit card

[۵۸] prepaid

[۵۹] online

[۶۰] offline

[۶۱] Credit card

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تاییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخداده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تائیدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام[۶۲]

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوییچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتا تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاهی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی شبکه شاپرک است. مثلا اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به‌اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتا کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

---

[۶۲] Reconciliation Account (RA)

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می شود:

$$\frac{\text{ارزش کل تراکنش های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} * ۱۰۰ =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول [۶۳] اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در درست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها[۶۴] تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیمابین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$\frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} * ۱۰۰ =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا.، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفا مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها[۶۵]

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به

---

[۶۳] Quasi money
[۶۴] Demand deposits
[۶۵] Nominal Value

آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$\frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه } i}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } i} =$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$\text{شاخص توزیع مبلغی دهکی} = \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها}}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^{N} S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرزک می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

3 The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 90/37	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/97	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/17	▼
Shaparak network error	% 0/30	▼
Issuer error	% 16/92	▲
Cardholder Error	% 80/68	▼
Business error	% 0/92	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/14	▲
Shaparak sensed availability	% 99/97	▶
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/018	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -17/73	▼

4 Electronic card payment network market indices in Nov 2018

Active EFTPOS effectivenss			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/813	▲
The lowest effectiveness	Mabna Card Arya	0/517	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Kart Etebari Iran Kish	% 0/522	▼
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/013	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Hightest ratio	Kart Etebari Iran Kish	% 37/87	▲
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	% 15/66	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 72/42 Behpardakht Mellat	▲	% 24/67 Bank Mellat	▲
The highest numerical share of transactions	% 21/40 Behpardakht Mellat	▲	% 24/94 Bank Mellat	▼
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 32/69 Pardakht Electronic Saman	▲	% 33/07 Bank Mellat	▲
Mobile Payment Gateway	% 35/85 Asan Pardakht Persian	▲	% 32/93 Bank Mellat	▲
EFTPOS	% 24/15 Behpardakht Mellat	▼	% 23/95 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	% 30/49 Asan Pardakht Persian	▲	% 20/64 Parsian Bank	▼
Mobile Payment Gateway	% 32/71 Pardakht Novin Arian	▼	% 41/91 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 23/54 Behpardakht Mellat	▲	% 24/35 Bank Mellat	▲
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	1,039	▲	1,394	▼
Mobile Payment Gateway	2,907	▼	3,145	▲
EFTPOS	1,438	▲	1,023	▲
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Parsian Bank	% 21/88	▲	
Credit card	Bank Mellat Iran	% 53/91	▼	
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/52	▼	

Summary of key payment statistics

1 The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity		
The ratio of total value of transactions to liquidity	% 14/64	▼
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/66	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 121/47	▼

2 Shaparak performance indices

Number &value of transactions		
Number of transactions	1,794,554,347	▼
Value of transactions	2,213,674,349 mill IRR	▼

Nominal and real growth rate of value of transactions		
Monthly nominal growth of value of transactions(Nov compared to Oct)	% -15/42	▼
Monthly real growth of value of transactions(Nov compared to Oct)	% -18/28	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 59/12	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 13/75	▼

Numerical share of transactions for each of terminals		
Internet Payment Gateway	% 5/28	▲
Mobile Payment Gateway	% 6/20	▲
EFTPOS	% 88/51	▼

The value share of transactions for each types of payment services		
Purchasing Goods & Services	% 95/25	▼
Bill payment &purchase mobile charge	% 4/75	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services		
The purchase of goods and services	% 82/03	▼
Bill payment &purchase mobile charge	% 12/73	▲
Balance Inquiry	% 5/24	▲

The regional penetration rate		
Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants		
All of acceptance instruments	1,520/21	▲
EFTPOS	1,172/60	▲
Mobile Payment Gateway	188/87	▲
Internet Payment Gateway	158/74	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals		
All of acceptance instruments	30/08	▼
EFTPOS	26/63	▼
Mobile Payment Gateway	1/87	▲
Internet Payment Gateway	1/59	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS		
The most number of active EFTPOS terminals	1,488,013 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	11,090 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/168 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	41/98 Hormozgan	▲

Decile ratio		
The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	789/55	▼

شاپرک
شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (سهامی خاص)

آدرس وب گاه شاپرک:
www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیکی:
Info@shaparak.com

شماره تلفن:
۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:
۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:
ایران، تهران، بلوار میرداماد،
خیابان شهید شاه نظری،
کوچه دوم، پلاک ۱۴
کدپستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱
صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.